

VALAHOGY ÉLNI KELL...

**DÁNIEL ANNA
REGÉNYE**

I.

A koncertépület nagy öltözője telis-teli volt virágokkal.

Schwimmenné, az öltöztetőasszony útott arccal horgolt valami sötétbarna sált. A koncertteremből tompán szűrődött át a zongoraszó.

Az egyenruhás szolga halk lépésekkel nyitott be. Ezüstrelakkozott játékautót görgetett az öltözőbe.

A kis autó körülbelül másfél méter hosszú lehetett. Miniatür, karcsútestű Alfa-Romeo. Még a rendszám is fel volt aggatva hátul. A karosszéria finom, puha, selymes, szürke anyaggal bevonva s a kocsiban a volán mellett szürke-piros sportdresszben és szürke köpönyegben kékszemű, szőkehajú, mosolygós baba ült.

- Nézze csak, Schwimmenné. Ha felhúdom, szalad.

És a szolga már el is indította a kocsit.

Schwimmenné egykedvű, mogorva arca érdeklődővé derült.

- Jaj be gyönyörű, - lelkesedett. - Szakasztott mása a kislány autójának. És a baba...

Kiemelte a babát az autóból és figyelmesen nézte a ruháját, piros-szürke csíkos horgolt pulloverét és sapkáját.

- A királyné küldte - mondta a szolga. - Itt Monte Carloban nem is lehet ilyen kis kocsit kapni. Londonból hozatta.

- Istenem, be gyönyörű. Ha az én lányomnak ilyen játéka lenne...

Aztán fanyar grimasszal tette hozzá:

- Az ilyesmit is csak az kapja, akinek úgyis megvan mindene.

- Ugyan Schwimmenné, hagyja azt a kis nyomorult békát. Nem irigylem. Most is rosszul lett. Majdnem összeesett.

- Hiszen a szünetben még kutyabaja sem volt.

- A kollegám, a Duroc mondta. Ő bent volt a koncerten. Szünet után az első számnál, mikor megköszönte a tapsot, egyszerre olyan fehér lett, mint egy darab rongy. Ha meg nem kapaszkodik a zongorában, hát menten összeesik.

- Hát én már sok csodagyereket láttam, - állapította meg Schwimmenné, - de ilyen ideges, ilyen ványadt, mint ez a Lilike, egyik sem volt.

- Agyon van dolgoztatva szegény kölyök. Én mondom magának Schwimmenné: embertelenség, hogy mit csinál vele a családja.

- Ugyan, hagyja, nem is olyan rossz emberek azok.

És Schwimmenné vállat vont.

- Csak sokan vannak - tette hozzá. - Papa, mama, öt testvér.

- A papa kártyázik, a mama kiabál, a testvérek szórják a pénzt. Éppen elég egy tizenkétéves gyereknek.

- Tizenhárom.

- Annak is elég, - legyintett a szolga.

Most óriási tapsvihar hallatszott kívülről.

Mikor a taps egy kicsit elcsendesedett, Schwimmenné felállt helyéről és elrakta a horgolást.

- No, hál' Istennek, vége van, - jelentette ki megkönnyebbülve.

A baloldali ajtón középmagas, feltűnően arányos alakú férfi jött be. Olajbarna arca keskeny-metszésű és tökéletesen szabályos.

Benjamino Morini a legdivatosabb hőstenor. Több. Ő a hőstenor.

Egyik kritikusa azt írta róla, hogyha nem volna énekes, mint hősszerelmes filmszínész is világhírré jutna.

Mosolygós arccal lépett az öltözőbe.

Általában a nagy tenorista sokat mosolygott. Lehet, hogy meg volt elégedve életével és ebből kifolyólag - örök emberi szokás szerint - az étellel általában; lehet az is - rosszakarói szerint - hogy fogait mutogassa.

Fogsora feltűnően szép, szabályos, egyenletes fehérségben ragyogó.

Benjamino Morinival együtt jött elválhatatlan barátja, Poppert báró is.

Schwimmenné a szolgálával együtt kiment a folyosóra s a két férfi egyedül maradt az öltözőben.

Poppert báró barátja felé fordult.

Ez az értelmes, nyílteszű, nagyvagyonú, független ember úgy követte a tenoristát, mintha meg volna babonázva. Számára Morini jelentette a muzsikát, a muzsika pedig az életet. Most is úgy hallgatta, mintha a Sinai hegyről beszélne le hozzá:

- Mondtam, hogy kétezren alul nem énekelek, - folytatta a sinaihegyi kinyilatkoztatást Morini.
- Nevetséges. Gíglének is annyit adnak.

A báró áhítattal helyeselt:

- Igazad van. Akkor te sem fogsz ezerhatszázért...

- Hanem, - folytatta Morini - azt meg kell hagyni, hogy ez a kis fruska, ez a Lili szenzációsan tud. Szenzációsan. Mindent kihozott. A szenvedélyt, a kétségbeesést, mindent.

- Nézd, - mondta most a báró a játékautóra és a babára mutatva. - Nem is rossz ötlet. Alfa-Romeo, mint a kis Lili kocsija.

Cigaretára gyújtott.

- Meddig kell még itt várni? Nem lett volna jobb rögtön gratulálni?

- Nem lett volna. Útálom a tolongást. A tömeget.

A tenorista csakugyan undorodott a tömegtől, ha nem őt vette körül, ha nem az ő tiszteletére gyűlt össze. Ha nem őérette tolongott.

Aztán egy pillanatnyi szünet után még hozzátette:

- Különben is meg kell beszélnem a gyerekekkel, hogy mit játszik holnap a fejedelemszónánál.

- Te mit énekelsz?

- A Rigolettóból és két dalt.

Feltűnően magas, ötven év körüli, kissé lomhajárású férfi lépett a szobába. Köszönt, aztán kiszólt a folyosó felé:

- Schwimmenné!

- Igenis, méltóságos uram - hallatszott az öltöztető hangja.

- Ha a művésznő anyja bejön, mondja meg neki, hogy pár perc múlva itt leszek.

Poppert egy pillanatig utána nézett, amint kiment az öltözőszobából.

- Itt van ni... Ez a Warrens... Már megint megvett egy újságvállalatot.

- Gyűjti őket, mint más a fényképeket, vagy a mozisínészek arcképeit.

- Ohó, ez nem olyan ártatlan szenvedély - mondta a báró. - Képzeld csak, a húsz újságjával negyvennyolc órán belül minden fajankából zsenit és minden banditából államférfit csinálhat.

A tenorista nevetett:

- Warrenstől kitelik az effajta perverzítás.

- Erről jut eszembe, - mondta halkabban Poppert - hallottad, amit Warrensről beszélnek?

- Hogy csak gyereklányok érdeklik?

- Tizennégyen alul - tette hozzá a báró.

Aztán vállatvonva folytatta:

- Mit tudom én?... Annyi bizonyos, hogy ez az ember ma már mindent megengedhet magának. Húsz oldalról löhet bele a világba az újságjaival. Hozzá még nehéz és nagy ütegek.

A tenorista már nem felelt, mert csinos, piros estélyiruhába öltözött, nagyon is feltűnően kifestett fiatal leány jött be a folyosóról.

Bólintott a két férfi felé, aztán kiszólt:

- Schwimmenné! Melegítse fel a tejet. A művésznő rögtön itt lesz.

- A gondos testvér! - mondta halkán a báró.

- No hallod...

És Morini vállát vonogatta.

Aztán, hogy a pirosruhás nő újra kilibbent a folyosóra, hangosabban folytatta:

- Az a szegény gyerek eltartja az egész pereputtyot. A nénye igazán gondoskodhatik tejről. Különben a hangos és feltűnő tejmelegítési parancs csak Lili csecsemőkorának aláhúzása. Majd ha az öltöző teli lesz, a mama még egyszer meg fogja ismételni.

- Meg kell adni, hogy a mama is érti a dolgot, nemcsak a kislány. Ügyesen menedzseli a gyereket.

- Ejnye, - mondta az énekes, mint akinek eszébe jut valami. - Egy üzenetet kell hagynom a titkárságnál. Legjobb lesz, ha most intézem el, legalább addig, amíg visszajövök Sós mama lerázza az autogrammkérőket.

- Én is felkísérlek.

S a báró barátja után indult.

*

Az ajtó, mely az öltözőből a koncertterem felé vezetett, kicsapódott.

Magastermetű, egyenes, szinte merevtartású asszony lépett be. Nehéz, fekete, egészen a földig érő selyemruhát hordott. A ruha alól kikandikáló fekete antilopcipőbe bujtatott lába feltűnően nagy volt és csontos.

Vékonyszálú, világosbarna hajához úgy lett volna stílszerű, hogy simán hátrafésülje, mint a régi puritán asszonyok. Ehelyett kionduláltatta.

Ez a hullámos haj sehogy sem illett csontos, energikus arcához. Közönségessé tette.

És a fekete marokénruha egyszerű, kissé szigorú és merev stílusához sem illett a nagy és ízléstelen smaragdbross és a két vastag aranykarperec.

Ám Sós né olyan nehezen adott ki ruhára pénzt, olyan szívesen költött ékszerre.

Az arany mindig arany marad. A gyémánt is gyémánt. Ellenben az értékpapírok s a különböző valuták?...

Csak az tudja, mennyi baj van ezekkel az állandóan ingadozó valutákkal, aki mindig más és más pénznemet kap kézhez. Szerinte megrendíthetetlenül biztos csak két dolog a világon: a svájci frank és a masszív ékszer.

Sós né sovány, szőke kisleányt vezetett kezénél fogva.

A kisleány ahhoz a vérszegény, csenevész proletártípushoz tartozott, amelyik sokáig marad meg gyerekes, fejletlen testűnek, aztán egyszerre, szinte átmenet nélkül elhervad, megöregszik.

Rózsaszínű, fodros gyerekruhát hordott, fehér zoknit és fekete lakkcipőt. Szőke haja loknikba volt fésülve.

A keskeny, vérszegény gyerekarcon nem látszott az öröm, de még csak a jókedv legcsekélyebb jele sem. A sápadt kis arc szomorú volt és fáradt, - nagyon fáradt. A barna szempárra boruló szemhéjak idegesen meg-megremegtek.

Ez volt Sós Lili, a világhírű csodagyerek, a tizenkétéves magyar zongoraművésznő.

II.

Az öltöző hamarosan megtelt.

Az autogrammkérőkkel hamarosan végeztek. A nagy tömeget holnap délelőttre rendelték fel a hotelbe, a protekciósoknak pedig Lili aláírta nevét, bizonytalan, gyermekes írásával.

Sósné és Lili nyomában már ott volt a „sajtó”, azaz egy csomó újságíró és fotóriporter.

Körülvették Lilit, aki fáradt, szomorú arccal, összetörten állt közöttük és Sósnét, aki élénken magyarázott.

Mindenkihez volt egy kedves szava, barátságos mosolya. Ha kellett, hosszan felelt a kérdésekre, ha a szükség úgy kívánta, kersztülsiklott rajtuk, mintha nem is hallotta volna.

- Szóval a legközelebbi koncert? - érdeklődött az egyik riporter notesszel a kezében.

- Holnap este a fenséges asszonynál, Benjamino Morinival - felelt nyájasan Sósné.

Lili egyszerre összerezett.

A keskeny, sovány kis arcot forró vérhullám borította el.

Sósné nyugodtan folytatta:

- Holnapután utazunk Párizsba. Ott lesz Lilike néniének, Kitti leányomnak eljegyzése Georges Servien úrral, a milánói koncertiroda aligazgatójával. Aztán valószínűleg fél éves amerikai és ausztráliai turnéra indulunk. A tárgyalások már folynak Settembrinivel.

Lili most megint megremegett.

De ez a remegés valahogy más volt, mint az előbbi. Az arca sem pirult el, hanem sápadt maradt. Talán még sápadtabb a szokottnál.

És a szemében valami furcsa, vad és dacos fény villant meg.

- A művésznő talán rosszul érzi magát? - érdeklődött az egyik riporter.

- Nem, csak egy kicsit fáradt vagyok.

Most szólalt meg először. Szomorú, fáradt gyerekhangja volt. Kis ezüstcsengetyű.

- Ül le, Lilike - fordult lánya felé Sósné. - A szerkesztő bácsi lesz szíves és hoz neked egy széket.

A riporter már ugrott is és Lili engedelmesen leült.

Szomorú, megadó közömbösséggel tűrte, hogy fotografálják, hogy a kérdések pergőtüzével árásszák el.

Morini, mint rendesen, most is mosolygós arccal jött be. És Lili hirtelen támadt ragyogó derűvel az arcán visszamosolygott a tenoristára.

De Vali, a piros estélyiruhás, mélyen dekoltálthatú, elegáns Vali, Lili legidősebb testvére már jött és hozta a tejet. A pohár langyos tejet, amit a kis Lilinek, a csodagyereknek, a kimerítő játék, az izgalom, taps és ünneptetés után, orvosi tanácsra minden este meg kell innia.

- Na, itt van már a tej, Lilike. Idd ki szépen, - mondta Sósné.

Lili testvérére nézett.

Tekintete elsötétült, szinte gyűlölködővé vált.

- Nem kell a tej - mondta indulatosan.

Aztán, hogy anyja tekintetét magán érezte, halkabban, mentegetődzve mondta:

- Nem kívánom, mama.

Sósné hangja nyugodt volt, szelíd, de azért valahogy ellenmondást nem tűrő:

- Csak add ki, Lilike. Te olyan vérszegény vagy kicsikém...

S mikor látta, hogy a kisleány még mindig vonakodva tartja kezében a tejespoharat, s hol a szép tenoristára, hol meg mosolygó, pirosruhás nővére néz, Sósné szelíden végigsimította a szőkeloknis fejet:

- No, mi az Lilike? A jó kisleánynak szót kell fogadni.

És Lili összetörve a fellebbezhetetlen szelídség súlya alatt, kiitta a tejet.

Morini most odament a kisleányhoz:

- Gratulálok Lilike. Nagyszerűen játszott.

- Köszönöm - mosolygott a kisleány. - Nagyon köszönöm.

És odanyújtotta keskeny, sovány kezét.

Aztán fölemelte fejét és a tenorista szeme közé nézett:

- Hát igazán?... Én igazán tetszettem magának?

És még mindig nem engedte el a férfi kezét.

- Nagyon tetszett, - mosolygott Morini.

A kisleány tekintete szinte átszellemült volt.

- Örülök. Ennek nagyon örülök. És hogy holnap mi ketten együtt fogunk szerepelni...

- Igen, - mondta Morini. - És lássa, éppen azért jöttem, hogy most...

De Sósné, aki Napoleonként egy és ugyanazon időben több dologra tudta figyelmét koncentrálni, szemmel tartotta Lilit, miközben az újságíróknak adott felvilágosítást.

És most már nagyon is elégnek találta a diskurzust a tenoristával. Ez az ember nyugtalanította.

- Lilike - fordult leányához - még nem is láttad a felséges asszony ajándékát.

S a kis ezüstszürke autóra mutatott.

- Igen, nagyon szép - vetette oda szórakozottan, gyorsan, és meggyőződés nélkül Lili.

S aztán tüstént Morinihez fordult.

Sósné Lilire nézett. Tekintete, ez az okos, fürkésző, mérlegelő tekintet egy pillanatra elsötétült.

De csak egy pillanatra.

Kemény iskolán ment keresztül. Abban vagy összetörök az ember ronggyátépett idegekkel, - vagy acélosan kerül ki belőle. Nem retten vissza semmi veszedelemtől és vállal minden harcot, - ha belekényszerítik.

Hangja szelíd volt, szinte lágy, mikor a kisleányhoz fordult:

- Gyere csak, fiam. Nézd meg közelebbről ezt a szép kis autót.

Lili egy percig nem mozdult.

Aztán a másik akarat ösztönzése alatt felállt, eleresztette a tenorista kezét s egyszerre felvette szomorú kis gyerekarcára azt a bizonyos örökprimadonna mosolyt.

- Jaj, be gyönyörű...

Sósné egy pillanatig sem vette le a kisleányról tekintetét. S a tekintet hatása alatt Lili naivan, nyujtott hangon folytatta:

- És ez enyém?... Ez a gyönyörű baba?... Igazán az enyém?... Istenem...

Az asszony arcáról eltűnt a kemény, parancsoló vonás és meglegedetten mosolygott, mikor Lili mégegyszer ismételte:

- Ez a gyönyörű baba... Az enyém...

Kiemelte a babát a játékautóból és magához szorította:

- A drága jó felséges asszony. Mama... Ezt szeretem a legjobban az összes babáim között...

Az egyik riporter gyorsan közelebb jött.

- Csak egy pillanatra, kis művésznő... Csak egy felvételt.

Lili engedelmesen állt helyén, úgy, mint aki ezt már régen megszokta.

Ott állt a babával kezében, de míg a riporter gépe kattintott, szeme a tenoristát kísérte figyelemmel, aki most a pirosruhás, csinos Valival kezdett beszélgetni.

És szerencse, hogy a felvétel már készen volt, mert a kisleány gyerekes mosolya egyszerre valami fájdalmas grimaszba torzult.

Csak akkor rezzent össze, mikor Warrens bejött a szobába, odalépett hozzá és nyugodt, meleg hangon mondta:

- Jó estét kisleány.

Lili felnézett a nagy darab férfira és halkán felelt:

- Jó estét.

De aztán megint csak testvérét és a tenoristát kereste tekintete és ajaka kínosan meg-meg-rándult. Hirtelen összeszedte magát és erőltetett élénkséggel Warrenshez fordult:

- Mit szól a babámhoz?

- Nagyon szép - és Warrens nagy, csontos kezével végigsimította előbb a baba aranyzőke haját, aztán a kisleány fejét.

- Mikor először megláttam magát, - mondta most a tenorista Valinak - azt hittem, táncosnő. Csak táncosnők mozognak így. Ilyen puhán és mégis ruganyosan. Csupa muzsikával.

Lili egyszerre megrázkódott és zokogásba fuló sikoltással tört ki:

- De én ezt nem bírom már tovább! Én nem!.. Ezt nem!... Mert ezt már nem is lehet. Ó, Istenem...

Warrens hirtelen átfogta a zokogó kisleányt, míg a többiek zavartan és rémülten bámultak egymásra.

Vali odarohant hozzá, át akarta ölelni, de Lili indulatosan ellökte magától:

- Hagyj! Ti hagyjatok! Mindenki hagyjon engem!

Az általános zűrzavarban csak két ember tartotta meg hidegvérét.

Az egyik a szemüveges riporter, aki jegyzett és fotografált.

A másik Sósne, aki energikus hangon rendelkezett:

- Kérem, menjenek ki. A gyereket úgy látszik, felizgatta és kimerítette a játék. Jobb lesz, ha én egyedül...

Most Warrenshez fordult, aki még mindig átölelve tartotta a zokogó Lilit.

- Nagyon köszönöm a szívességét, Mr. Warrens. Majd én...

Warrens fölemelte fejét.

Tekintete keményen belekapcsolódott az asszony szemébe.

Egy pillanatig mozdulatlanul álltak így, farkasszemet nézve egymással.

Aztán a férfi lehajolt és gyöngéden megsimogatta a kisleány fejét.

Sósne egyedül maradt Lilivel.

Leültette a zokogó kisleányt. Látszott rajta, hogy szeretné megsimogatni. Ki is nyújtotta kezét, de nem mert a leánykához nyúlni.

Ilyen pillanat is ritkán fordult elő Sósne életében.

Félt.

Az energikus, kemény asszony félt a gyerektől.

Az asztalhoz lépett, egy pohár vízbe pasztillát tett és odavitte Lilinek:

- Nem kell, - mondta Lili - Semmi sem kell. Hagyjatok megdöglenni. Legalább meghalni hagyjatok békében.

- Egy kis bróm, Lili.

És az asszony odatartotta a poharat és gyöngéd erőszakkal megitta a kisleányt.

Aztán halkán kérdezte:

- Fáj valamid?

Lili letörölte könnyeit és némán, lehajtott fejjel ült anyjával szemközt.

- Vagy megint az idegeid?

És mert Lili semmit sem felelt, folytatta:

- A koncerten is. Egyszerre csak olyan sápadt lettél. Attól féltem, hogy összeesel.

Most megszólalt Lili halkán, gyűlölettől izzó hangon:

- Mikor végignéztam a nézőtéren... A sok estélyiruhás, parfümös asszonyon. Ahogy megbújtak a férfiak mellett és csillogott a szemük. Egymás mellett... Mind... Hát nem! Nekem ebből már éppen elég volt!

- Lili... Már megint nagyon ideges vagy.

- És ha félőrült vagyok. Akkor is elég volt. Elég! Nem lesz több robot! Nem lesz több koncert. Nem lesz amerikai és ausztráliai turné!

Sósne már teljesen visszanyerte nyugalma. Fensőbbbségesen végignézett a magából kikelt kisleányon.

- Hát mi lesz?

- Nyugalom lesz - vágta oda Lili. - Nem utazás és koncert. És gyakorlás és koncert. És mosolygás és koncert. Zokniban és gyerekcipőben. Rabság, amiben fuldoklom, hogy nem bírom már tovább. Az lesz, hogy egyszer végre én is élni fogok. Élni! Mint a többi ember.

Egyszerre nagyot lélekzett és úgy vágta ki:

- És nekem ne gyere azzal, hogy a papám, meg az öt testvérem... És hogy Kitti menyasszony és a nagymamát a szanatóriumban kell tartani. Csináljanak amit akarnak. Már éppen elég régen gondoskodom róluk. Nekem már elég volt belőlük. Nekem már mindenből és mindenből elég volt.

Sósné egy pillanatra sem emelte fel hangját, de minden szótagjának súlya és éle volt:

- Ne ordíts. Először, mert az anyáddal beszélsz. Másodszor és főként ne ordíts, mert az újságírók biztosan hallgatódznak.

- Bánom is én, - rázta fejét Lili. - Hallgatódzanak. Füttyölök rájuk. Legalább ők is meghallják. Nekem elég volt már ebből a rabságból, ebből a szenvedésből!

Sósné egyszerre érezte, hogy ő is el tudja veszteni nyugalját.

- Nekem is, - csattant fel a hangja. - Nekem is elég volt. Micsoda? Azt hiszed, csak te szenvedsz? Más nem? Én nem szenvedek? Azt hiszed, nekem könnyű téged így látni? Így idegesen, feldúlva? Hogy nekem kellemes ezt a robotot veled végigcsinálni? Kupeckedni az impresszárióddal? Túrni a te idegességedet? Vigyázni mindenre? Összetartani a pénzt. Mert ez a legnehezebb. A pénzt összetartani.

- Lehet, hogy a pénzt összetartani nem könnyű, - vágta oda Lili. - Én nem tudom. Én nem értek hozzá. Én csak azt tudom, hogy megkeresni nehéz. Úgy, ahogy én keresem. Mert te tudod, hogy én hogy keresem ezt a nyomorult pénzt?

- Tudom, Lili - mondta most csöndesen Sósné.

És Lili erre a csöndes hangra egyszerre sírva fakadt.

- Ebben az átkozott gyerekruhában, - zokogta. - Zokniban. Erősen lefűzve magam... Hogy ne lássák meg rajtam... De meddig tart ez még, Uram Isten?! Meddig?!

- Lili drágám... - És Sósné hangja még halkabb, szinte lágy lett. - Vigyázz. Meghallhatják.

Lili, ki a szemrehányásokkal szemben erős tudott lenni, a gyöngéd hangra még keservesebben zokogott.

- Én nagyon szerencsétlen vagyok. Te is tudod, hogy milyen szerencsétlen vagyok. Kitti menyasszony. Valinak udvarolnak. Mindenki neki udvarol... Pedig én vagyok az idősebb. Én lennék az idősebb. Hiszen tizenkilenc éves már elmúltam.

Sósné most odament hozzá és gyöngéden megsimogatta Lili szőke haját:

- Lili. Kislányom... Édes, drága, jó nagy-kislányom. Én tudom. Tudom, hogy te igazságtalannak tartasz. Azt hiszed, hogy kihasználak. A többiekért. Hogy az egész családod kihasznál.

Elhallgatott.

Mintha a nagy felindulás elfojtotta volna hangját. Csak pár pillanat múlva folytatta:

- Hát igen. Nincs könnyű életed, szegénykém. Nincs. De higgyél nekem, Lili. Még mindig jobb, százszorta jobb, mint ami rád várt volna, - ha véletlenül nincs tehetséged.

Lilin most megint erőt vett az indulat.

- Nem! - kiáltotta idegességtől vibráló hangon. - Nem! Verje meg az Isten a tehetségemet! Az csinál minden bajt. Minden rosszat. Istenem, ha nem tudnék zongorázni...

Sósné megindulásának vége volt.

Most már megint kemény, elszánt hangon fordult szembe leányával:

- Ha nem tudnál zongorázni?... Jó. Hát elmondom, mi várt volna reád akkor? Ha nem tudnál zongorázni, szobakonyhás lakásban lagnál nyolcadmagaddal. És a nagyanyád nem a szanatóriumból írná neked a hálálkodó leveleket, hanem hallanád, magad mellett éjszaka a nyögését, a jajgatását, és mosdathatnád és rakhatnád tisztába. Agyonizzadt ruhákban járnál, félretaposott cipőkben, piszkos, örökké szakadozó lepedőn aludnál és nem volna egy darab rendes fehérneműd. Leszaladgálnád a két lábad állásért, fel kínálnád magad a munkád mellé havi negyvenért. Könyörögnél, megalázkodnál, elzüllenél - és hiába.

- Férjhez mentem volna, - vágta oda Lili.

- Igen. Ahhoz, aki elvesz. Egy másik nyomorulthoz, aki mellett folytathatod, amit otthon elkezdél. Hozhatsz gyerekeket is a világra, hogy legyen, aki a nyomorúságot újra kezdje.

Elhallgatott.

- Te már nem tudod, mi a szegénység, - mondta aztán. - Te már elfelejtetted. Ha megszólal a csengő, reszketés, hogy jön valaki, aki pénzt követel tőled. Mert mindenki pénzt követel. A szegény ember mindentől fél. Mindenkitől. A szegény ember nem is ember.

- De a szerelem... Én soha senkit sem szerethetek így... Így... Ebben a zokniban...

És kétségbeesetten zokogva ismételte:

- A szerelem...

- A szerelem, - ismételte keserű, gúnyos hangon Sósné. És vállat vont.

- Ahonnét te felkerültél, Lili, ott a leányok azzal fekszenek össze, aki meg tudja őket kímélni az éhezéstől. És sokszor még azt sem tudja. Éheznek és úgy bújnak össze a huzatlan ágyban. Te elfelejtetted már, hogy mi az, amit magad mögött hagytál. És most azt hiszed, bírnád? A gondokat? A szegénységet? Az álmatlan éjszakákat? A nap-nap után való megalkuvást? A megaláztatást a száraz kenyérért? Hiszen ha nem csirkehúst eszel, megfájul a gyomrod. Ha a hotelszoba egy fokkal hűvösebb a kelleténél, már fáj a torkod. Ha a kritika nem dicsér áradozva, ha a színházi lapok nem a címlapon hozzák a képedet, idegrohamot kapsz. Tudod, mi lett volna belőled, ha nem tudsz zongorázni? Ha olyan életet élsz, mint amilyen az enyém volt?... Elpusztulsz. Nem bírod te a nyomorúságot. Gyöngé vagy. Nem állod a harcot. Nem tudsz te semmit, - csak zongorázni.

Lili percről-percre jobban összetört anyja beszéde alatt.

A végén már lehajtott fejjel, mozdulatlanul gubbasztott helyén.

- Legyen eszed, Lili, - folytatta most Sósné lágyabb hangon. - Nem magamért beszélek. Isten lát most engem, nem magamért.

Egy megvető kézlegyintést tett. Mintha ezzel intézné el saját személyét és sorsát.

- Legyen eszed, Lili, - folytatta aztán. - Te nem bírod a nélkülözést. A nyomorúság felől. Megesz. Ha még egy évig dolgozol, - érts meg, csak egy évig - soha sem kell többé félned a szegénységtől. Ez nagy szó ám, Lili. Te már nem tudod, hogy milyen nagy. Egy év... Aztán - aztán tied az élet. Úgy ahogy akarod. Ahogy kívánod. Ahogy követeled.

- Nem tudom én, milyen az élet. Mindenki tudja, csak én nem. - ismételte Lili valami könnyes, makacs fájdalommal.

- Majd megtudod. Nem vesztettél vele semmit.

Egy újabb legyintéssel most az életet intézte el, úgy mint az imént saját magát.

- Most dolgozni kell - mondta aztán. - Te csak azt látod, ami körülötted van. Ami a koncert-termekben van. Nem akarsz arra emlékezni, ahonnét elindultunk. Ahová nem akarok visszasülyedni. Nem magamért. Értetek nem.

Lili panaszos, gyerekes hangon mondta:

- Istenem... Én... Én már nem is tudom, hogy kinek van igaza...

Sósné most nagyon szomorúan, leszerelt hangon mondta:

- Talán mind a kettőnknek. Talán azért olyan rettenetes. Talán azért...

De egy pillanat alatt összeszedte magát s újra a régi energikus hangon folytatta:

- Hazamegyünk. Odahaza azonnal lefekszel. De várni kell egy kicsit. Nagyon ki van sírva a szemed.

- Várunk - mondta csöndesen Lili.

Az anyja ránézett.

- Én most megyek és megbeszélem az impresszárióval a turné részleteit. Holnapután aláírjuk a szerződést. Beküldjek addig valakit hozzád? Valit?

- Nem - kiáltott indulatosan Lili. - Nem kell Vali. Senki sem kell. Mondd nekik, hogy menjenek haza.

III.

Lili egyedül maradt.

Egy pillanatig magábaroskadtan ült, aztán hirtelen felugrott, odaszaladt a játékautóhoz és felrúgta, úgy hogy a baba széles ívben kirepült belőle.

Megfogta fodros, rózsaszínű selyemruháját és tépni kezdte. Majd lenézett alacsonysarkú gyerekcipőjére és dühösen mondta:

- Undok cipő.

Aztán zokniját kezdte ráncigálni és sírásba fúló hangon tette hozzá:

- Undok zokni.

Megtörölte arcát, leült a fotelbe s mint ahogy a nagy, heves felindulások után szokott lenni, bágyadt kimerültség vett rajta erőt.

Fojtottnak érezte a levegőt és nagyon fáj a feje. Az emberi lehellet, a különböző parfüm- és puderszagok összevegyültek a virágok átható illatával.

A fal mellett egymáshoz sorakozva álltak a rózsával és szegfűvel teli kosarak. Valaki egy skatulya bonbont is küldött, cukrozott mandulákat nagy, mutatós dobozban.

Lili számára tiltva volt az édesség, nehogy meghízzék és alakja elveszítse gyerekes vonalait.

A cukrosdobozra nézett s arra gondolt, hogy mint a többi édességet, ezt is testvérei fogják helyette megenni. Aztán valami kis, újra fellobbanó lázadásszikkral elhatározta, hogy odaadja az egészet az öltöztetőasszonynak. Hadd legyen vele boldog a kisleánya, akiről mesélni szokott.

Lépéseket hallott a háta mögött. Meg sem fordult, úgy kérdezte:

- Te vagy az, mama?

- Nem. Nem a mama - hallatszott most a tömör, érces hang.

Lili keskeny, halvány arca egyszerre teleszökött vérrel.

Megfordult, felugrott és mintha csak a szélvész kergetné, egyenest a tenorista felé szaladt.

- Ó, Morini... Maga az?...

A tenorista azonban felelet helyett lehajolt és felvette a lába előtt fekvő babát, melyet Lili rúgott ki az imént az autóból.

- Nini, szegény baba, kiesett az autójából.

- Az ám, - mosolygott Lili. - Defektet kapott.

- Üljön le.

- Csak egy pillanatra zavarom.

- Nem zavar - rázta fejét Lili. - Maga engem sosem zavar. Én nagyon-nagyon örülök magának.

Morini mosolyogva ült le Lilivel szemközt.

- Szeretném tudni, hogy mit fog játszani holnap este a hercegasszonynál, Lilike? Tudja, csak azért, hogy összeillő legyen a programmunk.

- A Kreutzer-szonátát játszom és két Chopint.
- Kitűnő - felelt a tenorista és fel akart állni. De Lili rátette vékony, hosszúujjú kezét a férfi vállára:
- Mondja csak, mióta ismerjük mi egymást?
- Bizony, nem is tudom, Lilike.
- Két éve, - mondta halkán a leány. - Látja, én az órát is meg tudnám mondani, amelyben találkoztunk. Együtt mentünk át Londonból Párizsba.
- De hogy milyen emlékezőtehetsége van magának, kisleány.
- Van - felelt kurtán Lili.

Aztán pillanatnyi csend után folytatta:

- A hajón koncertet adtunk. Maga azt a szép nápolyi dalt énekelte a szerelemről.
- Holnap is azt fogom énekelni.
- Az a legszebb dal. Az egész világon a legszebb...

Csend volt egy pillanatig, majd Lili más hangon folytatta:

- Aztán egy évig nem találkoztunk. Egy egész évig. Aztán Deauvilleben együtt nyaraltunk. Maga akkor egy filmszínésznőnek udvarolt. Látja, még sincs jó emlékezőtehetségem. Nem jut eszembe a neve.
- Várjon csak. Azt hiszem a Harvey...

Végignézett a kisleányon és hangjában egy kevés csodálkozás volt, mikor kérdezte:

- Hát maga ilyeneket is tud, Lilike?
- Igen, - felelt szárazon a leány és idegesen babrált rózsaszínű gyerekruháján - én ilyeneket is tudok.

Aztán megint a régi meleg hangon folytatta.

- És most újra találkoztunk itt, Monte Carloban. Hát így mi régi ismerősök, régi barátok vagyunk. Nem igaz?
- De igaz, Lilike.

A leány a férfi szemébe nézett.

- És én szeretném... Nagyon szeretném...

De aztán elakadt és nem tudta tovább folytatni.

Morini pedig mosolyogva bízta, mint aki egy kedves, okos gyereket bátorít:

- Mit szeretne, kicsi?
- Ha maga beszélne nekem a felnőttek életéről. Ha mindent elmondana róla. Az borzasztó szép lehet a nagyok élete... Úgy-e szép?
- Mondjuk, hogy szép, - nevetett Morini. - Kíváncsi rá?
- Borzasztóan. Mondja csak?... Mi a legszebb benne?

Morini figyelmesebben nézett Lilire és valami furcsa zavar vett rajta erőt.

Lili pedig a férfi zavarától egyszerre bátorságra kapott.

- Miért nem mondja? Úgy-e a szerelem? Úgy-e ez a legszebb?

- Az, - mondta komoly hangon a tenorista.

- És milyen a szerelem?

Halkan, fojtott hangon kérdezte:

- Jó?

Morini erősen a leány szemébe nézett. Aztán maga sem tudta miért, félrefordította fejét és úgy felelt:

- Jó.

- És szép, - folytatta most lelkesedve Lili. - És gyönyörű! És még?... Még mit tud róla? Mondjon el mindent.

- Lili. Kis Lili... Gyerek... Drága kisleány... Ha maga öt évvel idősebb lenne...

- Akkor? - kérdezte Lili halk, fojtott hangon.

- Akkor?...

Végignézett a kisleányon, egészen gyereknek látta és egyszerre lehülve elhallgatott.

- Miért nem mondja?! - És szinte vadul sürgette:

- Mi lenne akkor, ha én öt évvel idősebb volnék?

És remegő érzékiséggel ismételte meg:

- Mit tenne akkor?

- Megcsókolnám.

Valahogy az akarata ellenére csúszott ki belőle. Mászt szeretett volna mondani. Olyat, amit egy nőnek mond ilyenkor a férfi. Egy érett nőnek.

Futólag, gyanakodással nézett Lilire.

Végre is a csodagyerekek gyakorta idősebbek szoktak lenni az életben, a valóságban, mint a hirdetőoszlopon.

Furcsa humoros eset jutott az eszébe.

Akkor is egy csodagyerekkel, a tizenötéves Müller Grétével lépett föl.

A koncert után pár hétre Münchenben egy társaságban összejött egy nagyon rokon-szenves, muzsikához csodálatosan értő fiatal katolikus pappal.

A társaságban valaki megjegyezte, hogy a főtisztelendő úr mennyire érti és érzi a muzsika lelkét. Laikusnál nem is igen látni ilyesmit.

A pap szerényen mosolygott.

- Nem vagyok egészen laikus. A híres csodagyerek, Müller Gréte az én testvérnéném.

Hogy erre a kis történetre gondolt, Morini elmosolyodott, aztán megint nagyon komolyan nézett Lilire.

Figyelmesen vizsgálta, részletezte: a sápadt, keskeny, ideges kis gyerekarcát, a rózsaszínű ruhába bujtatott vékony, fejletlen testét, a fodrok közül előbukkanó sovány karjait.

- Gyerek, - állapította meg magában. - Koraérett, furcsa, ideges csodagyerek - de gyerek.

Ideges kényelmetlenséget érzett.

Lili ránézett.

- Úgy-e, a szerelem csókkal kezdődik? - kérdezte. - Úgy-e?

- Igen, - hagyta rá a tenorista. És egy kicsit megint elfordította fejét.

- És aztán? - kérdezte Lili.

Már nem tudta, hogy kit akart zavarba és izgalomba hozni. A férfit vagy pedig önmagát?...

S hogy Morini hallgatott, megismételte:

- És aztán?

Morini visszahőkölt.

Egyszerű ember volt. Egészséges ember. Útálta az abnormitásokat.

- Igen, ami aztán jön?... A csók után... - mondta halkan Lili.

Kinyújtotta két gyerekkarját fájdalmasan, idegesen, vágyakozással:

- Mert én mindent akarok. Mert én mindent szeretnék. Mindent. Most... Itt... A két kezembe... Az életet. Az egész életet...

Sósné visszajött. Figyelmesen nézett végig előbb a kisleányon, aztán a tenoristán. Egyáltalában nem tetszett neki a helyzet, de sokkal fegyelmezettebb és harchoz szokottabb volt annál, hogy ezt mutassa.

- Áh, kedves mester - és kedvesen mosolygott - nagyon örülök, hogy itt találom.

- Csak a holnapi koncert miatt... - sietett magát igazolni Morini. - Megbeszéltük a programot a... a...

Nem tudta, hogy fejezze be a mondatot, míg végre megtalálta a keresett szót: a kicsikével.

- Igen, igen - bólintott Sósné. - A holnapi koncert...

Aztán megnyomta a csengőt.

- Ez a szegény kisgyerek agyon van strapálva. Gyerünk Lili. Jó lesz, ha mentől előbb lefekszel.

Schwimmenné már hozta a sötétkék, fehérgalléros matrózkabátot és alázatos, szolgálatkész udvariassággal rásegítette Lilire.

- A virágokért majd visszajön a soffőr - rendelkezett Sósné az öltöztetőnő felé fordulva, míg kezét nyújtott a férfinak.

Lili fáradtan, összetörten állt kis matrózkabátjában. Most igazán olyan volt, mint egy fáradt, vérszegény, kicsit koraérett, nagyon ideges, felzaklatott gyermek.

- Na, gyere Lilike - szólt rá Sósné.

- Igen, mama - mondta csöndes önmegadással a leány. - Igen mama. Jövök, mama.

Odanyújtotta keskeny kezét Morininak. (Jaj, hogy csak egy pillanatig tartott, amíg ujjai összeértek.) És engedelmesen kiment a szobából.

A tenorista utánuk nézett. Arcán csodálkozás, szinte megdöbbenés látszott.

Aztán lassan kiment ő is.

Schwimmenné, hogy egyedül maradt, beültette a babát az autóba. Megindította a kis ezüstszürke Alfa-Romeot. A kisleányára gondolt s halkan, úgy magának mondta:

- Milyen szép baba... Milyen gyönyörű kis autó. Istenem...

IV.

A fejedelmi palota előtt hosszú autósor állt.

Aránylag kevés taxi, legnagyobbbrészt magánautók. Némelyiknek széles és rövid a teste, akár egy zömök és csupa izom ember. Mellettük hosszú és vékony, elegáns kocsik. Finomvonalú, keskeny autók, melyek az orosz agárra emlékeztetnek, vagy egy hosszú, keskenyujjú női kézre. S a többitől kissé elkülönülten előkelő és hűvös távolságban áll két Rolls-Royce.

A palotában már együtt volt a társaság.

Az udvarmester őexcellenciája végre feljöhetett a hallból, hol a lépcső feljárójánál az imént még mosolyogva üdvözölte az érkező vendégeket.

A nagy szalonban ott ült a fejedelem és egy Bourbon hercegnővel beszélgetett, aki hatalmas, kövér alakjával, húsosujjú nagy kezével olyan volt, mint egy elhízott falusi szakácsné. Barna selyemruhája ráfeszült kövér testére, cipőjén kis szalagocskák piroslottak. (Őfensége híres volt rossz ízléséről.)

Élénken és hangosan beszélt, szavait néha széles gesztusokkal kísérve.

Néhány sznob, a mindenütt jelenlenni akaróknak ez a komikus és olyan nagyon elterjedt fajtája, tiszteletteljes távolból figyelte őket. Áhítattal figyeltek.

A fejedelemasszony a terem másik sarkában egy zenekritikussal diskurált.

A hercegnő, hajdan Lisztnek egyik legtehetségesebb tanítványa, valami fájdalmas nosztalgiával vágyakozott vissza abba a birodalomba, ahol úgy érezte, hivatottsága lett volna az elsők között állni.

Elfojtódott művészi vágyait úgy igyekezett levezetni, hogy muzsikussal vette magát körül. Meghívására fellépett palotájában minden komoly művészi érték.

Környezetében természetesen szinte járványszerű lett a zenéért való rajongás. Voltak, akiket a legkomolyabb és legmélyebb művészi szükséglet hozott ide. És ott voltak velük összevegyülve a tüntetők, az álrajongók, a stréberek. Emberek, akik úgy érzik, hogy nem szabad kimaradniok.

Wagnerért és Bachért áradoznak, Debussyt emlegetik kis kéjes sóhajokkal és némelyik még a plafon felé is fordítja tekintetét, hogy mentől átszellemültebbnek lássék.

És közben arra gondolnak, hogy a tőzsdén megint esni fog az angol font, vagy be kellene szerezni egy újfajta cséplőgépet. Vagy hogy ilyen estélyiruhát csináltatok én is, mint ez a zöld, csak rózsaszínben és ujjak nélkül.

Akadtt közöttük, aki már olyan régen nem maradt ki és olyan szívósan „jelenvolt”, hogy egészen otthonosan érezte magát a szalonokban s a nagy fehér koncertteremben, melynek ragyogóan csupasz falán csak egyetlenegy kép volt.

A hercegasszony fiatalkori képe, mesterével, Liszttel.

S akadtak a tömegben olyanok is, akiknek csak most sikerült először az ostrom. És ma sétáltak először végig a hercegi palotában.

Ezek is igyekeztek elfogulatlanoknak látszani s közben örültek, hogy már vége van az idegen tömegben való magányos, gyámoltalan tévelygésnek s végre egy fixpontot kapva, leülhettek a fehér koncertteremben.

Most már jöhet annyi muzsika, amennyi akar. Ők mindent vállalnak.

Csak ne kelljen a teljesen idegen tömegben tovább „hullámozni”.

Emberek között, kiket csak látásból, fényképekről ismernek. Ne kelljen az egymáshoz tartozók fesztelen társalgását hallgatni, a rajtuk keresztülnéző közömbös pillantásokat tűrni.

Ha egy-egy kíváncsi, érdeklődő tekintet téved rájuk, az biztosan éppen olyan most betört idegen, mint amilyenek ők.

Archimedes nem kereste úgy a fixpontot, honnan kimozdíthatja a világot tengelyéből, mint ezek a sikeresen betört ostromlók a biztos helyet.

Most végre itt volt.

Leülhettek.

Leülhettek hallgatni a kis tüneménynek a csodagyereknek, Sós Lilinek játékát.

*

Fényképekről mindenki ismerte ezt a keskeny, kis elkínzott arcot, melyet a kozmetika boszorkányos ügyességével készítettek ki esténként, hogy ne hasson olyan kísértetiesen fáradtnak és elgyötörtnek s mégis gyermekes maradjon.

De talán minden ügyeskedés hiábavaló, ha Lili szeme csakugyan meg nem marad gyermek-szemnek.

Távoltartottak tőle mindent és mindenkit.

Lili olyan egyedül, magabazártnan élt remegő vágyaival, gyötrő kívánságaival, mintha mesebeli, bűvös varázslók elzárták volna mindentől. Ahogy ő az életet képzeletében megformálta, az annyira felcsigázott és túlméretezett volt, hogy felülszárnnyalt és alulmaradt mindenféle realitáson.

A furcsa, lobogó, fantasztikus tüzekben, melyek a nagy szempárban égtek, láthatták a teljes ismeretlenséget, vagy láthatták a mesék világába tévedt gyermek lelkét.

Csak hogy nem a tündér- vagy oktatómesék világában barangoló fantáziát, hanem abban, amit az Ezeregyéjszaka tüzei forralnak és ígérnek neki emberi idegekkel elviselhetetlen beteljesüléseket.

Sós Lili, a csodagyermek, ott ült a zongora előtt.

Mintha nem is látta volna a közönséget, mely áhítatos csendben figyelte játékát.

Vajjon akkor is ilyen, csak a rendkívüli kiválóságoknak ajándékozott figyelemmel hallgatják, ha tudják, hogy nem egy tizenkétéves gyermek játszik előttük, hanem egy huszadik évében levő leány?

Minden effajta gyermekbámulásban ott van a primitív barbárság elcsodálkozása és megdöbbenése.

Hát ez hogyan is lehet?...

Ennek a primitív, barbár bábázkodásnak természetesen azonnal vége, ha meghallják, hogy Lili betöltötte már a tizenkilencedik évét.

Pedig hát a Sós Lili játéka éppen ilyen tökéletes volt pár esztendővel ezelőtt is.

Így kezdte pályáját és csodagyermek maradt most is - huszadik esztendejében.

Amint ott ült az óriási zongora előtt, fodros fehér ruhájában, még fejletlenebbnek, még törékenyebbnek látszott.

Semmi művészi póz, keresettség, beállítottság nem volt tartásában, sem abban, ahogy zongorájával, ezzel a nagy szörnyeteggel birkózott.

Csak az arca lett néha még a kendőzés alatt is pirosabb, szája kinyílt és kitágult szeme ideges fényben foszforeszkált.

De hát hogy is termelhetett ki egy ilyen szürke, sivár, lenyomott életű proletárcsalád ilyen tüneményt?

Ma, mikor megszűnt már a gyerekek felvilágosítása, - mert ugyan mit is mondhatnánk nekik, amin ők már régen túl nem mentek volna? - ma a felnőtteket világosítják fel a bennük és körülöttük hordozott titkokról.

Ám a csodagyermek problémája még ma is eldöntetlen.

Hogy egy Sós-féle családban kivirágozzék ez a szinte felmérhetetlenül nagy és széleskörű rezonáló erő?...

S éppen egy leánygyermekben virágozzék ki.

Egy kisleányban, kinek anyja, nagymama, asszonyősei, hosszú nemzedékeken át nem tehettek egyebet, mint nyomorúságos gondokkal viaskodtak, mindennap újra kezdték az új huszon-négy órával való harcot, kiknek képzelete állandóan a primérszükségletek léckeretei között vergődött, kiknél a testi robot, az örökös lelki alkalmazkodás, - a szülők, a férj, a gyermek életéhez - nem hagyott arra időt, hogy csak egyszer is szembenézessenek magukkal, - hogy ez a gályarabnemzedék asszonyssereg miként termeli ki magából az élő, művészi rezonanciát?

Aki mindent megért, felfog és visszaad.

Aki meg bírja előttünk jelentetni a felsőbbrendű élet formáit: Bach megmérhetetlen mélységtől, Beethoven a világ fogantatásához szárnyaló génuszán keresztül, Wagner új világát, az emberfeletti embert hirdető szaváig, Mozart tárgyaltan, mert abszolút muzsikáját, Chopin dekadensen sóvárgó lelkét. És hogyan tudja megszólaltatni a legújabbakat, a mának és holnapnak hírhazóit, akik csak nagy kérdőjelekben beszélnek, akik még feleletet sem várnak és így a feldobott kérdőjelekben közelebb tudnak jönni hozzánk minden kinyilatkoztatásnál.

Hiszen nem is az a kérdés: hány esztendőss ez a fehérruhás, törékeny kis jósság, hanem hogy kicsoda és hogyan került ide közénk?

Ide, közénk, az életbe.

Ki tudja, ki tudhatja, a minden gályarabságnál szomorúbbsorsú asszonysszemzedékek - kiknek mindig a mások életét kellett élniök, akik sohasem találkozhattak magukkal - nem mondták-e, mikor az óvatlan, a nem vigyázott, a le nem fegyelmezett pillanatokban egy-egy fantasztikus gondolat, felvillanás, érzés hullámszott át rajtuk.

„Ezt nem lehet... Nekem nem. Hanem talán a gyermekemnek...”

Megölni ezeket a fellobbanásokat, melyek keresztültörték sivár, lenyomott életük keretein, legyilkolni nem lehetett.

Meg aztán nem is gyilkoltak ők soha.

Sem lelki, sem testi magzatokat. Világra hozták, hogyha akartak jönni, - akár a tizenharmadikat is.

A lelki gyermekeiket meg egyszerűen eltették, félrerakták azzal a gondos, megtartó, takarékos ösztönnel, mely ott él az asszonyi lélekben.

Eltették az ünneplőruháik, az összegyűjtött vásznak, csipkék, a finom porcellán közé.

Én nem használhatom...

Mikor? Kinek?

Jó lesz majd a leányomnak...

De a leányok is csak az anyák életét folytatták és nem nyúltak a finom holmikhoz - és nem léptek a kiválasztott, a felsőbbrendű sorshoz vezető útra.

Nem tudtak, nem mertek előrelépni.

Féltek tőle? Nem jutottak hozzá? Gyávák voltak? Gyöngék?

Mindegy az. Aki félve kérdéseket tesz föl magának, aki habozva megáll, az csak folytatja az előbbi asszonynemzedék életét. Benne marad a rabságban.

Legfeljebb ő is tesz a félrerakott igazgyöngyökhöz, a hervadhatatlan fényű drágaságokhoz.

Mert ha használni nem is tudták a drágaságokat, hozzátenni mindegyik tudott.

Nincs olyan köznapi, gyöngé, gyáva lélek, nincs olyan asszonyi teremtés, aki titokban, álmaiban ezeket a félrerakott kincseket szaporítani ne tudná.

Ha másként nem, egy sóhajással: „be jó volna, ha másként volna”.

És így gyűlt-gyűlt a rejtelmes vagyon: álmok a szabadulásról, a felfelé repülés vágya, az akarás, mely a korlátokat feszíti, ropogtatja, míg egyszer...

Egyszer a szürke, lenyomott életű asszonynemzedékből kitermelődik valaki, aki kinyitja a lezárt szekrény ajtaját és birtokába vesz mindent, megért mindent, felékesíti magát mindennel és a rezonanciát művészi erővel veri vissza a lelke.

És van úgy, hogy egy gyöngé, kis gyermekkéz töri fel azt az ajtót.

Az emberek ilyenkor álméltkodással mondják:

- Itt a csodagyerek.

Holott nincs semmi csoda.

Egy ember rátalált jogos örökségére, birtokába vette és káprázatos fénnel ragyog előttünk a tűz, amit sok nemzedék szegény elnyomottai, örökös hétköznapiak között vergődői gyújtottak fel számára.

Itt ragyog a tűz, akár a Wotan máglyája és valaki felékesítette magát a félretett kincsekkel.

Itt ragyog a kiválasztott és elmondja nemzedékek gyötrelmes lekötöttségét, a repeső szabadulni akarást, a röghöz való bukdácsolást és a fölfelé való szárnyalást.

Elmondja és meg tudja értetni a kényszerű robotszerű párosodásban, az emberteremtés erejét, a baromi, durva, ösztönös gerjedelmekben Don Juan mindent lebíró és mindeneken uralkodó férfiasságát, a sanyarú nélkülözés felmagasztosul nála a szentek aszkézisévé és megérteti, mint lehet mindenről lemondva, mindentől elfordulva, egy cella magányában, a kereszten függve, vagy kerékbe törve, győzedelmesen birtokunkba venni a mindenséget és elmondja, mint lehet uralkodva szárazon és óceánokon népeket hontalanná, királyokat száműzött koldusokká téve, nyomorúságos rabként elpusztulni egy magányos szigeten.

És most itt, a fehér koncertteremben hallatszik, amint elmondja a krajcár elvesztése miatt érzett bánatban az örök emberi értékekben való csalódást és az élet értelmének hiábavaló keresését.

Az Alkotó tudja csak a maga egészében, a maga osztatlanságában meglátni a világot.

És akad aztán egy-egy tünemény, nem teremtmény, de reprodukáló erő, akiben a művész meglátásai mind-mind rezonálnak és aki visszaadja, megeleveníti őket.

Mint most a kis Sós Lili, a nagy zongora előtt.

Csodagyermek, akit végigbámultak egész Európában, Amerikában, aki most ausztráliai turnéra fog indulni.

*

Lili lehúnyta szemét.

Az ő játékanak már vége volt. A tapsvihar, az ünnepeltetés zaja elült.

Lili most már Morini énekét hallgatta.

Így, csukott szemmel merült bele a gyönyörűségbe.

Fodros fehér gyerekruhában, az obligát zokniban és gyerekcipőben hallgatta a hindu dalt.

Hajnali derengésekre gondolt. Enyhe rózsaszínű hajnali derengésekre. Opálos alkonyokra, ahogy ráereszkednek a domboldalra s a víz meg a levegő lassanként egybefolyik.

Egyszerre eszébe jutott, hogy milyen kevésbé ismeri mindazt, ami körülveszi, ahol él.

Nagyváros... Világvárosok... Berlin, Párizs, London, Brüsszel...

Jóformán csak a hotelszobák maradtak meg belőlük.

A hotelszoba, ahol gyakorolt. Néhány széles sugárút. Egy-egy régi templom, amely előtt megállították az autót. Az épület, melyben fellépett, a nagy koncertterem...

Minden idegen maradt. És ő is idegen volt. Idegen és egyedülálló.

Egy szomorú kis magabazárt világ.

Most, ahogy így ült csukott szemmel, egy középkori angol vadászkastélyt látott maga előtt.

A kertben a nagy tavon hattyúk uszkáltak. Valahol Skóciában látta... Tavaly, vagy tavalyelőtt?...

Jó volna most egy csónakban ülni Morinival. A víz szelíden ringatná őket... És ő odahajtaná fejét a férfi vállára. Kicsit sírna is... És minden jó volna...

Aztán felzúgott a taps.

Morini mosolyogva hajlongott. Barna arcából hatásosan villogtak ki fehér, egyenletes fogai. Két lépést tett előre, úgy, hogy ott állt egészen a pódium szélén (az alak ilyenkor magasabbat mutat) és belekezdett a nappali dalba.

Ez volt az ő specialitása, a nagy szám. Ez a forró, érzéki, egészségesen és egyszerűen érzéki dal a szerelemről. Ezt senki nem tudja úgy énekelni, mint ő. Ilyen lágyan és mégis ércesen, ilyen hívogatóan, ilyen néhol már szinte sírásba csukló tenorral.

És Lili egész énjét betöltötte az a fájdalmas és sóvárgó vágy a szerelem, az élet után, melyet a dal, Morini éneke, úgy érezte, elviselhetetlenné fokozott fel benne.

Aztán újra taps. Morini mosolyog és hajlong. Utolérhetetlen, elegáns és finom, leereszkedő udvariassággal tud meghajolni...

Alig egy negyedórája még Lili játékát ünnepelte ez a közönség. De ő most nem törődött, nem tudott törődni a sikerrel. Soha még gyötrelmesebben nem kínoztta a gyerekuha, egész hazug életmódjának korlátjai. Soha még keserűbbnek és szégyenteljesebbnek nem érezte csodagyerekségét, a komédiát, melyet évek óta folytatnia kell.

Warrens, aki mellette ült, előrehajolt és figyelmesen, szinte kutatólag nézett a kisleány arcába.

- Szereti ezt a dalt, Lili?

- Ez a világ legszebb éneke.

És a vékony kis gyerekhang szinte áhítatos volt.

- És Morini úgy énekl, ahogy ma senki sem - jegyezte meg a finomarcú, őszhajú Lawrance grófné, aki ott ült a közelükben.

S aztán Sósnehhoz fordult:

- Rengeteget fejlődött az utóbbi időben, - úgy-e?

- Igen. Rengeteget, kegyelmes asszonyom - hagyta helybe Sósne. De gondolatai másfelé, ő, egészen másfelé jártak.

- No, de az est ünnepeltje mégis a kis Lilike - mosolygott a grófné és ő maga vezette át Lilit az egyik kisebb szalonba.

- Édes gyermekem, - és megsimogatta Lili loknikba csavart szőke haját - könnyeztem a játéka alatt.

- Pedig nem is gyakoroltam - jelentette ki Lili.

Ezt mindig elmondta, valahányszor a játékát megdicsérték.

- Igen - sietett a helyzetet kiaknázni Sósne. - Nem akart gyakorolni a kis haszontalan. Egész nap az autóval meg a babával játszott, amit a felséges asszony...

- Drága, édes kis csodagyerekem...

És a grófné magához vonta a kisleány fejét.

Pohos, feketebajuszos, alacsony úriember közeledett feléjük. Settembrini, a híres impresszárió.

Sósnéra nézett, aki rögtön felállt.

- Nos, kedves Settembrini, csak talán nem?...

- Kruppék Lilikét a birtokukon szeretnék...

És már indultak is a nagy koncertterem felé.

- Fáradtnak látszik, kisleány - mondta Warrens.

Lili lehajtotta fejét és nem felelt.

- Nem felelt a kérdésemre - folytatta a férfi, mikor a grófné is átment a koncertterembe és ők kettesben maradtak.

- Mit kérdezett tőlem?

És Lili szórakozottan ráncigálta zokniját.

Warrens végignézett a fehérfodros ruhájú gyerekeken.

- Semmit, amit nem tudnék. Maga nem mondhat nekem olyasmit, amit én már régen nem tudnék - tette hozzá erősen hangsúlyozva.

- Gondolja? - vetette oda a leány.

És csufondárosan, kicsit gonoszkodóan elmosolyodott.

Ránézett a hatalmas, nagy darab emberre, erre az újságkirályra, a szemébe nézett és úgy vágta oda:

- És ha azt mondanám magának, hogy nem is vagyok fáradt? És semmi kedvem sincs hazamenni és lefeküdni, ahogy a mama akarja?

- A gyerekek nem szeretnek korán lefeküdni és szép nagy hajasbabákkal játszani, pedig...

- Pedig? - ismételte Lili.

De a hangja inkább udvarias volt, mint érdeklődő.

Őt most semmi sem érdekelt. Semmi a világon a nápolyi dalon, a szerelmen, az előtte elzárt életen kívül.

És senki sem érdekelt egy férfin, - egyetlenegyén kívül.

Warrens nagyon komolyan nézett Lilire s úgy folytatta, minden szónak külön nyomatékot adva:

- Vannak gyerekek, akik nem hiszik el, hogy a játékbabák mulatságosabbak, mint a nagy, az igazi, az eleven...

Most már erősen hangsúlyozta a szót.

- Az éneklő babák. Nem hiszik el. Meg akarják próbálni a játszást azzal is.

Lili hirtelen szembefordult vele.

- Mit akarnak megpróbálni? - kérdezte izgatottan.

- A nagy, az eleven babákkal való játszást. És ha játék közben kisül...

- Mi sül ki játék közben?

És Lili mereven farkasszemet nézett a férfival.

- Rosszul mondtam - javította ki magát nyugodtan Warrens. - Sajnos, nem játék közben sül ki. Hanem mikor már... Már nem lehet játszani többé.

- Mit akar tőlem? Miért beszél így velem? Mikor én...

Azt akarta mondani: gyerek vagyok. De valahogy nem merte így befejezni a mondatot.

Maga sem tudta, mitől fél. Hiszen Warrens nem tudhatja... Senki sem tudhatja...

A fodros gyerekruhában, sovány, fejletlen testével igazán nem látszik többnek tizenkét-tizenhárom évesnél.

És mégis most?...

Warrens sohasem volt még ilyen különös. Sohasem mondott neki ilyesmiket, mint ma este.

Régen, talán már három esztendeje jött utánuk, mikor csak szerét tehette ez az ember, ki óriási erdőket irtatott ki odafent Norvégiában, hogy újságvállalatait, nyomdáit papírral el tudja látni.

Mindenütt azzal a megkülönböztetett tisztelettel fogadták, úgy húzódtak félre útjából, ahogy az csak a kiválasztott életűeknek, a legmagasabb csúcsokra beérkezetteknek jár ki.

A vagyon, a hatalom imádata erősebb érzés az emberekben, mint akár az Isten előtt való hódolás. Papoknak, prófétáknak, szenteknek, filozófusoknak kellett elkalauzolni az embert az Istenhez vezető úton, de Mamnon előtt hódolattal hajtották meg fejüket minden kényszer nélkül. Maguktól hozták neki az áldozatot s az Aranyborjút még akkor is körültáncolták, mikor Mózes halállal fenyegette meg őket érte.

John Warrenst is körülfogta ez a hódolat, mely minden hatalomra jutott embernek önkéntes adó formájában kijár.

Sohasem tudták, hogy mint gondolkozik felőle?

Nem kereste, nem kerülte s így még azt sem lehetett tudni, örömet okoz-e neki, vagy bosszantja?

Nem beszélt róla, mint ahogy erőssége volt, hogy ritkán és keveset beszélt magáról.

Sem arról, hogy honnét került ide, sem arról, hogy milyen utat tett meg, míg ide a tetőre feljutott, sem arról, hogy mit akar tenni ezzel a szinte lemérhetetlen, mindennap növekvő hatalommal?

Embereket, pártokat, kormányokat, szellemi irányzatokat, eszmeáramlatokat emelt a magasba és temetett el. Egyikkel sem azonosította magát soha.

Azzal sem, mely az ő kegyelméből uralkodott.

Lili gyakran hallott erről az emberről s mikor saját nyomorúsága, a szerelem, az élet után való szinte már beteges vágyakozása engedte, sokat foglalkozott vele.

Hiszen három esztendő óta időről-időre felbukkant ott, ahol Sósék voltak.

Sósné tőle kapta a legértékesebb tanácsokat a valuták elhelyezésére és forgatására vonatkozólag.

És Lili sokszor hallotta emlegetni: micsoda hatalom gyűlt össze ennek az újságkirálynak kezében és hogy egyre növeli ezt a hatalmat, mellyel úgylátszik nem tud betelni.

És hallott a kivágott nagy norvég erdőkről, melyekből papiros készült, de Lili ilyenkor nem Warrens vállalatait bámulta, hanem sajnálta a kiirtott faóriásokat.

Warrens hatalma, befolyása csak annyiban érdekelte, hogy lapjai mindig tele voltak az ő nevével és fényképeivel.

De a férfi személye azért valahogy mégis lekötötte figyelmét.

A Warrens személyéről keringő sok fantasztikus, kósza hír, melyekről nem is gondolkozott, - hiszen változatos hajszás életükben, állandó utazásaik között annyi mindenféle emberrel kerültek össze - sem meg nem riasztotta, sem meg nem döbbentette.

Ha a legtöbb dologban erőszakoltan gyermekes maradt nemcsak a teste, hanem a lelke is, más dolgokban meglepően koravén volt és szinte mindeneken felülemelkedett.

Az ő élete ki volt ragadva a rendes, normális élet keretei közül. Ő is túl és kívül érezte magát mindenben.

Legalább ítéleteiben és véleményében.

Egyet azonban biztosan tudott Warrensről.

Hogy hozzá nagyon jó és gyöngéd. És a maga darabos módján igyekszik is kedvébe járni és kedvére tenni mindent.

Hogy ez a jóindulat és vonzódás valami vonatkozásban lenne a Warrensről terjesztett hírekkel?!...

Lili vállat vont. Nem törődött vele. Előtte nem mutatta, egy tekintettel sem, soha.

Mi köze neki ehhez, amíg nem alkalmatlankodik vele?

Addig is, ha megjelenik, gyönyörű ajándékokat hoz, figyelmes, elmés, mulatságos, Lilit a legrosszabb perceiben is meg tudja nevetetni s a legidegesebb feldúltság óráiban is lecsillapítja.

Aztán megint eltűnik hónapokra, - egy félévre is, de Lili tudja, és ami sokkal fontosabb, tudja Sós né, hogy akármilyen távolságban van is, mindig felkereshetik, mindig hozzá fordulhatnak, mindig kérhetnek tőle tanácsot, útbaigazítást. Hogy az ő viharvert és küzdelmes életük Warrens lapjainak mindenfelé elérő befolyásának oltalma alatt megy előre.

Hát ez bizony megnyugtató érzés... És Lili a maga módján hálás is volt ezért a megnyugtató biztonságért.

Most, hogy egyszerre Monte-Carlóban bukkant fel Warrens, Lili szinte örült, hogy eljött a koncertjére.

Hiszen az ausztráliai szerződésnek a monte-carlói siker adta meg az aláfestést.

A siker megvolt, tegnap este is, meg itt is, a fejedelmi palotában. Most már csak a kellő visszhangra van szükség.

Igazán jó, hogy Warrens megjött...

De hát miért beszél ma olyan különös hangon vele, ahogy eddig sohasem tette?...

Lili - ez most történt meg vele először életében - zavarba jött a férfi tekintete alatt.

- Miért beszél így velem? - ismételte. - Miért? Hiszen én...

Nem tudta befejezni a mondatot, mintha nem lett volna bátorsága hozzá.

- Mikor maga még csak kis gyermek - mondta nyugodtan a férfi, mintha Lili félbehagyott mondatát folytatná.

Majd megnyugtatóan tette hozzá:

- Hiszen azért mondom. A játékbabáit már megnézte. Tudja, hogy azok a modern technika alkotásai. Üresek belül. Teljesen üresek. Semmiféle meglepetés nem érheti az embert, - a gyereket játszás közben. De az élő, az eleven babák?... Fűrészpor van bennük, meg rohadt kócok. Szemét. Piszok.

- Nem jó játék - tette hozzá egy kis undorodó grimasszal.

Lili összehúzta szemöldökét.

- Miért nem mondja mindjárt, hogy veszedelmes?

- Nem mondom, mert nem igaz. Az igazi emberre...

Aztán gyorsan kijavította magát:

- Az igazi gyerekekre nem lehet veszedelmes a kacat, a fűrészpor, a rohadt pép, a piszkos szemét. Reánk ez nem veszedelmes.

- Reánk? - ismételte Lili és megremegett.

- Reánk. Magára, aki igazi gyerek és énreám, aki, azt hiszem, igazán ember vagyok. Nem veszedelmes, csak csúnya. Csak gusztustalan.

Most újra felcsendült a szerelemről szóló nápolyi dal. A közönség kierőszakolta az ismétlést. Lili keményen rászólt a férfinak:

- Hallgasson.

A nagy darab ember komikus alázatossággal hajtotta le fejét.

- Hallgatók.

És gyorsan hozzátette:

- Amíg vége a nótának.

És türelmesen megvárta nemcsak a dal végét, hanem a tapsvihar elültét is. Aztán újra Lilihez fordult:

- Igaz. Elfelejtettem megmondani, hogy a kacat, a fűrészpör ügyesen be van takargatva.

A leány akarata ellenére kérdezte:

- Mibe?

- Néha forró szerelmes nápolyi énekekbe.

Lili egész testében reszketve szembefordult a férfival.

- Hogy maga?... Hogy maga merészel?...

Egyszerre mintha elvesztette volna az eszét.

Most már a rossz, a legyöngült, az agyonkínzott és agyondolgoztatott idegei lettek úrrá rajta.

Warrens azt bántotta meg, ami legdrágább, legféltebb előtt. Ami, úgy érezte, tönkretört életének egyetlen féltett és óvni való kincse.

És ez az ember itt előtt?... Megaláz, összetép, bemocskol mindent.

- Maga merészel? - ismételte. - Maga?... Hiszen mindenki tudja... Mindenki tudja... Maga romlott ember! Gyerekleányok után futkos.

Warrens mozdulatlanul, nyugodtan nézett a leány szeme közé és úgy mondta:

- Például maga után, Lili. Tizenkétéves - gyerekleányok után.

Lili már arra sem tudott gondolni, hogy kivel áll szemben?

- Takarodjék! - kiáltotta.

Most már a férfi ironikusan felsőbbbbséges hangja is megváltozott.

Keményen, ridegen szólt rá a kisleányra:

- Csöndesen, Lili.

S mert látta, hogy az tovább akar beszélni, még keményebben, parancsoló gesztussal hallgattatta el őt:

- Azt mondtam, csönd legyen!

Lili önkénytelenül hátrált egy lépést.

Körülnézett, mintha védelmet keresne valakinél.

Remegett.

De aztán összeszedte magát és gúnyos hangsúlyozással mondta:

- Fél?

Warrens bólintott.

- Igen. Attól félek, hogy magát így meglátják. Egy tizenkétéves gyermek...

A fehérruhás, vékony kis alak egyszerre magába roskadt.

Lili szeme könnyel szökött tele.

Lehajtotta fejét és visszaült helyére. Most olyan volt, mint egy kis megvert kutya.

- Csak azt akarom mondani magának, szegény kisleányom, - és Warrens hangja halk, részvéttel és szeretettel teljessé vált - hogy én nem vagyok ostoba. Én csak azt nem látom meg, amitől szándékosan el akarom fordítani a fejem.

Várt egy pillanatig.

Talán azt várta, hogy Lili szóljon, beszéljen, de mert a leány nem felelt, hát folytatta:

- És ha maga játszani akar az eleven babával, akkor hiába minden. Elindul és megkeresi a játékát. Az én szavaim nem tarthatják vissza. Csak saját maga állíthatná meg magát - ha akarja. Ha akarni bírja, szegény kis gyerek.

Lili egyszerre keserves sírásra fakadt.

Arcát két tenyerébe temette és sovány vállai megrázkódtak a zokogásban.

- Miért beszél így hozzám, - dadogta. - Hiszen én gyerek vagyok. Én egy szegény kis elhagyott gyerek vagyok...

V.

- Nem, kedvesem, - mondta Lawrance grófné Sósnénak - szó sem lehet róla. A fejedelemsasszony nem fog beleegyezni, hogy ilyen korán hazavigye Lilikét. Hiszen a meglepetés, - és most Lilire mosolygott - valami gyönyörű meglepetés a kisbabának - még hátra van. Különben is a gyerek olyan élénk. Olyan jól mulat.

- Igen, kegyelmes asszonyom, én olyan jól mulatok - helyeselt Lili és pillantása megint végigsimogatta Morini elegáns, frakkos alakját, aki most ott állt mellette a kis szalonban.

Mellette, itt, az ő közvetlen közelében.

A hosszú nyomorgás gyötrelmes évei alatt Sósné megtanulta, hogy vannak helyzetek, melyeket a legenergikusabb ember sem oldhat meg. Ha nagyon erőlködik, csak fejjel rohan neki a falnak.

Ez is olyan szituáció, mikor az ember nem tehet mást, mint hallgat, figyel - és résen van.

Mert tudta ő jól, nagyon jól tudta, hogy ez a dolog Lilivel sehogy sincs rendben. Ez a tenorista?!... Ez a két lábon szaladgáló grammofoon, ahogy Sósné gondolatában undorodva elnevezte.

Az asszony most Lilire nézett.

Leánya sovány, ideges kis arca ragyogott.

Szegény kisleány... Szegény leányom, szegény kisgyerek... - mondta magában az asszony.

És arra gondolt, hogy ez a tizenkilenc éves, vékony kisleány, a fodros fehér maskararuhában valahogy gyerekeknek maradt belől a lelkében.

Mi lesz vele, ha egyszer szembetalálja magát az élettel, az igazival?

De aztán elhessegette magától ezeket a gondolatokat.

Neki most már csak egyre szabad nézni, csak előre szabad nézni: a célra.

Amiért cipeli ezt a szegény kisleányt, ezt a félbemaradt embert, ezt a sem felnőttest, sem gyereket a világon keresztül. Amiért zongoráztatja, amiért játszatja vele a komédiát.

Csak egy év még... Egyetlenegy év... - mondta magában újra Sósné.

Még egy esztendő és el vannak látva az összes gyermekei - mindnyájan.

És a nyomorúsággal, a gonddal, a szegénységgel, a szégyenletes, fájdalmas, piszkos, megálázó szegénységgel szemben mit jelent ez az esztendő?

A pillanatnyi ellágyulásnak már vége volt.

Sósné tudta, hogy a jó, a lágy emberek mindig alul maradnak az élet harcában.

Ő pedig nem akart alul maradni, a nyomorúságba visszazuhanni - a gyerekeivel együtt.

És már készen is volt agyában a terv, hogy holnap délután elutaznak s ezentúl gondosan fog vigyázni arra, nehogy a kisleány összekerüljön valamelyik városban Morinival.

Hiszen ha nem is volna itt a cél, a nagy cél mindnyájuk felemelkedése, Lilit akkor is meg kellene szabadítani ettől az embertől.

Vajjon választhatott volna-e szerencsétlenebbül szegény gyerek, mint mikor ehhez a két lábon járó grammofonhoz fűzte érzéseit. Igaz, hogy a szerelmes ember rendesen rosszul választ. De hát ez?...

- Jöjjön csak kedvesem, - fordult most Lawrance grófné Sósnehhoz - be akarom önt mutatni a connaughti hercegnének. Szeretne beszélni a kis Lilike mamájával. Warrens, maga is velünk jön. A hercegnő magát is kérte.

- De Lilike... - vetette ellen aggodalmasan Sósné.

- Majd itt marad Morinival - nyugtatta meg a grófné. - Itt várja be a meglepetést.

Aztán Lilire mosolygott.

- Hogy meg lesz lepve a kisbaba.

Sósné egy pillanatig aggodalmasan, habozva nézett leányára és Morinira. Aztán, mivel nem tehetett mást, megindult.

De pár lépés után még visszafordult.

- Akkor hát... Lili, kisleányom, vigyázz magadra. A parfait... Ne felejtsd el, hogy mit mondtam neked tegnap este. Tudod, hogy neked megárthat a parfait.

És erősen hangsúlyozva, jelentőségteljesen még hozzátette:

- Tudod, hogy neked vigyáznod kell magadra.

- Tudom, mama.

És egy kis gőgös, megvető mosollyal utána szólt:

- Nyugodt lehetsz, mama.

*

- A meglepetés - mondta Lili vállát vonogatva, mikor egyedül maradt a tenoristával. - A jó Lawrance grófné ezzel az ő meglepetésével... Már dél óta tudom.

Morini egy kicsit rosszkedvű volt.

Leereszkedőleg, mesterkéltnél érdeklődéssel társalgott Lilivel, mint minden ember, akit akarata ellenére otthagytak egy gyerekkel és most, bár untatja, kénytelen vele foglalkozni.

- Na, ne mondja. Igazán?

- Igen. A meglepetés egy zongora parfaitból és én ülök előtte parfaitból. A cukrász ma délelőtt elmesélte a komornámnak. Nagyon szép meglepetés. Csak az a kár, hogy a végén megesznek.

Kis vállvonással s minden keserűség nélkül, közömbös, fásult hangon tette hozzá:

- Igaz, hogy ezt már megszokhattam volna.

A tenorista mindebből egy szót sem értett. Részint, mert születésénél fogva ostoba volt, részint, mert nem is figyelt arra, amit ez a fodrosruhájú, különös gyerek beszél itt összevissza előtte.

- Szóval nem örül a meglepetésnek, Lilike?

- Nem - vetette oda szárazon Lili.

És nagy, benső szomorúsággal tette hozzá:

- Én azt hiszem, hogy soha semminek sem örültem életemben.

Morini Lilire nézett. Még ezt a buta hangtokot is megfogták a leány szavai. Önkénytelenül is utána mondta: Soha?

- Soha - ismételte Lili.

Elgondolkozva nézett maga elé, aztán tovább beszélt:

- Tudja néha, mikor zongorázom. Akkor jó. Akkor nagyon jó. Olyankor úgy megoldódik az emberben minden. De ha felnőtt lehetnék, akkor még szebben zongoráznék. Még sokkal szebben. Mert akkor tudnám, hogy milyen az élet. Akkor minden-minden bent lenne a játékomban. Az egész élet. Én nem így szeretnék zongorázni, ahogy most. Szebben. Ezerszer szebben. Úgy, hogy az emberek, akik hallják, boldogok legyenek és szeressék egymást. De ehhez felnőtnnek kell lenni és ismerni kell az életet.

A tenorista a butaság fensőbbbségével mosolygott.

- Ó, micsoda kis álmodozó.

- Én nem vagyok álmodozó - tiltakozott élénken Lili. - Amit én szeretnék, az el fog jönni. Egyszer. Valaha. És ha én felnőtt lehetnék?...

Morinira nézett és úgy kérdezte:

- Maga nem így gondolkozik az életről?

Morini vállát vonogatta.

- Hát tudja Lilike, az életben van ám sok szomorúság is. De ezen nem lehet segíteni. Ki kell élvezni, ami szép van benne.

Lili most úgy a távolba nézett.

- Ő is mindig ezt mondja. Csak egy kicsit másként.

- Kicsoda? - kérdezte a tenorista.

És a leány hangja önkéntelenül is lágyabb lett a sok gyöngéd emléktől, mely Warrenshez fűzte. Az iménti jelenetet mintha teljesen elfeledte volna. Most csak arra gondolt: milyen jó volt hozzá mindig a férfi.

- Warrens - mondta aztán a kérdésre felelve.

- Ja úgy. Warrens?...

A tenorista figyelmesebben kezdte nézni a leányt.

Eszébe jutott, amit Poppert mondott neki az újságkirály különös szenvedélyéről.

- Ja úgy, Warrens? - ismételte... - Mondja csak, régóta ismerik?

- Ó, igen. Elég régóta. Ő mindig nagyon jó volt hozzánk. Mikor másfél évvel ezelőtt a mamát szerződösszegésért beperelték, akkor az összes lapjaiban megíratta, hogy a mama nem tehet semmiről, mert én beteg voltam és nem léphettem fel.

- Mi baja volt? - érdeklődött udvariasan a tenorista.

- Á, nem volt nekem semmi bajom. Csak akkor került össze a mama az új impresszárióval, Settembrinivel és az többet ígért, mint a régi.

- Hát ez aztán nyomós érv - nevetett Morini.

Majd őszinte elismeréssel tette hozzá:

- De hogy milyen okos gyerek maga, Lilike. Még az ilyesmihez is ért.

Egy férfi és egy nő mentek át a szalonon. A nő feltűnően csinos volt és Morini utána bámult.

Lili észrevette, hogy a tenorista milyen érdeklődéssel nézi a magas, szőke nőt és most szomorúan, letörve mondta:

- Azt hiszem, magának nem lehet valami mulatságos velem együtt lenni.

Morini sietett tiltakozni, de tiltakozása nagyon erőtlenül sült el.

- Ugyan, Lilike...

- De igen. Én nem tudok ügyesen beszélgetni a férfiakkal.

És nagyot, mélyet sóhajtvá tette hozzá:

- Nincs benne gyakorlatom.

- Maga kis leányka létére nagyon jól beszélget, Lili - nyugtatta meg a férfi, de valahogy érzett, hogy a gondolatai másfelé járnak. Aztán hirtelen, látszólag átmenet nélkül kérdezte:

- A nővére, Vali nem jött el?

- Nem - mondta Lili ridegen. - Ő nem jött el.

A férfira nézett, kicsit habozott, de végül mégis csak elkezdte:

- Mondja? De úgy-e őszintén fog felelni? Egészen őszintén?

- De hiszen még azt sem tudom, mit akar kérdezni.

- Nem baj. Csak ígérje meg, hogy őszintén felel.

- Ígérem - bólintott mosolyogva Morini. - Ahogy gyerekeknek szoktunk ígéretet tenni.

- Hát... Hátha én is olyan szép ruhában lennék, mint Vali. Emlékszik tegnap este?... Olyan szép, piros, mélyen kivágott ruhában?... Ha rajtam is volna parfüm és púder és rúzs és a hajam kiondolólvá? Akkor én is lennék olyan, mint Vali? Mint az a szőke nő, aki átment az imént a szalonon? Akkor én is lennék olyan szép, mint ők?

Morini tekintete végigsiklott a keskeny, sápadt, nyugtalan arcon, a vékony kis testen, aztán nem is annyira a kisleánynak, mint inkább magának felelt:

- Maga egészen másként lesz szép, Lilike - ha felnőtt. A maga sápadt, ideges kis arcához sohasem fog illeni a rúzs.

- Mert maga el sem tud engem felnőttnek képzelni - mondta elkeseredetten Lili. És szinte kétségbeesetten tette hozzá: nőnek.

- Én még nem is láttam gyereket, aki ilyen mohó vágygal szeretett volna nő lenni. - És Morini tekintetében most csillant fel először az érdeklődés. Megint eszébe jutott, hogy hallott már csodagyerekekről, akik idősebbek voltak, jóval idősebbek... De ahogy végignézett a fodros-ruhás, vékony, kis testen, újra csak lehetetlenségnek tűnt fel neki ez a gondolat és szinte ki-nevette magát érte.

Lili szíve lázas izgalommal zakatolt. Most, vagy soha.

- Ma este, vagy soha - erősítgette magát.

Ismerte az anyját. Tudta, hogy nem igen lesz többé alkalma kettesben maradni a férfival.

Igen. Ma este vagy soha. Meg kell hódítani ezt az embert, aki már két év óta ott él minden idegszálában.

Meg kell mondani neki a nagy titkot, hogy ő nem gyerek, nem tizenkétéves kisleány, hanem nő. Tizenkilenc esztendő, szerelmes nő.

- Melegem van - mondta és hátravetette fejét.

(Ó, hogy gyűlölte most a szőke hajába kötött nagy, rózsaszín masnit.)

- Melegem van - ismételte. - Ígyunk.

- Orangeadot, vagy inkább málnaszörpöt? - kérdezte a tenorista.

- Nem. Pezsgőt.

- Pezsgőt?

És Morini rábámult a kisleányra.

- Igen. Pezsgőt.

És hogy a férfi nem mozdult, Lili hangja könnyörgővé vált:

- Csak egy keveset. Egy egész keveset. Egy ujjnyit.

- Attól tartok... - habozott az énekes.

- Csak egy picurkát. Egyetlenegyszer. Hiszen máskor úgyis... Úgyis mindig tejet iszom.

- Hát Isten neki. Most az egyszer.

Morini felállt, töltött egy egész keveset Lili poharába, aztán saját magának.

Lili a szájához emelte poharát, a férfi szeme közé nézett s úgy mondta:

- Képzeld azt, hogy felnőtt vagyok. Egy nő. Estélyi ruhában. Meztelen háttal és meztelen karokkal. És parfümösen. Rúztól vörös szájjal.

S a tekintete most olyan volt, mint egy szerelmes asszonyé.

Morini előrehajolt.

Hosszan, figyelmesen nézte a leányt.

- Lili, mondja csak, hány éves maga?

És a hangja egyszerre izgatottá vált.

- Ez egyetlen kérdés. Nem érzi, hogy milyen egyetlen? - nevetett Lili.

- Bizonyos koron alul nem egyetlen. Most csak az a kérdés...

- Jó ez a pezsgő - vágott közbe Lili. És szeme csillogott a gyönyörűségtől.

- Ízlik? - kérdezte a férfi és közel hajolt hozzá.

- Nagyon. Hideg és mégis melegít. Jobb, mint a csokoládé és jobb, mint a fagyalt. Csiklandozza a nyelvemet. Nemcsak a szájam érzi, meg a nyelvem, hanem az egész testem is.

Félig lehunyta szemét és úgy mondta halkan:

- Ilyen lehet, mikor megcsókolják az embert. A csók.

Most már a férfira is átragadt Lili fojtott, vibráló izgalma. Már nem tudta, hogy kivel beszél. Gyerekekkel? Nővel?... De nem is törődött ezzel. Nem tudott gondolkodni. Nem akart gondolkodni. Odahajolt a leányhoz.

Lili érezte a frakkjából, a testéből kiáradó finom, kissé fanyar parfümillatot.

- Szeretné ismerni? A csókot? - kérdezte halkan a férfi.

- Szeretném. Én. És külön a szám. És külön a fogam. A nyelvem. A bőröm. Mindenem külön vágyik rá.

- Lili, hány éves maga? - ismételte meg a tenorista a kérdést, nagyon komolyan.

- Miért akarja tudni? Most? Egyszerre? Miért?...

- Mert ha maga?... Ha maga nem gyerek?... Nem tizenkétéves kisleány?...

Megfogta Lili kezét és indulattól, vágyaktól fojtott hangon kiáltott rá:

- Olyan a tekintete, mint egy asszonyé. Feleljen!

- Hát nem vagyok az! - tört fel Liliből. - Én nem vagyok gyerek. Ez a ruha a testemen... Ez a zokni. Ez mind hazugság! Én nem vagyok gyerek! Én nő vagyok! Én idősebb vagyok, mint Vali. Idősebb vagyok, mint Kitti. Én tizenkilenc éves vagyok.

- Tizenkilenc? Ebben a gyerekruhában?... Ezzel a gyerektesttel?... Te!

És Morini hangjában lelkendező öröm volt és hitetlen ámulat.

Megfogta Lili karját, arca az arca fölé hajolt.

Szerette ezt a pillanatot, így a csók előtt.

- Én nem vagyok gyerek - ismételte Lili. - Te nem tudsz rólam semmit. Én nem vagyok gyerek. Ölelj meg... Akkor érezni fogod... Érezni fogod, hogy nő vagyok.

A férfi most magához szorította a fodros, fehér ruhába öltöztetett sovány kis testet. Erősen. Egészen magához. Megcsókolta Lili lágy, szomorú, gyerekes és mégis mohó száját.

- Drága - suttogta - Drágám... Hiszen te...

Egy pillanatig habozott, aztán a tárgyra tért.

Mert ő nem szerette a hiábavaló szószaporítást.

- Édes, most az enyém leszel?

- Akarod?

- Akarom.

- Hát szeretsz? - kérdezte Lili és a hangja reszketett a könnyes izgalomtól.

- Szeretlek.

- A tied leszek - lelkendezett Lili. - Egészen a tied. Csak téged szeretlek. A karjaid között fogok feküdni. Úgy, ahogy mindig elképzeltem. Ahogy már két év óta mindig. A te karjaidban...

- Két év óta...

És most nagyon kívánta ezt a gyerekruhába öltözött, soványtestű, gyerektestű nőt, ezt a csupa vágyódás nőt.

Más volt, mint a többi nő, akiket ölelt. Más volt, mint az összes többi nő. Idegen. Különös. Újfajta. Furcsa. Gyerek is, meg asszony is.

- Te, - mondta nagyon forrón és magához vonta - mért hagytál várni? Mért hagytál várni annyi ideig.

- Istenem - dadogta Lili. - Nem tudom... Buta voltam. Gyáva voltam... S úgy szenvedtem. Annyi sokat... De most már jó... Most már minden jó... Letépem magamról ezt a szörnyű gyerekruhát!

- Elviszlek magamhoz.

- Hozzád...

És Lili lehunyta szemét.

Úgy érezte, hogy az élet, a titokzatos, szépséges, annyiszor megálmodott és áhítozott élet szólítja.

- A karjaidban viszel el - suttogta és a szája cserepes volt az izgalomtól, a láztól. - Ahogy a regényekben van. Ahogy a szerelmes regényekben van. Ahogy a felnőttek szeretnek...

VI.

Másnap délelőtt Morini ott ült az Éden szállóbeli lakosztálya nappalijában és unott arccal nézte át postáját.

A hotelszoba tulajdonképpen mindig megmarad olyan mindenkilakásának és azért mégis alkalmazkodik, kissé hozzáidomul ideiglenes gazdájához.

Azt lehet mondani, hogy egyénisége fenntartásával alkalmazkodik.

Ezen a nappalin is megérezte, hogy ki lakik benne.

A zöldsejtemtapétás falakra egy csomó fénykép volt kiakasztva.

Morini profilban, Morini enface, szmokingban, frakkban, fehér nadrágban és ingben, Morini sportruhában - és mindenütt mosolyogva.

Aztán híres szerepeiben.

Mint Pinkerton hadnagy fölényesen és csábítóan; Brabanti Elza megszabadítója középkori kosztümjében, arcán a Grál-lovag nemes büszkeségével; Tristan a szerelméért halálba induló fenkölt fájdalmával, mellette a fiatal Siegfried, aztán mint Manon Lescaut szerencsétlen des Grieux-je, majd Bajazzo-kosztümben, gyötrelmesen eltorzult, kacagó arccal.

És végül egy nagy, síma, fekete rájába foglalt kép.

Morini mint Parsifal a „résztét hőse, a balga szent” átszellemült arccal, ég felé néző szemekkel.

A mélyen lenyúló, dupla ablak előtt egy kis asztalon Parsifal partitúrája.

Morini legközelebbi vendégszereplésén a Gordon-színházban Parsifal-t fogja énekelni.

A partitúra mellett kis tégely. Kítűnő és ártalmatlan szer van benne, mely hosszúra növeszti és selymessé teszi a szempillát.

A tenorista becsöngette inasát.

- Keresett valaki ma reggel? - kérdezte.

- Igenis. Az impresszárió úr. Azt üzente, hogy fél tizenkettőre visszajön.

- A barnító arckenőcsöm nincs a helyén. Keresse meg. Délután teniszezem, szükségem lesz rá.

- Igenis.

Az inas már menőfélben volt, mikor kis habozás után megszólalt:

- Az impresszárió úr hallotta a fiatal hölgyet zongorázni. A másik szobából hallotta.

- Úgy? - kapta fel fejét Morini. - És mondott valamit?

- Nagyon tetszett neki a játék. Érdeklődött utána, hogy kicsoda?

- És maga mit mondott?

- Az igazat, kérem.

- Mit? - kérdezte kissé idegesen Morini, nem sok jót várva az „igazat” szótól.

- Az igazságot - ismételte az inas. - Azt, hogy nem tudom.

- Ja úgy - vetette oda az énekes és aztán hozzátette:
 - Ha a Rivierai Hiradótól fényképekért jönnek, az apacsingest adja.
 - A kihajtottnyakút?
 - Azt. Kiepura úgyis mindig sállal nyakán veteti le magát. Hadd lássák, van olyan tenorista is, aki nem félti örökké a torkát.
 - Csak egy fényképet adjak?
 - Csak egyet. És csukja be az ablakot. Léghuzatot érzek.
- Aztán egy pár pillanatnyi csönd után hozzátette:
- Önagysága?...
 - Még próbál - mondta az inas.
 - Igen... A ruhákat már elhozták?
 - Ó, hogyne, már egy félórája. És elhozták a kalapokat, a köpenyt, a sált, a cipőket, a kesztyűket. Itt van a jegyzék.
- Morini átvette a számlát, mely a Lili által rendelt holmokról szólt és mentől alaposabban belemélyedt a számla tanulmányozásába, annál jobban összehúzódott a szemöldöke.
- A tenorista most nem mosolygott. Sőt...
- Hiszen igaz, ő maga engedte meg Lilinek, hogy rendeljen meg mindent, amire szüksége van. Telefonáljon a divatüzletbe. Ő adta meg a fölhatalmazást.
- Ma reggel ritka nagylelkű hangulatában volt.
- Ez az édes csacsi kis gyerek...
- Ez a bolondos kisleány, aki az ő karjaiban fedezte fel a szerelmet.
- Volt ennek a fejletlen testnek, ennek a sóvár léleknek, ennek a tüzes fantáziának vágyakozásában valami olyan szánnivaló, olyan megindító, hogy még Benjamono Morini sem tudott megilletődés nélkül gondolni rá.
- Azonfelül meg, ha mindenféle lírát ki is kapcsolunk, Lili abban a kis fodros ruhában, gyerekcipőben, zokniban jött el vele ide a hotelbe. Még egy rendes darab fehérneműje sem volt.
- Mikor reggel egy széken meglátta fehér gyerekruháját, alacsonysarkú lakkcipőjét, zokniját, Lili sírva fakadt és azt mondta: meghal, ha még egyszer ebbe kell öltöznie.
- Morini megsimogatta és nevetett.
- Na, ne sírj. Majd hozunk neked valami ruhafélét.
- A telefonkönyvből valami nem éppen túlon túl drága divatszalonra akart kikeresni. (Az egészen elsőrendűeket ismerte névről, dehát ezek túlságosan borsosak.)
- Már leemelte a kagylót, mikor az inas táviratot hozott.
- Gordon ma jön, - mondta Lili felé fordulva - és nekem még intézkedni kell egy és más dologban.
 - Hát akkor telefonálhatok?...
- És Lili hangja reszketett az izgalomtól.
- Telefonálhatok a ruháért?

- Igen, igen telefonálj a Dupont-cégnek.

És Morini már Gordonra meg a színigazgatóval való tárgyalás részleteire gondolt.

- Hát csak hívd fel, fiam. Amire most okvetlen szükséged van, azt küldjék rögtön.

Lili egyedül maradt.

*

De lelkesedése mintha abbamaradt volna.

Nem kapta fel a kagylót, nem hívta föl az áruházat. Csak állt ott némán, mozdulatlanul az asztal mellett.

És csak nézte a telefont, mintha soha életében ilyen készüléket még nem látott volna.

Csak most látszott meg rajta fáradtsága, összetörtsége, csak most látszott, hogy élénksége, meg vidám csicsorgása milyen csinált, milyen erőszakolt volt, míg a férfi ott állt vele szemben.

Talán éppen olyan erőszakolt, mint amikor anyja parancsára elnyújtott gyerekhangon beszélt és hosszú esztendőkön át játszotta a csodagyerek szerepét.

Akkor muszáj volt. Az anyja parancsolta.

- A szükség parancsolta, a megélhetés, hogy mindnyájan el ne pusztuljunk - gondolta Lili, aki ebben a pillanatban igyekezett igazságos és méltányos lenni. - Játszani kellett ezt a hazug szerepet. De most?...

De most miért csicsorgett és csacsogott és miért játszotta a mámoros boldogságában összevissza beszélő és kapdosó nőt, mikor?...

- De hiszen én nagyon boldog vagyok, - mondta újra meg újra magában. - A Benjaminóé vagyok és ez most már így lesz mindig...

Hát persze, most ez a fáradtság, ez az összetörtség, ez a furcsa, szinte megalázó fájdalom, mely újra meg újra keresztül hasogat testén, ez így van...

De hát ennek így is kell lenni. A boldogságért szenvedni kell.

És szenvedne százszor többet is azért, hogy asszony lett, hogy a Benjamino asszonya lett.

Hiszen most már vége van élete gyötrelmes hazugságának. Ő is ember lett, mint a többi. Szabad és boldog ember, nem egy mindenki által megbámult és félbemaradt kis lény, - egy magános, elátkozott lélek, aki...

Most már ennek örökre vége.

Ő a Benjamino asszonya.

Azé, akit szeret, aki magával viszi fel, fel olyan magasságokba, ahová a közönséges szemek látni sem tudnak.

Csak hogy a magasba vezető út eleinte fájdalmas, fárasztó, furcsa, viaszos érzésekkel teli.

Ime, ő, aki most már megvan váltva eddigi élete nyomorúságából, csak áll és nézi a telefonkagylót és arra gondol, hogy jó volna újra beleülni a langyos vízbe, ahonnét csak az imént jött ki.

Újra beleülni, aztán sokáig ottmaradni, hogy ellepje az egész testét fejéig, hogy ellepje és lemosson róla mindent, mindent.

Vajjon meddig kellene ott bent maradnia, hogy csakugyan mindent lemosson?

- Ostoba vagyok - mondta Lili magában. - És ez bizonyára azért van, mert olyan sokáig gyerekek hagytak, mert olyan keveset láttam, olvastam, mert úgy elzártak előlem mindent, ami az igazi élethez tartozik és csak úgy elképzeltem magamnak...

- Ostoba vagyok, hiszen én szeretem Benjaminót, az övé vagyok. Ő szeret engem, az övé lettem és most már őhöz tartozik az én életem örökké.

- És én soha le nem róható hálával és szeretettel tartozom neki, aki elhozott magával, megmentett, megszabadított attól a beteges gyerekkortól és asszonnyá tett, egészséges asszonnyá, amilyenek a többiek.

Egy gyors mozdulattal felkapta a telefonkagylót, hogy felhívja a divatkereskedést. De mielőtt még beszélni kezdett volna, keresztül villant agyán:

- Vajjon a többi asszony is?... Vajjon azok is így szerettek volna belemerülni egy nagy, langyos fürdőbe, mely egész testüket elfödi és aztán ottmaradni benne, amíg csak a melegvíz le nem mos róluk mindent.

Vajjon a többi asszonyok is ezt érezték az első reggelen?...

*

A Dupont-cég főnökével beszélt.

- Igen, ide... Ide, kérem...

Egy kicsit habozott és piros lett, mikor az áruház kérdésére felelt:

- Igen kérem, a Benjamino Morini lakosztályába. Éden Hotel. Hát egy délelőtti ruha... Egy délutáni ruha... Egy kabát... Egy kalap, meg kombinék, pizsamák... Majd kiválasztom.

Gondolkozott, hogy mit is vehetne még.

És a minden asszony lelkében ott élő vásárlási lázzal folytatta:

- Parfömjük is van? Nagyon helyes... Kölnivíz? Rúzs és púder?... Igen. Mihelyst csak lehet... Igen, nagyon kérem. Sürgősen... Köszönöm.

Igen komoly és biztos erkölcsi alapon álló angol író mondja, hogy egy lyukas shillinget sem adna az olyan asszonyszemélyért, akinek nem gyúl ki az arca, nem ragyog fel a szeme, ha selymekről, bársonyról, ékszerről, kalapokról, sálokról, meg más effajta haszontalanságokról van szó. „Én tudhatom, hogy milyen haszontalanságok - mondja az erkölcsös és komoly angol - de nekem nem kell olyan asszony, aki lelkesedés nélkül nézi ezeket a hiábavalóságokat.”

A Dupont-cég főnöke, miután gyorsan és diszkréten értesülést szerzett arról, hogy a megrendelés nem valami unatkozó ember tréfája, hanem komoly, reális valóság - mert Morini mester friss zsákmánnyal tért vissza lakosztályába és kivételképpen áldozatokra szánta magát az új hódítás kedvéért - már küldte is a holmikat.

A kiküldött kisasszony néhány inkább kíváncsi, mint diszkrét szóval érdeklődött, hogy ki lehet az új hódítás, de csodálatosképpen a szálloda személyzete nem tudott semmit.

Morini legújabb hölgyét az inason kívül eddig még senkisép látta.

A Dupont-kisasszonyt is csak akkor eresztették be, mikor Lili a bekért holmiból egy fantasztikus pizsamát már magára vett.

Így ebben a fantasztikus, vérvörös és fekete ruhadarabban a kisasszony nem is ismerhette meg benne a csodagyereket. Sós Lilit, kit különben személyében sohasem látott, legfeljebb fényképeit bámulta meg a kirakatokban.

A Dupont-kisasszony étvágyforraló gonddal helyezte el a ruhákat, kalapokat, a kabátot, az álom-kombinékát, de Lili elsősorban a festékre vetette magát s elkezdte arcát kikészíteni.

Olyan ügyetlenül fogott hozzá, hogy a kisasszony elmosolyodott és jóakaratóan segítségére sietett.

- Ez nem úrinő, - mondta magában. - Hiszen még ki sem tudja magát rendesen festeni. A nagy tenorista valami falusi ártatlanságot szedett föl...

Szíves, majdnem leereszkedő barátsággal csevegett Lilivel.

- Mert ha meg méltóztatik engedni... Nem kell azt a rúzszt úgy egy helyre...

S mikor látta, hogy Lili végiglocsolja magán a parfümöt, figyelmeztetőleg emelte föl ujját:

- Talán sok lesz.

A délelőtti és estélyi ruhát segített fölvenni és konstataálta, hogy a hölgy még a mai divatnak is kissé túlon túl fejletlen, de azért tudja a ruhát hordani és kitűnően mozog benne.

Lili remegett örömében, mikor a dicséretet hallotta.

Most már minden feledve volt.

A testi fájdalom, a levertség, félelme attól, ami következik és csendes enyhe kis útálata maga iránt. Örült annak, hogy a Dupont-áruház kisasszonya szerint jól hordja a ruhákat és mozgása kitűnő.

A kisasszony még a kalapokat is fejébe nyomta, de kijelentette, hogy az egyikhez okvetlenül szükséges az ondulált frizura.

Lili csengetett és az inasnak megmondta, hogy küldje fel a fodrászt.

A Dupont-kisasszony az előszobában még egy-két informáló szót kapott az inástól, melyek után nyugodtan otthagya a kiválasztott holmit a nagy tenorista lakosztályában.

A fodrász is megérkezett és mikor elkészült az ondulálással, Lili a tükörbe nézett.

Majdnem felsikoltott örömében.

- Most már nem vagyok csúnyább, mint Vali - mondta magában.

Minden nő életében szerepel az a bizonyos másik nő, akihez állandóan hasonlítja magát. Akinél szebb, okosabb akar lenni, akinek sikereit számontartja és a magáét hozzáméri. Minden asszony lelkében ott van a fájdalmas nosztalgia az élet után, melynek, úgy érzi, az övének kellett volna lenni.

Lili Valiban látta azt a másik nőt, aki az ő életét éli.

- De most vagyok ám olyan szép, mint ő - mondta újra.

Hirtelen elpirult.

Nagyon szégyelte magát, mert eszébe jutott, hogy hajnaltájt Benjaminótól megújult csókok között azt kérdezte:

- Úgy-e, én is leszek olyan szép, mint Vali?

A férfi akkor nevetett.

És Lili nem pirult úgy el az éjszaka szerelmes emlékeinél, mint mikor ez a nevetés most megint a fülébe cseng.

- Gyereknek tart engem, - gondolta - akit nem kell komolyan venni, pedig...

- Pedig asszony vagyok...

És most már gögösen kihúzta magát.

Aztán mégegyszer megnézte kiondulált haját, nagyos ruháját, kalapját, magassarkú cipőjét, melyen kissé imbolyogva járt, még kesztyűt is húzott és úgy ment át a nappaliba.

*

Morini rábámult.

Egy egészen új Lili jött be az ajtón.

A tenorista majdnem elkacagta magát, de valahogy megérezte, hogy ez most fájna Lilinek.

A szegény gyereken látszott, hogy főambíciója mentől nagyosabbnak, mondainebbnek tűnni fel.

A keskeny kis arc, mely még a Dupont kisasszonya segítségével is túlerősen, ügyetlenül volt kifestve - mosolygott. A bájos gyerekes mosolyhoz sehogy sem illett a kiáltóan piros rúzs-réteg.

Szemmeláthatóan előre örült a hatásnak, amit a „férfijára” tenni fog.

- Hát most nézz meg engem - nevetett Morinira. - Mit szólsz hozzám?

Megfordult saját tengelye körül s aztán felemelt fejével megállt előtte s igyekezett mentől méltóságteljesebbnek és nagyvilágibbnak hatni.

- Nahát ez a ruha... És ez a frizura... Egészen nagy nő lett belőled - udvariaskodott Morini.

- Nézz meg csak jól, drágám. Ez aztán sikkes. Mi?

És Lili forogni kezdett, mint a pergettyű, aztán lelkendezve újságolta:

- Te! Rendeltem egy délutáni ruhát is, meg egy estélyi ruhát is. Egy kabátot és egy köpenyt estére.

- Na ne mondd.

És a tenorista arca fanyar kifejezést öltött.

Az előtte heverő számlára nézett. Elég borsos.

Morini fanyalogva adta újra össze a számokat.

Rendszerint minden számlát kétszer-háromszor nézett át. Most nagyot sóhajtott a végösszege-nél.

Lili arca továbbra is ragyogó maradt. A férfi fanyarságát észre sem vette. Természetesnek hitte, hogy Benjaminónak az ő boldogsága nem lehet más, mint öröm.

A szegény kis csodagyermek sohasem bánt pénzzel és arról igazán nem tehetett, hogy a tenorista az embereknek ahhoz a ritka fajtájához tartozik, mely a pénzt könnyen keresi és nehezen adja ki.

Különben is igazságosnak kell lenni. Minden csak a megszokás dolga. És Benjamino Morini nem szokta meg, hogy a nők pénzébe kerüljenek.

Régen sem, mikor a rossz nyelvek szerint Nápolyban makarónit árult, később sem, mikor világhíresség lett. Úgy érezte, férfiúi önérzetének tartozik azzal, hogy őt önzetlenül szeressék.

Mikor megtudta, hogy ez a kis szerelmes csodagyermek nő, tizenkilenc éves leány, aki évek óta álmodozik róla, még az ő taplófantáziája is átszínesedett egy kissé.

Úgy gondolta...

Azaz nem gondolt semmire. Mert ha egy pillanatig is gondolkozik, nem hozza magával a leányt.

Morini Nápolyban született és végigénekelte Európában és Amerikában a legforróbb és legtüzesebb szerelmi dalokat. A nők - köztük kiválóak, előkelők és értelmesek - úgy hallgatták, mintha egyenesen hozzájuk intézte volna az egyetemes szerelmi vallomást.

És nem is hagyták meghallgatatlanul.

Ám Morini mester legkáprázatosabb dalai között is úgy gondolkozott: hiszen jó, jó, ha megvan, de mégis legokosabb, ha békében hagyják az embert. Úgy is elég dolga, gondja van a művészetével. A gaz impresszáriókkal, akik belőle akarnak meggazdagodni, a színházigazgatókkal, akik egész évi deficitjüket az ő fellépésén akarják behozni. A pénz kezelésével, melyért mindig reszketni kell. S egyik helyről a másikra cipelni. És ki tudja, holnap merre, hol esik bele a dögvész? Font, dollár, frank, tallér, hol ez zuhan, hol az esik. Művésznek kell lenni, hogy ezt állja az ember. A pénzemberek már mind beleőrültek.

És most itt van ez a Lili-komplikáció.

Hiszen igaz, olyan kedves, édes kis komplikáció.

Ilyen asszonnyal sem volt még dolga Morini mesternek.

De hát legjobb, ha ez embernek semmiféle asszonnyal nincs másképpen dolga, minthogy reggel vagy a késő délutáni órákban kezét csókol, megköszöni a kitüntető kegyet és megígéri, hogy valahányszor a nápolyi dalt éneкли, mindig az illető hölgy alakja lebeg majd szeme előtt.

Aztán még egy arckép.

„A vizontlátásra” Benjamino Morini aláírással.

És ezzel az ügy aktái le vannak zárva.

De ez az eset itt Lilivel, ez nem folyik a rendes mederben.

Hiszen még az is nagyon kedves volna, ha ez a kis csodabogár - ez a félgyerek-félasszony - pár napig itt maradna nála. De aztán?...

Benjamino Morini alapjában véve jó fiúnak tartotta magát. És ehhez a gyerekleányhoz meg igazán nem akart rossz lenni.

Nahát majd meglátjuk...

Legfőbb reménye abban volt, hogy a Sós-családra nézve akkora értéket képvisel a csodagyerek, hogy majd okvetlenül csinálnak valamit.

Hiszen még senki sem tud semmit.

Lili még feltűnés nélkül visszatérhet a családi otthonba.

Benjamino Morini vallásos lélek volt.

Az Istenen kívül csak két dologtól félt. A hangszálak indiszpozíciójától és a botránytól.

És talán még hangszálaira sem vigyázott úgy, mint arra, hogy soha semmiféle botrányos históriába bele ne keveredjék.

De hát Sóséknak is érdekükben áll, hogy csendesén viseljék magukat. Legfeljebb feltűnés nélkül elviszik a kislányt és...

- Most még egy esőköpeny kell - hallotta a tenorista Lili hangját. - És a legfontosabbat majdnem elfelejtettem. Vettem kalapokat, cipőket, selyemharisnyát és vettem parfümöt. D'Orsay Dandy. Vali is mindig ezt használja és én imádom. Te szereted? Vagy valami mást vegyek? Olyat, ami az én egyéniségemhez illik? Neked tudnod kell. Én még olyan sok mindent nem tudok.

És egyszerre szomorú, szinte fájdalmas hangon mondta:

- Hiszen tegnap este még gyerek voltam.

Aztán Morini vállára hajtotta fejét szerelmesen, valahogy megható gyermekes bizakodással, odaadó, védelmet kereső szeretettel.

A tenorista mosolyogva simogatta Lili haját, de a hangja fanyar volt.

- Semmitse vegyél. Hiszen már elég alaposan bevásároltál.

- Igen - mosolygott Lili gyanútlan ártatlansággal. - Annyi sok szép holmi van, ami idáig mind el volt előlem zárva. Nekem sosem volt pénz a kezemben. Mit is értem volna vele? Azt, amire vágytam, úgyse vehettem volna meg. És most egyszerre itt van minden előttem. Elérhetem. Az enyém.

És kirobbanó örömmel vetette magát a férfi nyakába:

- Az élettel együtt mind-mind az enyém.

Morini egy pillanatra mintha teljesen megfélekezett volna az asztalon fekvő számláról, átölelte a leányt.

- Te édes kis jószág te...

És most megint nem sajnálta, hogy ezt a bolondos gyereket elhozta magával.

*

- Kérem, a mesterhez nem lehet így bejelentetlenül... - hallatszott odakint az inas méltatlankodó hangja.

- Ne fecsegjen annyit, mondtam már, beszélnem kell vele - vágott vissza egy kemény, energikus hang - a Sósneé.

A tenorista egy pillanatig mozdulatlanul ült helyén.

- Nahát, itt a megoldás - gondolta magában.

- Igaz, hogy lesz egy kis lárma...

Nagy lármát ez az okos asszony már a saját érdekében sem fog csapni. De hát - kisebb vagy nagyobb kellemetlenség árán - mégis itt van a megoldás.

Nagyot lélekzett és felállt.

Most, hogy Lilire nézett, szinte sajnálta is a kisleányt. De hát Istenem... Lili előre fog menni útján és azért ők még össze is kerülhetnek...

Lili összeszorította száját. A tekintete kemény volt és elszánt.

- Hát mégis, mégis - mondta inkább önmagának, mint a férfinak. - Eljött utánam...

Sósne teljesen nyugodt volt és fegyelmezett.

Mint az olyan emberek, kik akaratukon kívül gyakran sodródtak komplikált helyzetekbe, ő is útalta a komplikációk mindenféle fajtáját. S ha mégis belekerült, igyekezett egyszerűsíteni, rendet csinálni.

Figyelmesen végignézett leányán, aztán minden elfogódottság nélkül kezdte:

- Jóreggelt, Lili. Már ruhát is cseréltél?

- Amint látod, mama - felelt a fiatal nő kissé agresszíven.

- Jónapot, Morini - fordult most az asszony a tenoristához, aki szívesen énekelt volna ingyen egy este, ha most valamiképpen szabadulhat innét.

- Én igazán... Nagyságos asszonyom... Higgye el, hogy én... - dadogta.

- Maga, - folytatta Sósne ugyanazon a nyugodt, közömbös hangon, mintha csak valami könnyed, magától értetődő dologról lenne szó, - maga lesz szíves és egyedül hagy engem a leányommal.

- Kérem, nagyságos asszonyom, ha ez az óhajta...

És Morini méltóságteljesen s egyben megkönnyebbülve fölegyenesedett.

- Ez.

A férfi meghajolt és kiment a szobából.

- Ülj le Lili - mondta csöndesen az asszony, - beszélnem kell veled.

- Nézd mama...

Lili leült anyjával szemben egy fotelbe.

- Te olyan okos asszony vagy és mégis... Hogy te ide utánam jöttél.

Elhallgatott egy pillanatra, kicsit összehúzta homlokát.

- Én nem olvastam sok könyvet, mama. Nem volt rá időm. De annak a Don Quijotének a történetét, aki nekiment a szélmalomnak, sokszor elolvastam. A szélmalomoknak nekilovagolt és azok ledobták a földre. Te olyan okos asszony vagy, mama. És mégis eljöttél ide a lehetlenséggel harcolni?

- Tévedsz, Lili és semmivel és senkivel nem harcolok.

- Akkor hát miért jöttél?

- Hogy megmondjam, akármikor akarnál visszajönni...

- Nem fogok visszamenni - vágott közbe Lili.

Sósne nyugodtan befejezte a mondatot, mintha nem is hallotta volna a közbeszólást.

- Én a régi szeretettel várlak.

- És még valamit - tette hozzá egy kis szünet után. - Ez a legfontosabb: azért ami érni fog, soha egy pillanatig szégyent, vagy megaláztatást ne érezz.

- Én nem tudom, mit akarsz mondani, mama. Én csak azt tudom, hogy nagyon szerencsétlen voltam és most nagyon-nagyon boldog vagyok. Hogy amitől te eltiltottál, amitől ti eltiltottatok... hogy az élet, a szerelem szép. Igaz, - tette hozzá - nem egészen olyan, mint amilyennek én elképzeltem.

- Hát már kezdesz rájönni - és az asszony hangja csöndes, szinte szomorú lett.

- Nem - és Lili egy elhárító mozdulatot tett. - Csak másként szép. Igazabban. Fájdalmasabban. De erről kár beszélni veled, mama. Te ezt úgysem érted.

- Igazad van fiam, én ezt úgysem értem - hagyta rá az asszony.

- Nézd, mama - mondta most Lili kicsit lágyabb hangon. - Ne legyen köztünk ellenségeskedés. Én olyan boldog vagyok... Hát igen. Én nehezteltem reád, mert te nem akartad, hogy bejussak az életbe. De most már minden rendben van, én nem vagyok többé gyerek, mama. Én asszony vagyok, szerelmes vagyok. Élek. Én most már nem haragszom, nem neheztelek senkire.

- Bár így lenne, Lili.

- Én nem haragszom már rátok - ismételte meg Lili.

- Reánk? - legyintett Sós né - ez nem fontos. Magadra ne haragudj. Akármi történik, bocsáss meg magadnak, Lili.

És önkénytelenül, a nélkül, hogy tudta volna, nyomatékka, szinte ünnepélyesen mondta:

- Mert csak az történik, aminek meg kell történnie.

- Akkor miért nem engedted? - és Lili fürkészőn bámult anyjára.

- Az ember ostoba és azt gondolja, hátha nem kell megtörténni - vetette oda Sós né, most már az ő rendes, nyugodt, száraz hangján.

Egy pillanatig csend volt köztük, aztán Lili anyjához fordult:

- Ami pedig titeket illet, hosszú nyúltságotem alatt összezongoráztam annyit, hogy egy darabig el vagytok látva. Te, meg a többiek. És ha már jóbarátok nem is tudunk lenni, - tette hozzá - legalább ellenségek ne legyünk.

- Nem vagyunk ellenségek, Lili.

És az asszony valami furcsa, elmélyült tekintettel nézte leánya arcát.

- Én tiszta szívből kívánok minden jót ehhez a te életedhez. És ha akármikor, holnap, - vagy tíz esztendő múlva - ha akármikor szükséged lenne rám, csak egy szó Lili és én mindig melletted leszek, én mindig melletted állok.

- Köszönöm mama, nagyon kedves vagy, mama.

És Lili hangjában ugyanaz a meggyőződés nélküli, udvarias kedvesség volt, mint csodagyerek korában, mikor a babáknak, játékszereknek kellett örülnie.

Sós né felállt, homlokra csókolta leányát.

- Szegény kis leányom, szegény kis gyerek - mondta magában, amíg lefelé ment az Éden Hotel lépcsőjén. - Vajon meddig fog tartani, amíg rájön?... És hogy fogja elviselni, ha majd szembe kell néznie az élettel, az igazi élettel. Szenvedni fog... Nagyon fog szenvedni.

Sós né felsóhajtott.

Azok az emberek, akiket sokat és cudarul vert az élet, nem igen hisznek a szenvedés megtisztító és nemesítő erejében. A szenvedés céljában és rendeltetésében. Saját keserű és keserves tapasztalataikból tudják, hogy a szenvedésből, - akár bizonyos mérgekből - csak igen nagyon mérsékelt adag lehet gyógyszer. Egyébként többet árt, mint használ. Többet vesz el, mint amennyit ad.

Sós né tapasztalásból tudta, hogy nemcsak a szűk és rossz cipő okoz bűtyköket és tyúkszemeket, esetleg lúdtalpat, hanem a szenvedések szorítása, nyomása alatt a lélek is telve lesz mindenféle fájó és torz kinövésekkel.

Sós né utálta a szenvedést.

És most, hogy Lilire gondolt, nagyon-nagyon elszomorodott...

Asszonyok, akik a Sósnééhez hasonló életet élnek, ritkán engedhetik meg, hogy önmagukkal szembenézzenek, vagy hogy végig gondoljanak egy gondolatot.

Most úgy érezte, hogy itt a kényszerű pihenés és megállás órája.

Míg a gond, a nyomorúság levegőtleniségében élt, tökéletesen elég munkája volt azzal, ha a márt, úgy ahogy, rendbe tudta hozni. Rendbehozás alatt értve, hogy a gyerekeknek enni adott és hogy nem lettek hajléktalanokká.

Később, mikor Lili tanárai egyértelműleg megállapították, hogy egy csodálatos művészi erővel állnak szemben, melynek fejlődési lehetőségei beláthatatlanok, Sósne minden erejét, gondolatát Lili érvényesülése foglalta le.

Hogy mint lehet a kisleány tehetségén keresztül a családot a nyomorból kimenteni és sorsukat biztosítani.

Könyörtelen volt Lilivel szemben, pedig egész bizonyossággal tudta, hogy legjobban szereti minden gyereke között.

De a szeretet nem lágyította meg.

Ha néha sajnálta is Lilit, arra gondolt: „mi ez a pár esztendei lemondás ahhoz, amit nekem kellett elszenvedni?”

Különböben sem sokat értett abból, amit Lili eltűzött.

Az élet? A felnőttek élete? Amit leánya kétségbeesett szemrehányással követelt tőle, Sósne előtt igazán nem jelentett sokat.

Persze, hogy az efféle bolondos gyerek vágyakozik utána. De nem kérte kisgyerek korában a holdat, hogy azzal akar játszani? Hogy nyújtogatta utána sovány, hosszúujjú kis kezét...

Az ember ilyenkor rászól, aztán ha jó kedve van, egy kockacukrot nyom a sóváron kinyújtott kézbe, ha rossz kedve van, rácsap, de semmiesetre sem hozza le neki a holdat.

Pedig könnyebb és veszélytelenebb vállalkozás lett volna, mint az, amire most ez a szegény kisleány elindult.

Hogy Morini mellett megleli az életet...

Vajjon, hogy képzelte?

Sósne mégsem kérdezte. Nem volt kíváncsi természetű.

Az életük rendbehozása annyi munkát, energiát fogyasztott, hogy semmi szerinte fölöslegesre nem tellett.

Ilyen fölösleges dolog lett volna a szegény kisleányhoz kérdéseket intézni.

És Morini?...

Sósneban meg volt a ritka képesség, melynek fent és lent - ha országot igazgat, ha egy család ügyeit intézi - mindig hasznát veheti az ember.

Föltétlenül biztonsággal el tudta választani a lényegtelen dolgot, a lényegestől.

Morinihez fordulni?... Morinit felelősségre vonni, számoltatni?

Akár egy kócbábuval is megpróbálhatná.

Sósne viharos életének tapasztalatai között tudta, hogy az embereket általában meg lehet kapni, ha gyöngye pontjaikat megtalálják.

Egyiknek az érzéseit kell ostromolni, másoknak a fantáziáját. Ezt valahogy be lehet venni. És akinek sem érzése, sem gondolata, sem fantáziája, annak van idegrendszere.

Azt így lehet törbe ejteni.

De mit csináljon az ember egy kócbábuval?...

Egy pillanatig még eszébe jutott, hogy talán Warrenshez fordulhatna. De aztán megrázta fejét.

Hiszen úgylát hiába.

Lilin most senki sem tud segíteni.

És még más miatt is visszatörpant a gondolattól, hogy Warrenshez forduljon.

Ez az ember mindig nagyon méltányos és jóindulatú volt velük szemben. Viszont egypárszor olyan furcsán nézett farkasszemmel vele, mint aki...

Mint aki sokkal többet tud és lát, mint amennyit elárul.

És Sós né valahogy megriadt, mikor ez az eszébe jutott.

Úgy érezte, hogy Warrens az egyetlen ember, akinek joga volna tőle számadást kérni.

Mert ő rajta kívül ez az egyetlen ember a világon, aki törődik a szerencsétlen gyerekekkel.

A férje ott valamerre - Istennek hála, jó távol... A gyerekei?... Azok csak a kenyerüket, ruhájukat, vőlegényüket, az uraskodó életüket féltik.

Csak két ember van ezen a széles, nagy világon, aki törődik azzal, hogy vajjon mi lesz a kis Sós Lilivel, aki Benjamino Morini mellett akarja az életet megtalálni?

*

- Édes, gyere, édes - szaladt oda Lili az ajtóhoz, melyen a tenorista az imént Sós né felszólítására kiment.

- Nem zavarok? - dugta be fejét nála egész szokatlan félénkséggel Morini.

Félt is Sós nétől s egyben csalódottnak is érezte magát, hogy az asszony elment és leányát itthagya.

Ő már odabent, a másik szobában elő is készült a mamával szemben a méltóságteljes, Lilivel szemben az érzékeny búcsúra.

A búcsúra, - melyben férfias nagylelkűséggel leküzdi fájdalmát - mert szerelméért nem törheti össze egy egész család életét, egzisztenciáját.

Sőt már a búcsúzásra szánt mondatot is előkészítette.

„Vannak emberek, akik nem születtek személyes boldogságra, de szenvedéseik forrásából teremtő erejük gyarapodik.”

Ezt a hülyeséget valamelyik alpári regényből szedte ki, azóta gyakran idézte írásban és szóban, most szinte meghatódott, mikor Lilinek akarta elmondani.

De hát Sós né itthagya a kisleányt.

Egy pillanatig hallgatva nézték egymást, mind a kettő azt várta, hogy a másik mondjon valamit.

Aztán Lili túlzott, tüntető élénkséggel kezdett beszélni.

- A mama már elment. És úgy örülök, hogy te most ebben a szép, nagyos ruhában látsz engem. Már alig várom, hogy megérkezzen a többi ruhám is, hogy még jobban tessen neked.

Morini igen alkalmasnak találta a pillanatot a lelkesedés lehűtésére.

- Igen, igen, drágám... De mint minden élvezetben, úgy ebben is mértéket kell tartani.

S megint az asztalon heverő számlára nézett.

- Hát persze, persze, erre nem gondoltam - mondta Lili zavartan és elpirult.

- Egy ilyen gyerek. Nem is gondolhatsz te mindenre - simogatta végig az énekes Lili szőke haját.

Közben megint arra gondolt, hogy Sós né nem vitte haza leányát.

Pedig ő ezt várta, ezt remélte az energikus asszonytól. S aztán ő fájdalmas lemondással, heroikus pózban „hiszen csak a Lili kedvéért teszem” bocsátja útjára ezt a furcsa gyereket.

Hát most?...

Ha a csodagyerekségnek vége, akkor Lili nem adhat koncerteket, legalább is jóideig nem.

Mindenesetre várnia kell két-három évet, amikor már mint felnőtt léphet a közönség elé.

És Morini hangulata nagyon elkomorodott arra a gondolatra, hogy akkor bizony valahogy neki kell gondoskodnia a nőről.

Legalább is egy darabig.

Órájára nézett.

- Vársz valakit? - kérdezte Lili.

- Mi az, hogy?... Rufust várom, az impresszáriómat. És közben még a hoteligazgató fia is bejelentette magát. Remélem pontos lesz. Útálom a pontatlan embereket.

Ásított.

- Tenisz után gyakorolni fogok - jelentette ki aztán.

- Úgy-e, akkor elénekeled nekem a Nápolyi dalt a szerelemről?

Lili odalépett a férfihoz és halkán, kérően, lágyan mondta:

- Szeretném, ha egyszer csak nekem, egyedül nekem énekelnéd el. Jó, édes?

- Jó, fiam. Majd egyszer. Ma délután mindenesetre skálagyakorlatokat tartok.

Körmeit nézegette.

Elővett egy szarvasbőrdarabot és fényesíteni kezdte őket.

- Este megint frakkba vághatom magam, - mondta kis sóhajjal.

- Estély?

- Sajnos.

- Szóval akkor későn kerülsz haza?

És eszébe jutott, hogy milyen másnak képzelte ő közös életüket.

Mennyit ábrándozott arról, hogy elutaznak együtt egy pár hónapra valami csendes, gyönyörű szigetre. Capriba, vagy Tahitiba talán és ott mindig-mindíg egymással lesznek.

Igen, akkor ő úgy elképzelte magában még a részleteket is.

A tengerpart mellett laknának egy kis házban. Csupa nagy-nagy fák között. Ketten. Egyedül. És mindenütt csend, nyugalom, békesség. Néznék a fákat, a tengert és a naplementét.

Úsznának a hullámok között és feküdnének a homokban. Esténként Benjamino énekelne és ők szeretnék egymást.

A szerelemmel kapcsolatban persze nem az éjszaka emlékei jelentek meg, hanem régi-régi álmai.

Istenem, hová is lettek?...

Ez az utálatos Monte Carlo. Ez a förtelmes hotel, a sok ember... igyekezett Lili az okot keresni és megtalálni.

De ott a tengerparton, Tahitiban, ahol Benjamino csak neki énekelne?...

- Akkor ma későn kerülsz haza? - ismételte meg kérdését.

- Miután az estélyek rendszeresen nem nyolckor kezdődnek, - vetette oda a férfi.

Lili arca elborult. Morini egyszerre megsajnálta.

- Te majd megvársz, édes, - mondta - és ha fáradt lennél és elaludnál, az sem baj. Majd én felébresztelek.

Közben arra gondolt, hogy két óra előtt nem igen fog szabadulni az estélyről.

És akkor fürdés és torna után, mert ezt sohasem mulasztotta el (az esti torna nagyszerűen frissíti a testet és ruganyossá teszi az izmokat) ahelyett, hogy békében elaludhatna, itt van ez a kisleány...

Hiába, a nőkkel mindig baj van, - állapította meg magában.

Kopogtattak.

Tiszteletteljes, mély meghajtással, jó fellépésű, szerény, kellemes modorú fiatalember jött be a szobába. A hoteligazgató fia: Roger.

- Elnézést kérek, mester, mentegetődzött a fiatalember.

- Jöjjön csak, jöjjön, - vágott szavába Morini - hadd mutassam be az unokahúgomnak.

Egy órával ezelőtt még dugdosta, rejtegette Lilit, de ha már Sós né itthagytá?...

Különben pedig egészen biztosra vette, hogy ebben a hipermodern ruhában, így kifestve, még az sem ismeri meg a csodagyermeket, aki játszani látta.

Egy kicsit talán mulattatta is ez a szerepcsere. Lássuk, hogy érvényesül a leány benne?

Most mosolyogva fordult Lili felé:

- Roger úr, az Éden Hotel trónörököse.

És egy mozdulattal helyet kínált a fiatalembernek.

Roger leült az egyik zöld selyemmel bevont székre.

- Azért bátorkodtam, - kezdte - ha a mester megengedné, hogy néhány felvételt készítsünk a mesterről a hotel előtt és a hotelben.

- Egy kis reklám a szállónak, mi? - kérdezte Morini úgynevezett jóságos mosollyal.

- Bocsánat, tévedni méltóztatik, - tiltakozott udvariasan a fiatalember. - Ez nem kis reklám. Ez a lehető legnagyobb és legfényesebb reklám.

- Hát tudja - nevetett a tenorista.

- Mikorra rendelhetem a fotográfust? - érdeklődött Roger.

- Kora délután, mielőtt teniszezni megyek.

- Akkor a hallban fogják a fényképezészek várni a mestert - mondta Roger. - És ha kegyeskedik megengedni, akkor egy-két felvételt?

- Úgy rémlik, ősz óta átrendezték a hallt. Most egészen modernnek a bútorok - jegyezte meg Morini.

- Igen.

- Nagyon dekoratív, - dicsérte Lili a berendezést, éppen hogy csak mondjon valamit.

Roger meghajolt.

- Köszönöm. Ugyanis az én ízlésem szerint rendezték át.

- Jó ízlése van - mosolygott leereszkedő kedvességgel az énekes.

- Sajnos, nem érvényesíthetem százszázalékban. Apám, mint az öreg urak általában - és Roger felsóhajtott fájdalmas és egyben tiszteletteljes sóhajjal - apám, öreg urak szokása szerint némileg maradi. De ha majd én veszem át az üzemet...

És az arca most reménykedő lett és bizalommal telt.

- Hát persze - és Morini szórakozottan nézett maga elé. - Persze, sok mindent lehetne változtatni, alakítani.

Roger most egyszerre nagyon lelkesen beszélt, mert kedvenc témájára, benső ügyére került a szó.

- El sem méltóztatik képzelni, mester, hogy mennyit. Amíg az ember fiatal, telve van tett-vággyal és szeretne maga körül mindent széppé és újjá alakítani. Szeretne... Dehát hiába, nem lehet. Mikor szegény jó apámat félesztendeje szélütés érte, akkor gyorsan átrendeztem a hallt. Így, teljesen modern bútorokkal. A szalon terve is készen volt. Csupa kék-ezüst. A falakon néhány Gauguin utánzat. Dehát drága jó apám - hála Istennek - meggyógyult és így abba-maradt minden. Ő ragaszkodik a régi formákhoz.

- Úgy? - mondta Morini unottan.

De Rogert magával ragadta a téma és a lelkesedés.

Pedig szerénységgel nélkül merem állítani, hogy terveim nagyon sikerültek voltak. Akik látták, el voltak ragadtatva. Dehát édesapám felépült és a tervek vízbeestek.

- Persze, persze, van az úgy - hagyta rá leplezetlen szórakozottsággal Morini.

A fiatalember megértette a helyzetet. Felállt.

- Bocsánat, hogy ennyire igénybevettem a mester idejét.

- Örülök, hogy láthattam, kedves Roger.

- Mégegyszer köszönöm szíves beleegyezését - hálálkodott Roger.

Meghajtotta magát és kiment.

- Hát ez rettenetes... - És Lili elgondolkozva nézett Roger után.

- Mi az, drágám? Mi az a rettenetes?

- Ez az ember. Ez várja az apja halálát. Hogy aztán ő átrendeztethesse a társalgót.

- Nana, nem kell minden olyan tragikusan venni. Nem kell mindenre úgy odafigyelni. Én rendszerint oda sem hallgatok, csak akkor, mikor rólam van szó vagy pénzről.

- Jó neked, te olyan okos vagy. Bár én is rá tudnék szokni - sóhajtott fel a nő.

- Rá fogsz szokni, drágám - nyugtatta meg a férfi. - Előbb-utóbb mindnyájan rászokunk. Ez az élet.

Odament hozzá, magához ölelte és megcsókolta.

- De én azért nagyon boldog vagyok, - mondta Lili, látszólag minden logika nélkül.

- Aranyos, drága gyerek vagy.

A tenorista ásított egyet, kicsit nyújtózkodott és úgy mondta:

- Hogy micsoda rumlis napom van nekem ma. Az impresszárió, Gordon...

- Gordon, a színházigazgató? - kérdezte Lili.

- Igen, a jövő héten fogok fellépni nála. Első este a Parsifalt éneklek s azzal búcsúzom is. Nehéz szerep, de nekem nagyon fekszik.

- Azt hiszem, Gordon hervadtan áll - jegyezte meg szakszerűen Lili.

- Na ne mondd?... Csak nem? Kár volna érte. Nála léptem fel először. Akkor öt színháza volt.

- Settembrini újságolta a mamának, hogy nagyon hervadt már.

Kis csend volt köztük.

- Tulajdonképpen miért volt itt? - kérdezte aztán a férfi.

- Kicsoda?

- A mama, a mamád.

Lili hallgatott.

- Talán azért, hogy visszavigyen?

Lili vállat vont:

- Biztosan azért.

- Mondta? - érdeklődött idegesen a tenorista.

- Nem mondta, csak úgy éreztem. Azt akarná, hogy megint belebújjak a szűk, rövid gyerekruhába, felvegyem a zoknit meg a lapossarkú lakkcipőt, hogy tovább csodagyerekeskedjem.

Megrázta magát.

- Úgy-e milyen ostobaság, édes?

- Hát ami azt illeti, nem is olyan ostobaság - kapott a kínálkozó alkalmon, pillanatnyi habozás után Morini. - Mert ha végkép ledobod magadról a gyerekruhát, jó pár évig nem léphetsz fel. Csak akkor adhatsz koncertet újra, mikor már a közönség számítása szerint is felnőtt vagy.

- Igaz, - hagyta rá Lili.

- Arról nem is beszélek - folytatta a férfi nagyon gyöngéden - hogy mint csodagyerek sokkal jobban keres az ember.

Lili a férfira nézett. Szép, szabályos olajbarna arcára, lesimított, szénfekete hajára. És a világosszürke öltönyét nézte s a kék nyakkendőjét, ezt a kékséget, melyet a londoni férfidivat „alkotói” Rafael Madonnáinak ruhái színéről lopták le.

És most arra kellett gondolnia, hogy ki tudja, hány öltöny van a férfi szekrényeiben és a kofferekben? Ruhák, amiket ő nem ismer, sőt talán már maga Benjamino sem és hogy a férfi

lelkének is mennyi ruhája lehet, más és más, idegen, ismeretlen - s néha talán megdöbbenő ruhák.

- Szóval te nem bánnád, ha én?... Ha visszamennék csodagyereknek? - kérdezte halkán.

A hangja igyekezett nyugodt, közömbös maradni, de szemében nyugtalanság és riadt félelem vibrált.

Morini átkarolta Lilit, gyöngéd, simogató mozdulattal lehúzta válláról a ruhát és megcsókolta.

- Aztán időnként visszaváltoznál nekem nőnek - suttogta. - Asszonynak... Milyen szép lenne! Gyönyörű. Poétikus.

A nő kitepte magát az ölelésből.

- Nem! Hazugság és csalás, mint amit otthagytam.

- Kérlek, én csak a te érdekedben - vonogatta vállát kissé sértődötten Morini. - Éveken át a muzsika töltötte ki életedet. Úgy gondoltam, hogy máról-holnapra elszakadni tőle...

Elhallgatott.

Lili sem szólt, lesütött szemmel, valahogy magába roskadtan állt a férfi mellett.

- Gondoltál már arra, hogy mit csinálsz egyáltalán a szabad időddel, mikor én próbálok? Fellépek, gyakorlok? Hiszen tudod?...

- Tudom. Majd igyekszem, hogy ne legyek terhedre.

- Nem ezt akartam mondani.

- Attól tartok, hogy ezt akartad mondani.

Lili arra gondolt, hogy a szerelem, az élet más, egészen más, mint ahogyan ő gyerekruhájában elképzelte.

Mint amilyennek akkor képzelte, mikor olyan mohón vágyódott utána.

Más, mondta magában, egészen más. De erről talán nem is az élet tehet, hanem én. Az én elképzelésem. Az én álmaim. Az én ostoba, gyerekes álmaim.

De érezte, hogy ezt most nem szabad megmondani a férfinak. Sok minden okból nem. Elsősorban, mert úgysem értené meg, mert az egyik ember úgysem értheti meg a másikat soha.

Aztán abban, amit Benjamino mondott, van is valami igazság.

Ő csakugyan nem gondolt arra, hogy mit is fog kezdeni az idejével és önmagával, mikor a férfi el van foglalva? Az idő meghalt számára. Meghalt mióta szeretett. De ez nem reális... ez nem lehet így...

És Lili igyekezett meggyőzni magát, hogy neki is jó lenne, ha elfoglalná magát valamivel addig, amíg Benjamino dolgozik. Olyasvalamivel természetesen, ami pénzt hoz.

És ha a szerelem nem is egészen olyan szép, mint amilyennek ő azt csodagyerekkorában képzelte, még mindig ott van a művészet.

A művészet, ami majd segít neki átvergődni a rossz percekre, a rossz órákon.

Morini fel s alá járt a szobában és nem szólt egy szót sem, végre Lili törte meg a csendet.

- Mi lenne, ha beszélnék az impresszárióddal? - kérdezte halkán. - Az inas mondta nekem, hogy reggel hallotta a játékomat. Mi lenne, ha leszerződne nekem? Persze nem a saját nevemmel, valami idegen névvel. Hiszen úgysem ismerne reám, így, ebben a ruhában.

- Egészen biztosan nem ismerne rád - és a tenorista egészen felélénkült ettől az ötlettől.

Hála Istennek, hogy a kisleánynak megjött az esze és belátja, hogy nem lóghat állandóan az ő nyakán.

Lili ajka megremegett az idegességtől és a fájdalmas keserőségtől, hogy a férfi ennyire kapva-kap ajánlatán; de minden erejét összeszedte, hogy hangja nyugodt, fegyelmezett maradjon.

- Talán nem lesz olyan előnyös szerződésem, mint csodagyerekkoromban?

- Ugyan; csak eleinte - igyekezett megnyugtatni Morini és...

- Az impresszárió úr megjött - nyitott be az inas.

- Jöhet, jöhet - mondta élénken Morini és aztán Lilihez fordult:

- Ép a legjobbkor. Ha én végeztem, majd elintézzük vele a te ügyedet is.

VII.

Az impresszáriók rendszerint tömzsik, pohosak és kopaszok szoktak lenni, vagy legalább is ilyennek képzeljük őket. Színpadon például az impresszárió szerepét mindig tömzsi, pohosra és kopaszra maszkírozott színész játssza.

Rufus e közhiedelem megcáfolásaként - vagy mint szabályt erősítő kivétel - hosszú volt. Olyan szinte valószínűtlenül és mindenesetre komikusan hosszú, mintha két hatalmas kéz megfogta volna fejénél és lábainál fogva és húzta, húzta a lehetőség utolsó határáig. Valószínűtlenül hosszú volt rajta minden. Az arca, a keze, a lába, a szája, a foga. Egy egész fejfel volt magasabb a tenoristánál.

- Na, mi jót hozott? - fordult most hozzá Morini.

- A szerződést, a kész szerződést. Ahogy megállapodtunk. Csak alá kell írnia.

Az énekes elővette töltőtollát.

- De egy pontot előbb törölni kell - vetette oda hanyagul.

- Törölni? - álmélkodott az impresszárió.

- Igen. A turné időtartamára vonatkozóan. Csak öt hétre kötöm le magam.

- És ezt most mondja? Most? - csapta össze kezeit kétségbeesetten Rufus.

Egy pillanatig hatásos szünetet tartott, de mert Morini nem reagált, hát folytatta a lamentálást:

- Most, mikor a kész szerződést...

- Mert aztán kezdődnek a filmfelvételek - jelentette ki Morini és úgy tett, mint aki észre sem veszi a másik izgalmát.

- De hiszen maga egy szót sem beszélt nekem filmről?

- Hát most beszélek.

És a tenorista szórakozottan nézegette finoman csiszolt körmeit.

- De hiszen ezt a hat hetet már nekem kötötte le - ismételte méltatlankodva Rufus.

- Igen, lekötöttem és most visszaveszem - jelentette ki Morini előkelő nyugalommal.

- Hát ez...

- Ne izgassa magát, kedves Rufus. Beláthatja, hogy nem cselekedhetek másként. Nem tehetek róla.

- Szóval az utolsó pillanatban fel kell forgatnom az egész programmot.

Felugrott és dühösen száguldott fel s alá a szobában.

- Hisz ez rettenetes! Háromszoros költségem lesz és...

- Már megint túloz, édes barátom. Mindössze hat hét helyett ötöt kell beírnia a szerződésbe. Ennyi az egész.

Az impresszárió ismerte emberét.

Látta a tenorista arcán a megmásíthatatlan elhatározást. Tudta, hogy minden hiába.

S miközben kijavította a szerződést, arra gondolt, hogy ezért a buta hangtokért rajong egész Európa és Amerika. Minden és mindenki ki van szolgáltatva ennek a nápolyi borbélylegénynek.

De ha egyszer ráún a közönség, ha egyszer, Isten segítségével elromlik a hangja?...

Istenem, milyen gyönyörűség lesz belerúgni, lábbal taposni rajta!

De most még persze a tenorista az úr. És neki, Rufusnak hallgatni és tűrni kell.

- Tessék - mondta és átnyújtotta a kijavított szerződést.

Morini egy pillantással keresztülfutotta a kérdéses passzust, aztán aláírta.

- Rendben van.

- Most kezdek elülről a tárgyalásokat, a veszekedéseket, a sürgönyözgetést - sóhajtott fel az impresszárió.

Érzései túláradtak, már nem bírt uralkodni magán. Végignézett Morinin, végtelen lenézéssel és gyilkos dühvel mondta:

- Ó, maga... Maga tenorista...

- Hallja Rufus, nem tűnök semmiféle pimaszságot.

- Bocsánat, - mentegetődzött az impresszárió - mióta pimaszság egy énekesnek azt mondani: tenorista?

- És a hangsúly?

- A hangsúly méltó volt korunk legkiválóbb énekeséhez, - jelentette ki mesterkélt, alázatos tisztelettel az impresszárió.

Morini elnevette magát.

- Rufus, ha van ezer hájjal megkent ember, akkor maga az.

- Ez sértés? - vigyorgott Rufus.

- Ez éppen olyan bók, mint a magáé. Nézze csak, kedves barátom...

És a tenorista elhatározta, hogy Lili érdekében most nagyon kedves és szíves lesz a hosszú emberhez.

- Nézze Rufus, maga szeret jó üzleteket csinálni. Itt van ez a fiatal hölgy, - Lilire mutatott, - akinek játékatól ma reggel úgy el volt ragadtatva.

Rufus egy pillanatig figyelmesen végignézett Lilin, aztán megint a tenoristához fordult.

Csakugyan nem ismerte meg a hipermodern ruhában az erősen kifestett, kiondulált hajú nőben a csodagyereket.

Még csak nem is gyanakodott.

- Ez túlzás, mester. Mondjuk, hogy tetszett a játéka. Eléggé tetszett. Na és?...

Lili egy pillanatig arra gondolt, hogy közbeszól és elhallgattatja, fölényesen leinti és megszégyeníti ezt a kellemetlen, hosszú embert. De aztán erőt vett magán és hallgatott.

Hiszen ő nem a körülrajongott csodagyerek többé. Neki elülről kell kezdeni mindent.

És a kezdet sohasem könnyű. Senkinek sem.

- A fiatal hölgy hajlandó volna szerződést kötni magával - jelentette ki Morini.

Az impresszárió most már Lili felé fordult:

- Adott már önálló koncertet?
- Még nem, - válaszolt egy kis habozás után a leány.
- Gondoltam. A játékán érzik a gyakorlatlanság - fölényeskedett Rufus.

Kis hatásos szünetet tartott s aztán folytatta:

- Hát tudja, kisasszony, ezen a pályán rengeteget kell dolgozni. Ez roppant nehéz pálya.
- Tudom.

És Lili arca most nagyon komoly lett.

- Maga csak azt hiszi, hogy tudja. Ez a pálya nehéz és túlzsúfolt. Telve van jobbnál-jobb erőkkal. És hány olyan tehetség akad, aki sohasem bírja felküzdeni magát. Egész életében csak hotelekben és bárokban zongorázik.

- Biztosan nem akadt szegényeknek jó impresszáriójuk - vetette oda Lili. Már nagyon bosszantotta a fölényes hang.

Rufus egy pillanatig figyelmesen nézett a fiatal nő arcába, aztán úgy határozott, hogy a kijelentést bóknak veszi.

- Örülök, hogy ilyen helyesen gondolkozik. Mert lássa, kedvesem, elsősorban és mindenekelőtt jön a reklám. Aztán egy tátongó űr - s csak akkor, csak ezek után jöhet számba a tehetség. A reklám pedig, - jelentette ki büszke öntudattal - az impresszárió alkotása.

Műértő tekintettel mustrálta végig Lilit, aztán így szólt:

- A kisasszony fiatal és sovány.
- Miért mondja ezt? - kérdezte Lili ijedten, rosszat sejtve.
- Ha fiúruhába öltöznék - és Rufus elgondolkozva nézett maga elé - talán?... Azt hiszem be lehetne adni a közönségnek mint tizenötéves fiút? Talán... esetleg be lehetne?...

Morini hangosan föl kacagott.

A szegény kisleány úgylátszik cseberből vederbe jut.

Sajnálta is szegénykét, de nem tehetett róla, nagyon mulatságosnak találta a helyzetet.

- Azt akarja, hogy én?... Hogy mint fiú szerepeljek?...

És Lili hangja reszketett az ideges izgalomtól.

- Legfeljebb mellben egy kicsit lefogyasztjuk.

És vigasztalólag tette hozzá:

- Nem kell sokat, mert elég lapos. Hat heti fogyókúra, napjában háromszor egy-egy negyed-órás mellizomgyakorlat, kis masszázs... Nem olyan nagy dolog az egész.

- Nem! Ezt nem! Soha!

És Lili indulatos felháborodásában reszketni kezdett.

- Pedig jó ötlet. Sikerült ötlet, higgye el - kapacitálta Rufus.

- Nem! Hallani sem akarok róla!

- Kérem, rendben van. Nem én proponáltam a szerződést - mondta ridegen az impresszárió.

Lili megijedt.

Nem. Ezt az alkalmat nem szalaszthatja ki keze közül.

Egyszerre nagyon szelíd, kérő, szinte alázatos hangon folytatta:

- Nem lehetne másként?... Valahogy másként?... Úgy, hogy megmaradhassak annak, aki vagyok. Úgy nem lehetne?...

- Nézze kérem. Én megmondom magának őszintén. Miért ne beszéljek én őszintén? Én tisztességes ember vagyok.

- Na, na Rufus, ne túlozzon - vágott közbe Morini.

A hosszú ember méltósággal verte vissza az orvtámadást:

- Becsületszavamra állítom, hogyha érdekeim nem kívánják másként, akkor tisztességes vagyok. És én nyíltan, őszintén megmondom: ha magát semmiféle különlegességgel, szenzációval nem lehet reklámozni. Ha maga...

S most Lili hangját utánozva folytatta:

- Ha maga megmarad annak, aki, akkor tíz évig is eljátszhatik másodrendű hotelek zenekarában. Én hallottam a játékát. Elég jól megy a dolog. Nem mondom. De ma?... Mi kell manapság?... Mikor itt van például, hogy csak egyet említsek: a kis Sós Lili.

Lili összerezett és elpirult a neve említésekor.

De nem... Hiszen Rufusnak nem volt, nem lehetett sejtelme a dologról.

És hát akkor egészen másként tárgyalt volna vele.

Morini kezdte már unni a hosszúra nyúlt purparlét. Elhatározta, hogy egyedül hagyja őket egy időre.

Az unalmon kívül más is vezette.

Ismerte Rufus rábeszélőképességét és csak egy pillantást vetett az impresszárió arcára, már tudta, hogy akármit fecseg is a hosszú ember, igenis szívesen foglalkozik Lilivel.

Hát csak hadd vegye rá a leányt a fellépésre.

Az impresszárió kicsinylésének, kétkedésének, habozásának csak efajta tapasztalatlan dőlhet be, mint Lili. Ez mind az üzlethez tartozik. Rufus a becsület kedvéért ott is megpróbálja, ahol tudja, hogy semmi kilátása nem lehet a sikerre.

Hátha, még ilyenfajta alkalmas médiumra talál?...

Egyedül kell hagyni őket. Rufus szemén látszik, hogy szívesen dolgoznék Lilivel. A gazember úgylátszik valamit mégis csak ért a muzsikához. És ha üzleti érdekből kedvetleníti is a leányt, mindent meg fog tenni, hogy felléptesse.

S ha már így áll a dolog - gondolta Morini - mindenesetre kíváncsi, hogy Lili valamiként el legyen foglalva és ellássa magát.

Kiment a szobából, hogy bekenje arcát azzal a bizonyos barnító arckenőccsel, mely a tenniszezésnél elengedhetetlen.

- Nézze, - folytatta a hosszú ember, mikor egyedül maradtak - én nem is hiszem, hogy maga igazi tehetség. De ha mint tizennégy éves fiú... Ha valami jó reklámmal?...

Lili már alázatos lett és összetört.

- Hát találjon ki valamit. Kérem... Nagyon kérem...

És félénken rámosolygott Rufusra.

- Én már kitaláltam - és az impresszárió vállát vonogatta. - De az nem kellett.
- Akármit, csak ezt a fiúruhát ne - könyörgött Lili.
- Én úgy szeretném - folytatta aztán - ha sikerülne. Én olyan nagyon szeretném...

A hangja remegett.

Rufus elgondolkozva nézett maga elé.

Szemmeláthatólag csakugyan törte valamin a fejét.

- Hát mondjuk... Ha például elhíresztelnénk az újságokban... Már amennyiben a Mester beleegyezik... Hogy magát intim barátság fűzi Benjamino Morinihez.

Lili indulatosan csattant fel:

- Pfuj! Hisz ez undorító!
- Hja, kedvesem, ha maga ilyen érzékeny és finnyás, akkor ne akarjon művész lenni.
- Művész? - mondta megvetéssel Lili.

Megrázta magát, mint akire valami szemét esett.

- Hát így nem is. Így soha.
- Én is azt hiszem, hogy soha.

És Rufus tetőtől talpig végignézett a fiatal nőt.

- Ilyen elvek mellett kedvesem, soha-soha sem fog boldogulni.
- Lehet, - hagyta rá komoran Lili. - De így - így mégsem.
- Na megegyeztetek? - nyitott be két árnyalattal sötétbarnább arccal Morini.

Az impresszárió fejét rázta:

- Nem. Nem egyeztünk meg.

Aztán vállát vonogatva tette hozzá:

- A kisasszony még nagyon fiatal. A fellegekben jár. Előbb-utóbb le fog pottyanni.

A tenorista Lilit nézte és elkedvetlenedett.

- Pedig jó lett volna valami...
- Ezt nem, - és Lili hangja határozott kemény lett. - Ezt soha. Ne kényszerítsen.

Morini összehúzta szemöldökét.

- Drágám, csak jelenetet ne.

Rufus jónak látta takarodót fűjni.

- Hát akkor talán búcsúzkodom is...
- Isten vele Rufus, - vetette oda kedvetlenül Morini. - A viszontlátásra.
- No drágám, - mondta aztán, mikor egyedül maradtak, - igazán örülök, hogy nem vagy már olyan ideges. Ezt nem is szabad. Ezt nem szeretem.

S egy pillanatnyi szünet után még hozzátette:

- Voltaképen kár, hogy nem tudtatok megegyezni.
- Kár, - vágta oda keményen Lili.

És most arra gondolt, amit az a hosszú ember mondott az imént. Hogy le fog pottyanni az álmofelhőiből.

Hát talán már le is pottyant... Le, a szép, színes, aranyos, csillogó álmofelhők közül erre a piszkos, nyomorúságos földre.

Hát igaza lenne az anyjának?... Az élet csakugyan nem érdemes arra, hogy vágyódjunk utána és aki nem ismeri meg, aki örök gyereksorban él, az nem veszít vele semmit, csak keserű tapasztalatokat, fájdalmas és szégyennel teli kiábrándulásokat?...

A férfira nézett.

Morini föl s alá járt a szobában. Rosszkedvű volt.

- Hidd meg Benjamino, - mondta Lili halkan, szinte mentegetődzve -, nem én voltam az oka, hogy ez a dolog Rufussal nem sikerült. Olyan lehetetlen követelései voltak. Olyan...

- Na mindegy már, - vágott a szavába Morini. - Hagyjuk. Ha nem sikerült, hát nem sikerült. Most már ne add magad miatta. Majd legközelebb ügyesebb leszel.

És ő is elgondolkozott.

Ó, nem az élet értelmén és célján. Sokkal realisabb és praktikusabb jelentőségű kérdésen töprengett.

Gordon színházigazgató látogatását várta mára.

Az igazgató, kinek színházában szombattól kezdődően tiznapos vendégszereplést vállalt Morini, már bejelentette látogatását.

Személyesen keresi fel, miután úgyis Monte Carloban van dolga.

Ennél a Gordonnál kezdte meg diadalmas pályafutását a tenorista.

De most nem a sikerre, az első, nagy, átütő sikerre gondolt, melyet, mint ismeretlen nevű kezdő, Gordon színházában aratott, hanem arra, hogy az utóbbi napokban többfelől is aggasztó híreket hallott a színházigazgató pénzügyi helyzetéről.

Most még ez a kis Lili is mondta, hogy hervadtan áll...

Ha Settembrinitől hallották, akkor komoly a baj. Settembrini értesülései rendszerint hitelesek szoktak lenni.

Gordonnak estig deponálni kell a vendégszereplésért járó összeget.

Morini ujjaival az asztalon dobolt és arra gondolt, hogy a színházigazgató remélhetőleg nem fog haladékat kérni a kifizetendő összegre.

Mert ha kérne, semmiféle körülmények között nem fogja megadni.

Ő aztán nem.

VIII.

A déjeunerhez Lili felvette délutáni ruháját.

Ott állt a hármasszárnyú tükör előtt és figyelmesen vizsgálta magát.

- Egészen olyan vagyok - mondta magában megleléssel, - mint egy igazi asszony.

Mert most kiszabadulván a csodagyerekség béklyóiból, ez volt egyetlen vágya.

Lássák rajta, hogy nő. Olyan, mint a többi. Nincs kerítéssel elzárva az élettől.

A csodagyerek ízlése felette primitív és barbár volt.

Mert olyan szigorúan elzárták előle a felnőttek holmijait, hát főként a csillogó, feltűnő dolgokra vágyakozott.

Dupont úr áruházát már nagyon nyárspolgárinak tartotta.

Dupont kisasszonya több kalapot hozott. Ő a legdíszesebbet választotta ki, mely voltaképpen csak színházba, estére illett volna.

Kivett egy straszos cipőt, melynek lehetetlenül magas sarkán alig tudott járni - hiszen mindig egészen alacsonysarkú gyerekcipőket hordott - s így várta Morinit, aki lement a vívóterembe gyakorolni.

Mert a nagy énekes a tornát és a vívást - ép testben ép lélek - soha el nem engedte.

Mikor visszajött, kissé kedvetlenül nézett végig Lilin.

Kedvetlenségének önzetlen oka volt. Bántotta, hogy Lili valósággal elcsufítja magát ezzel a lehetetlen öltözködéssel.

De hát nem akarta bántani a szegény kis bogarat és csak annyit mondott:

- Hát te miért öltöztél ilyen díszbe?

Lili maga sem tudta miért, de ahogy a férfi végignézett rajta, nagyon szomorú lett.

- Azt hittem, hogy a déjeuner...

- Itt bennt fogunk ebédelni - mondta kurtán Morini.

Aztán megsajnálta Lilit és jóval enyhébb hangon folytatta:

- Gordon három órára jelentette be magát. Így hát sokkal jobb és kényelmesebb...

- Persze, persze - mondta csendesen a nő. - Akkor hát átöltözöm.

A tenorista látta, hogy Lili mennyire örül új ruhájának s olyan gyöngéd szájalomféle fogta el, hogy maga is elcsodálkozott rajta.

- Dehogysis... Dehogysis... Minek? Csak maradj így.

És magához ölelte.

Az ölelés jókedvre derítette, már tréfálkozott is.

- Hát ilyen kacér kis hölgy vagy? Csak másoknak akarsz szép lenni?

- Csak neked... Csak neked...

És Lili nagy szeme tele lett könnyel.

Ebben a pillanatban olyan közel érezte magához a férfit, mint ahogy egyszer sem az éjszaka szerelmes óráiban.

Szívére szorította sovány, hosszúujjú kezeit és így állt némán, mozdulatlanul, lehajtott fejjel.

Mint aki alázatos lélekkel fogadja Isten legnagyobb ajándokát: a férfi szerelmét.

- De a kalapot azért leteheted, - hallotta most Benjamino hangját.

Lili szótlanul engedelmeskedett.

Morini csengetett, hogy hozzák fel az étlapot.

*

Gordon, a színházigazgató percnyi pontossággal érkezett meg.

- Csak maradj itt kedvesem - és Morini benntartotta a tapintatosan kisuhanni akaró Lilit.

- Gordon színházigazgató úr.

És a tenorista bemutatván, hellyel kínálta meg vendégét.

Mosolygott, az ő obligát mosolyával, de tekintete fürkészően, figyelmesen vizsgálta Gordont.

A primitív emberek ösztönös pszichológiájával, mely, ha nem is olyan mélyenjáró, de bizonyos dolgokban épen ösztönössége miatt csalhatatlanabb, mint a kultúrával átitatott ember megfigyelése, - Morini megérezte, hogy valami baj van.

Pedig Gordon élénk volt és derült.

Erőltetetten élénk, mint az olyan ember, aki a megpattanásig feszülő idegességét valami halálverejtékes derűbe burkolja.

Talán nem is annyira a tenoristát, mint inkább sajátmagát akarta csalni, ámítani ezzel a mesterkelt élénkséggel.

Igyekezett elhitetni önmagával, hogy nincs semmi baj.

Semmi komoly ok az aggodalomra, vagy félelemre.

Mikor Lilit meglátta először, meghökkent.

De aztán, szinte jólesett neki, hogy a fiatal nő is bent van a szobában.

Csak ránézett Lili arcára s már tudta, hogy áll a dolog.

Úgy gondolta hogy Morini, a szeretője előtt engedékeny lesz és jóindulatú.

- Nagyon örülök, hogy megismerhettem igazgató urat, mondta most Lili. Hiszen híréből már régen...

De Morini nem engedte tovább nyájaskodni.

Nagyon is jól emlékezett arra, amit Lili Gordonról mondott.

Valahogy, mintha megérezte volna a közelgő veszedelmet.

Gyorsan elibevágott hát Lilinek, nehogy túlon túl barátságosan és kedvesen viselkedjék. Hiszen voltaképpen csak azért tartotta bent a szobában, hogy az igazgató zsénben legyen, ha csakugyan kérni, kapacitálni akarna.

- Nos, kedves Gordon, - sietett a tárgyra térni Morini, - örülök, hogy perfektuálhatjuk az ügyet. Annál is inkább, mert még ma át akarom utaltatni a pénzt Genfbe.

- Én tulajdonképpen azért is siettem, - mosolygott előzékenyen Gordon.

De aztán egyszerre elakadt. Nem tudta, hogy hozakodjék elő a dologgal.

Szíve a torkában lüktetett az ideges félelemtől.

- Természetes, hogy sietett, - vetette oda Morini, - hiszen ma van az utolsó terminus. Maga tudja, hogy én nagyon pontos ember vagyok és tudja, hogy csak pontos emberekkel dolgozom.

Gordon a róka és a holló örökéletű meséjére gondolt.

Hátha?...

A hízélgés fegyverét rántotta elő és gyorsan elszántan rohant a tűzbe.

- Igen, csodálatos. Multkor is említettem. Ha maga nem lenne a világ legnagyobb énekese, mint pénzfejedelem is megállná helyét. Az áttekintés élessége. Az előrelátás biztonsága... Ha egy nagy bankházat, vagy trösztöt vezetne...

- Nana, mosolygott Morini. Egyébként pedig meg vagyok elégedve a pályámmal.

- Azt elhiszem. Különböen csak azt akartam mondani, hogy a teremtő erő, mikor elérkezik arra a bizonyos csúcspontra, nem specializálódik, hanem teremt, alkot. Így, vagy úgy... Maga, Morini...

Egy pillanatig habozott, hogy lehet-e még tovább menni, aztán úgy gondolta, hogy nincs olyan hízélgés, amit az emberek ki ne bírnának.

- Maga, Morini, az örökéletű alkotókhoz tartozik, - fejezte be a mondatot.

- Na, na... Hát talán ez egy kicsit sok is. Hanem annyi bizonyos, hogy maga, Gordon, szépen tudja elmondani azt, amit én néha csak úgy elgondolok magamról. Ismertem egypár úgynevezett bankvezért, trösztelnököt, miegymást. Esztelenül költekező, pénzzel bánni nem tudó, beosztást nem ismerő hazardőrök, pazarlók. Mondhatnám bohémek. Itt van például ez a Warrens...

Valami nagy ellenszenv és ideges harag volt a tenorista hangjában, mikor folytatta:

- Ez az ember úgy él, mint a füttyörésző pacsirta. Pénzzel bánni igazi művészet. Ezt talán...

- Csak a művészek tudják, - vágott közbe Lili kissé ingerülten.

Morini ránézett. Meglepte a nő hangja.

- Hát éppen ezt nem mondom. De...

Gordon érezte, hogy most, vagy soha.

Neki kell vágni a döntő ostromnak, vagy pedig...

- Morini, - kezdte és igyekezett, hogy hangja mentől derültebbnek, magabiztosabbnak hasson.
- Én egy kis szivességet kérek öntől.

A tenorista felállt. Egy lépést hátrált, hogy ezzel is jelezze a kettőjük közti távolságot.

- Tudja, hogy szívesen állok szolgálatára, - ha elveimmel megegyezik.

- Csak csekélység, - mondta most Gordon. - Igazában telefonon is elintézhettem volna. Hiszen bagatell-ügy. De hát személyesen jöttem, hogy annál gyorsabban... Hiszen tudja, kivel áll szemben?

Nagyot lélekzett, aztán elszántan kimondta:

- Adjon nekem két heti haladékat.

Morini még egy lépést hátrált. Arca maga volt a testet öltött megbotránkozás és hitetlenség. Jobban mondva, nem akarta hinni, hogy kimondták előtte azt, ami lelke mélyéig felháborítja.

- Nem értem magát Gordon...

- Talán nem fejeztem jól ki magam? Engedje meg, hogy az első öt fellépési díjat utólag, két hét múlva fizethessem.

Morini egy kézmozdulattal félbeszakította:

- Én nagyon csodálkozom magán, Gordon. Magát mindenki korrekt úriembernek tartja.

- És amiért most azt kérem...

A tenorista energikusan vágott közbe:

- Nem lett volna szabad kérnie. Megmondtam, mindent megteszek, ami elveimmel nem ellenkezik. És maga éppen azt kéri, amit sajátmagamtól is megtagadtam volna. A lehetetlent.

- Hiszen csak azt kérem, hogy várjon két hétig, - mondta félénken Gordon.

- Tudja, hogy egy órát sem várok. Soha. Senkinek.

Gordon most közelebb lépett a tenoristához.

- Morini... - mondta halkan.

- Erről kár beszélni, kedves barátom. Csak nem képzelem, hogy hitelbe éneklek magának a Parsifalt?!

És még keményebb, még határozottabb hangon tette hozzá:

- Ha ma estig nincs itt a pénz, aláírom a madridi dolgot.

A színigazgató hangja furcsán fojtott, rekedt lett.

- Morini... Hallgasson reám. Ne higgye, hogy azért, mert most egy kicsit megakadtam, veszedelemben van a pénze. Ne higgye, hogy...

- Nem hiszek semmit, - szakította félbe ridegen Morini. - Holnap reggel át akarom utaltatni a pénzt Genfbe.

- Morini... én nem akarom most emlegetni, hogy maga énnálam... Velem... Hogy az én színházaimban indult el útjára.

- Csak emlegesse bátran, - emelte fel gögösen a fejét a tenorista. - Nem csinált vele rossz üzletet.

Mentől jobban vesztette az igazgató reményét, annál alázatosabbá vált hangja.

- Tudom... Én tudom. De talán maga is tudja: mint bajtársak, mint jó cimborák indultunk útnak. És akkor mi szerencsét hoztunk egymásnak. És ha most az egyik bajtárs, cimborá, barát átmenetileg, pillanatnyilag... Igazán csak pillanatnyi és lényegtelen zavarba jutott, hát...

- Gordon. Én igazán és őszintén sajnálom magát. Én szívesen állok rendelkezésére.

Az igazgató megkönnyebbülten, szinte diadalmasan lélekzett fel:

- Hiszen tudtam!...

A tenorista ügyet sem vetett a lelkendezésére. Nyugodtan befejezte a mondatot:

- Egy jó tanáccsal. Szívesen. Mert bennem van belátás, méltányosság, igazságérzet. Én drága vagyok magának. Próbálkozzék mással. Aztán később, ha majd megerősödik, megint dolgozhatunk együtt.

Az igazgató most ott állt szemtől-szembe az énekessel.

- Morini... Engem már csak a maga vendégszereplése menthet meg. És higgye meg, hogy maga sem csinál rossz üzletet.

És míg a tenorista egy elhárító, kissé undorodó kézmozdulatot tett, gyorsan megismételte:

- Higgye meg, maga sem csinál rossz üzletet. Csak pillanatnyi a zavar. És két hetet vár?... Ugye várni fog?...

A hangja, a könyörgő hangja most elcsuklott.

- Én szívesebben adnék húsz százalékkal jobb szerződést magának. Akarja?...

- Nem vagyok uzsorás.

És Morini arca maga volt a testet öltött fagyos megbotránkozás.

- Nem uzsora. Én kérem.

- Nem használhatom ki a maga kétségbeesett helyzetét.

- Nem vagyok kétségbeesett helyzetben. Egy kicsit megakadtam. Ennyi az egész. Ha maga most vendégszerepel?...

És mégegyszer ismételte:

- Nem vagyok kétségbeejtő helyzetben.

Ránézett a tenoristára.

Ránézett a rideg, kemény, kérlelhetetlen arcra.

És egyszerre kitört belőle, szinte felordított:

- Hát igen! Kétségbeejtő helyzetben vagyok. Morini segítsen rajtam.

- Én?

És Morini hátrált egy-két lépést.

- És mért épen én? - méltatlankodott dühösen.

- El kell pusztulnom, ha maga nem segít. Én...

- Ez már ízléstelenség.

- Értse meg, ha most elutasít...

- Elég volt! Ebből a komédiából már elég volt, - kiáltott dühösen az énekes.

- Nem érti?...

És az igazgató most közel lépett Morinihez.

- Hát nem érti, miről van szó? El kell pusztulnom, ha...

Megtántorodott.

Lili hozzárohant és leültette az egyik fotelbe.

- Még ez is? Ez a cirkusz is?... Hallja Gordon - és az énekes idegesen vállat vont, - kettőnk közül én volnék a színész. Nekem elég volt a maga játékából.

Lili reszketett a felindulástól. Gordonra nézett. A lovakra kellett gondolnia, ahogy ütik őket, mikor már nem bírják továbbhúzni a nehéz szekeret. Egyszer séta közben látott egyet összeesni. Sovány, elcsigázott állat volt. Nem bírta már tovább.

Most látta az egész borzalmas jelenetet. Újra ott látta maga előtt.

Halk, könyörgő gyerekhangon fordult Morinihez:

- Édesem, én...

- Kérlek, ne avatkozz a dolgaimba! - hallgattatta el ingerülten az énekes.

Aztán felcsattanva tette még hozzá:

- Azt hiszed, loptam az idegeimet?...

Gordon halálsápadt arccal, idegesen meg-megránduló szájjal ült helyén.

A tenorista nem szerette a „jeleneteket”, így hát jóval enyhébb hangon folytatta:

- Őszintén szólva, nem vagyok hozzászokva az ilyesmihez. Én a művészetnek élek és nem üzleti ügyeknek.

- Nézze Gordon, - folytatta aztán, - én igazán szívből sajnálom magát. Bár tudom, hogy az imént túlzott. Na vallja be kedves barátom: ízléstelenül túlozott.

Gordon hallgatott.

Csak ült ott a fotelben és az arcában, színtelen arcában volt valami a halálból.

- De azért elhiszem, hogy nehéz viszonyok szakadtak magára.

És Morini hangja enyhévé, szinte barátságossá vált.

- A mai gazdasági viszonyok. Haj, haj...

És nagyot, keserveset sóhajtott.

- Higyje meg, én is súlyosan érzem ezt a dekonjunkturát. Hiszen, ha nem így volna?... A maga kedvéért megtenném, amit senki kedvéért nem tennék meg. De hiszen jól tudja mi van most? Mit magyarázzam? Maga olyan okos ember. Na, csak fel a fejjel barátom. Van még énekes Benjamino Morini kívül is. Én mondom magának, hogy van.

- Szóval elutasít?

És a színigazgató valami különös, merev tekintettel nézett Morini arcába, szemébe. Szemén keresztül a lelkébe.

- Már megint kezdi? - csattant fel az énekes.

És mikor Lili megkockáztatott egy bátortalan közbeszólást, dühösen rákiáltott:

- Elég volt! Ebből igazán elég!

Gordon felállt.

A hangja már nem volt rimánkodó, alázatos, félelmeiktől fojtott, idegességtől remegő.

Mint valami felelősségrevonást, úgy mondta az énekesnek:

- Saját érdekében még egyszer kérem - Követelem...

- Micsoda? - Kiabált Morini. - Fenyegetni mer? Takarodjék!

- Tudja maga, hogy én most hova megyek?

- Bánom is én. Menjen, ahova akar!

Gordon egészen váratlanul, szinte valószínűtlenül elmosolyodott.

Hideg, gúnyos, kegyetlen mosollyal.

- Vigyázzon, nehogy maga is velem bukják.

Morini a csengőhöz rohant. Rémült arccal rángatni kezdte.

- Hát ez... Ez...

S mikor az inas bejött, odaszólt neki:

- Kérem, kísérje ki ezt az urat.

Aztán mégis valahogy menteni akarta az inas előtt a helyzetet és hozzátette:

- Kísérje ki a hallba. Majd én is lemegyek később. A viszontlátásra Gordon.

IX.

Mikor kettesben maradtak, az énekes Lilihez fordult:

- Nahát ez... A végén már fenyegetődött. És ha meggondolom, hogy már majdnem megsajnálтам és törbe estem. Ez az én bolond jó szívem... Ez majdnem bajba vitt.

Lili nem felelt.

Mereven nézett maga elé és vékony kis arcára valami sötét, undorodó grimasz ült.

- Persze, - folytatta Morini, miközben fel-alá rohangált a szobában - ingyen énekeljek neki a színházában?... Vagy ami még rosszabb, hitelbe. Senkinek eszébe nem jutna egy autógyárostól ingyenautót kérni. Hanem a művész, az igen... Az mindenkinek az áldozata... Azt lehet potya-fellépésekkel gyötörni, zaklatni.

Lili most egész testében megrázkódott.

- Hagyd el kérlek. Az az ember...

És megint az agyonhajszolt, agyonkorbácsolt lóra kellett gondolnia. Ahogy az összeesett az utcán.

- Te, - mondta és az arca fakó volt a rémülettől - annak az embernek a tekintetében... Mikor az az ember innét elment...

- Micsoda? Hát már te sem hagysz békén? Az ellenségeimmel fűjsz egy követ? - kiáltott rá Morini.

Odakivülről dörrenés hallatszott. Pisztoly dörrenése.

Lili felsikoltott.

Az inas berontott. Az arca fehér volt. Reszketett az izgalomtól.

Most már Morini is megrémült:

- Mi az? Mi történt?

- Gordon úr agyonlőtte magát - dadogta az inas. - Itt az előszobában.

- Végem van, - nyögött fel Morini.

- Meghalt? - kérdezte Lili.

- Nem tudom.

- Menjen hát akkor gyorsan a hotelorvosért, - kiáltott rá a nő.

- Végem van! Végem van! - És Morini két keze közé kapta fejét.

Egyébként nem működött túlságosan gyorsan és élesen az elméje, de most azonnal asszociált és a sajtóbotrányra gondolt.

Az inas rohant az orvosért.

- Ha ezt megtudják... - dadogta Morini. - Ha megtudják, hogy ez az ember azért lett öngyilkos...

Lili egész testében megrázkódott.

A férfi már nem is Lilinek, hanem önmagának akarta bizonyítgatni, sajátmagával akarta elhitetni, vagy talán a védekezésre készült, mikor mondta:

- Örült volt. Gordon örült volt.

Ránézett Lilire és látta arcán az undort és a megvetést. Egyszerre még világosabban tudatára ébredt a veszedelemnek.

- Örült volt, - ismételte. - De ki hiszi el ezt nekem?... És ha a lapok? Ha a lapok kiszínezve elhíresztelik, hogy öngyilkos lett. Hogy nálam, hogy miattam lett öngyilkos?...

A lamentálásnak Gérard doktor, a szálló orvosa vetett véget, aki kopogtatás nélkül nyitott be a szobába és a tenoristához fordulva mondta:

- Sajnos, vége. A lövés teljesen szétroncsolta szerencsétlen barátja koponyáját és...

Morini beleroskadt egy székbe:

- Rettenetes! Ezt én nem bírom ki. Én ebbe belehalok.

- Értesíteni kell a rendőrséget, - mondta az orvos. - Ha megengedi...

S választ sem várva, leemelte a telefonkagylót.

- Halló. Rendőrség. Itt az Éden-hotel. Gérard doktor... Szerencsétlenség történt... Benjamino Morini lakosztályában. Egy Gordon nevű igazgató öngyilkos lett... Igen.

Letette a kagylót.

- A rendőrség mindjárt itt lesz. Addig kimegyek az előszobába és intézkedem, hogy a halott-hoz senki hozzá ne nyúljon.

*

A hotelben néhány perc alatt csodálatos gyorsasággal elterjedt a haláleset híre. A nagy szálló izgatottan kavargott, akár a felzavart hangyaboly.

A folyosókon és a szobákban, a hallban és a dohányzóban mindenütt a színigazgató váratlan öngyilkosságáról beszéltek és az okát találgatták.

Morini az izgalomtól szinte magánkívül vont a félre Lilit.

- A rendőrség mindjárt itt lesz, - mondta halkan.

És hangja, ez a csodálatos hang most rekedt volt az ijedtségtől, mikor folytatta:

- El fogják híresztelni mindenfelé, hogy Gordon miattam... A lapok persze kiszínezve írják meg. Támadni fognak.

Egy kicsit elhallgatott. Maga is szégyelte, ami következik.

- Senki sem fogja nekem elhinni, hogy ez az ember örült volt.

Lili végignézett rajta.

- Szánalmas, nyomorult figura, - gondolta megvetéssel.

Aztán száraz, rideg hangon mondta:

- Nem volt örült.

Morini mintha nem is hallaná, tovább folytatta.

- Én nem tudtam, hogy ez lesz. Honnan tudhattam volna, hogy ez lesz belőle?... Akkor nem hagytam volna...

Vajjon kinek mentegetődzött? Önmagának? A lánynak? Vagy talán mindakettjüknek?

- Lili... - És megfogta a lány kezét, de az egy csendes és utálkozó mozdulattal kiszabadította.

Morini gondolatai kétségbeesett gyorsasággal keringtek valami szabadulást, valami megoldást, menekülést keresve. Egyszerre átvillant rajta a mindent elsímító lehetőség.

- Lili! A rendőrség minden percben itt lehet. Engem csak te menthetsz meg.

- Én?!...

- Te. Ha bizonyítod, ha eskü alatt vallod, mint tanu, hogy Gordon az egész idő alatt abnormisan viselkedett és tettét pillanatnyi elmezavarban... Hogy én megígértem neki a fellépést és...

- Nem! - kiáltotta indulatosan Lili. - Soha!

Morini összekulcsolt kézzel könyörgött.

- Drágám ne hagyj el... A lapok... Mindenki támadni fog. A botrány... Az emberek örülnek, ha belemarhatnak a másikba. Hiszen, ha tudtam volna, hogy mi jön. De Istenem, ki gondolhatta? Az a szerencsétlen!...

És már hitte is, amit mondott.

Kívülről hallatszott az orvos hangja, amint köszönt a rendőrfelügyelőnek.

- A rendőrség - suttogta az énekes.

És az ő arca is fehér lett. Olyan krétafehér, olyan halálraváltan fehér, mint Gordoné, mikor elutasította.

- Lili... könyörgött és a szája cserepes volt a lázas izgalomtól.

És hogy a leány fejét rázta, összetette két kezét, úgy rimázkodott:

- Az istenért... Gondolj arra, hogy szeretsz. Hogy az enyém vagy. Hogy...

- Elég - vetette oda Lili színtelen hangon. - Hagyd már abba. Melletted vagytok.

- Köszönöm, - dadogta Morini és szinte fuldokolt a felindulástól.

Megcsókolta a nő kezét.

- Gondoskodni fogok ennek a szerencsétlennek a családjáról. Az életemre esküszöm, hogy gondoskodni fogok.

- Hagyd, - intette le Lili. - Elöttem nem kell komédiázni.

Pedig Morini most komolyan meg volt rendülve.

Olyan komolyan és mélyen, hogy ebben a pillanatban még pénzt is képes lett volna adni Gordon árváinak.

- Én nem vagyok rossz ember Lili, - mondta teljesen összetörve. - Vannak énnálam sokkal rosszabbak.

És a hangja sírásba csuklott.

- Olyanok Lili, akiket nem is bánt, ha valaki elpusztul miattuk. Akik rántanak egyet a vállukon és tovább mennek. Én nem tudtam Lili, hogy ez a szegény ember... És végre is a pénzt meg kell becsülni... Én nem tudtam, hogy Gordon...

*

A rendőrfelügyelő először az inast hallgatta ki.

Aztán az énekeshez fordult.

Néhány Morini és Gordon személyazonosságára vonatkozó kérdést intézett hozzá.

Aztán kiment és nekilátott a holttest megvizsgálásának.

A vizsgálat nem tartott sokáig, de a szoba ezalatt a néhány perc alatt is megtelt újságírókkal.

Az Éden-hotel halljában rendszerint ott üldögélt egy-két riporter, hogy valamelyik világ-hírességet meginterjúvolhassa.

A szenzációs Gordon-Morini esetre mohón csaptak le, akár hullára a dögkeselyűk.

Már javában faggatták a tenoristát, mikor a rendőrfelügyelő visszajött.

- Mióta ismerte ön Gordon igazgatót? - kérdezte a rendőrfelügyelő Morinitől.

- Körülbelül öt-hat éve. Nem is tudom pontosan.

- Ha jól emlékszem, ön az első diadalait?...

- Igen, igen, - sietett kijelenteni a tenorista, - a megboldogult színházában arattam. És éppen azért olyan fájdalmas, olyan rettenetes...

Előhúzta finom vajszerű selyemzsebkendőjét és szemét törülgette.

- Most is vendégszerepelnem kellett volna színházában. Arról beszélgettünk, - folytatta elébe menve a felügyelő kérdésének.

- Tudom, miről beszélgették, - mondta a felügyelő.

És hangja rideg, kemény, szinte metsző volt.

- Gordon, mint ahogy a halott zsebében talált és a „Világ Sajtójához” címzett levelében megírta...

Morini reszketni kezdett. Egész testében reszketni.

Meg kellett kapaszkodnia az asztal sarkában, hogy állva tudjon maradni.

- Gordon, mint hátrahagyott levelében írja, - arra akarta rávenni önt, hogy egyezzen bele felléptidíja utólagos fizetésébe. Feltárta ön előtt kétségbeesett helyzetét.

Az újságírók lázasan jegyeztek.

- Én... én... dadogta Morini.

És arra gondolt, hogy Gordon fenyegetőzése nem volt üres szóbeszéd.

Az igazgató magával rántotta őt is.

A felügyelő elővette Gordon levelét és hangosan olvasta a megfelelő részt.

- „Morini, ki nálam aratta első nagy diadalait könnyen megmenthetne az öngyilkosságtól, színházamat a bukástól, alkalmazottaimat a nyomortól és munkanélküliségtől. Ha nem teszi meg, akkor a rendőrség meg fogja találni nálam ezt a levelet.

A világ meg fogja tudni, ki volt a gyilkosom. Hadd ismerje meg mindenki ennek az embernek feneketlen önzését, gonosz kapzsiságát és kegyetlen kicsinyességét”.

A riporterek jegyeztek. Az egyik félhangosan mormolta:

- „Kegyetlen kicsinyességét...”

A rendőrfelügyelő most az énekeshez fordult:

- Van valami megjegyeznivalója a levélre, Morini úr?

- Én... Én... Bocsánat felügyelő úr. Én nagyon rosszul vagyok.

És Morini betántorgott hálósobájába.

Lili ottmaradt.

Miért is ment volna utána?...

Rosszul van? Él-e, hal-e? Neki már mindegy. Nem tartozik reá.

Neki már semmi mondanivalója nem lehetett számára.

- Morini mester nincs valami rózsás hangulatban, - mondta az egyik ujságíró a mellette álló fotóriporternek.

És hamiskás kacsintással hozzátette:

- Mit szól az esethez kolléga? Nana... Úgy-e vett fel egy pár csinos képet az ügyről?

- Hanem ez a Morini, ez a bögmajom, - mondta az egyik ujságíró, cigarettára gyujtva.

- Most az egyszer nem szeretnék a bőrében lenni, - jelentette ki egy kis kopasz. - Az én lapom vezércikkezni fog az esetről.

- Na hallja, nekem mondja, - legyintett a fotóriporter. - Hiszen a maguk lapját az ellen-tenorista pénzeli. Annak is derűs, ragyogó napja lesz ma.

- Mi, sajnos, csak a hírek közt hozhatjuk, - sópáncodott a cigarettázó. - De legalább alaposan kiszínezzve, - igyekezett vigasztalni magát.

Fel-alá sétált, majd kollégáihoz fordult:

- Tulajdonképpen nem is járja, hogy állandóan ezzel a pasassal, ezzel a Morinival foglalkozunk. Végre is Gordon ment el szegény, nem ő. Illenék, hogy róla...

- Legyen nyugodt - és a kis kopasz már írta is Gordon méltatását. - Halottat dicsérni, azt tudunk.

A másik már nem is hallgatott oda.

Megállt a kép előtt, mely fekete síma rájában Morinit ábrázolta Parsifal szerepében.

Szavaló pózba vágva magát, pátétikus hangsúlyozással idézett a Parsifalból:

Ime „A részvét hőse, balga szent.

Várj reá. Küldöm. Jövend.”

- Nagyon kérem a szerkesztő urakat, - lépett a riporterekhez az orvos, hogy az öngyilkosságról szóló tudósításból ne felejtsek ki a nevemet. Ha olyan kegyesek lennének és megírnák, hogy az öngyilkos Gordon igazgatót Gérard doktor buzgó és szakavatott élesztési kísérleteivel sem sikerült megmenteni az élet számára, mert a lövés...

- Megírjuk, doktorkám, megírjuk, - nyugtatta meg a cigarettázó.

- Mert a lövés az agyat roncsolta...

- Tudjuk doktorkám, tudjuk. Ne strapálja magát.

- Roppant hálás lennék a szerkesztő uraknak, ha a nevem a tragikus esettel kapcsolatban a lapokban...

- Szerepelni fog, apukám. Aludjék nyugodtan az éjszaka. A neve meg fog jelenni nyomtatásban.

A doktor most a fotóriportert vette ostrom alá.

- Ha nem terhelném túlságosan a szerkesztő urat... Egy felvételt. Akármilyen kicsit...

- Naná, majd akkorát, mint a Garbóról. Álljon csak oda a sarokba. Kicsit balra. Úgy van.

Az orvos barna-piros mintás nyakkendőjét igazgatta, kihúzta a kezelőjét. A fotóriporter rászólt:

- Ne izegjen-mozogjon, kérem. Egyenesen állni. Nem kell mosolyogni. Halálról van szó.

És már kattintotta is.

- Hálásan köszönöm, szerkesztő uraim, - mondta a doktor. - Végtelenül örülök, hogy szerencsém volt és megismerkedhettem önökkel.

Már indulófélben volt, mikor ragyogó arca egyszerre aggodalmassá vált:

- Ha megengedik szerkesztő urak, hogy valami tévedés ne legyen, hát betűzni fogom a nevemet. Gérard. G, úgy mint Gergely. É, úgy mint Éva, R, úgy mint Róbert...

- Jöjjön, jöjjön, öregem, sietnünk kell már.

És a doktor a riporterekkel együtt kiment a szobából.

Lili utánuk nézett...

Arca hideg volt, sötét és kemény.

Ez a kis gyerekarc... Mintha tíz esztendő tényleg volna.

Mit is mondott az imént Morini?... Az emberek örülnek, ha belemarhatnak a másikba.

És bár Morini mondta, ez az igazság.

Ilyenek az emberek.

Mindegyik ilyen: Morini, Gérard doktor, a riporterek, Rufus és ha véletlenül Gordon marad felül, talán ő sem lett volna külön, mint amilyen Morini volt vele szemben.

Merthogy ilyen az élet.

Ez az élet, ami után ő úgy vágyódott gyerekruhájában. Ami után úgy sóvárgott, szenvedett, mint csodagyerek.

Talán nem is tehetnek róla az emberek, hogy ilyenek.

Muszáj rosszaknak lenniök. Muszáj belemarni a másikba. Talán nem is tudnának megélni másként, csak úgy, ha pusztítják egymást.

Mint ahogy az egyik állat elpusztítja a másikat, hogy élni tudjon. Mint ahogy az egyik növény elszívja az életet adó nedvet a másik elől, hogy jobban fejlődjék, hogy jobban erősödjék.

- Igen, gondolta Lili. - Ez a világ rendje. Hogy pusztítják, kihasználják és csalják egymást. Hogy hazudnak egymásnak és keresztülgázolnak egymáson.

Morini nyitott be a szobába.

Az arca mint egy színtelen, halálos lárva, szeme mélyen beesve, szája fakó és cserepes.

Tántorogva jött Lili felé.

- Lili... Ha talán Poppert báró... Ha ő most mellém áll... Akkor még megmenekülhetek... Hívd fel.

- Én? Hiszen alig ismerem.

- Majd beszélek vele, - dadogta Morini. - De annyi erőm sincs, hogy most a kagylót... Hívd fel.

Lili a kagyló után nyúlt és pár pillanat múlva már megvolt az összeköttetés.

Morini kissé felélénkülve gyorsan beszélni kezdett a telefonba:

- Halló... Poppert báró?... Igen, én vagyok. Igen, Morini... Hallottad. Igen... Kérlek, azonnal beszélnem kell veled... Igen, most. Azonnal... Rögtön... Halló... Hogy utaznod kell?... Kérlek, nagyon kérlek, halasszad el egy-két napra... Nem lehet?... Egy-két órára halasszad el... Nekem életbevágó kérdés, hogy most mellettem légy... Hogy a barátságod... Értsed meg, minden ettől függ... Ha eljössz, mindent megmagyarázok... Vagy én menjek el a hoteledbe?... De hát ez lehetetlen... Te most nem mehatsz el? Ugye nem utazol el?... Hát ez...

Hosszabb szünet, mely alatt a báró válaszát hallgatta.

Aztán eltorzult az arca és lecsapta a kagylót.

Nem jön el, gondolta magában Lili. Itt hagyja...

Ez a barátság...

Csönd volt egy pillanatig.

Morini odajött hozzá és megfogta kezét.

- Lili, rajtam most már csak egyetlenegy ember segíthet.

- Kicsoda? - kérdezte Lili, de olyan idegen volt fülének a saját hangja.

- Warrens. Ha ő a lapjaival... Van neki vagy husz... Ha ő az összes lapjaiban mellém áll, akkor... Akkor meg vagyok mentve.

S mert Lili némán, mozdulatlanul állt helyén, könnyörögni kezdett:

- Ha te megkérnéd Warrenst...

Lili hangja rideg és kemény lett.

- Én nem kérhetem meg Warrenst.

- Hát nem akarod?... Nem akarsz engem megmenteni?

- Nem tehetem.

- Miért?

- Csak.

- De hiszen Warrens jó barátja a családnak. Te magad mondtad, hogy valahányszor baj volt nálatok, mindig mellettetek állt.

- Mégegyszer mondom neked: én nem kérhetek Warrenstől semmit. A te számodra semmit. Nem tehetek másként. Ezt meg kell értened.

Morini arca eltorzult.

- Értem. Hagysz engem elpusztulni.

Mikor ezt a kétségbeeséstől vonagló arcot látta Lili mégis megenyhült.

- Benjamins, nem tehetem... Ő... Warrens nem úgy szeret engem, ahogy egy gyereket... Ahogy egy gyereket kellene.

Morini nem gondolkozott. Kicsúszott száján a válasz.

- De hiszen neki épen a gyerekek kellenek.

Lili rémülten hátrált. Úgy nézett a férfira.

- Te tudod róla?... Tudod?...

A tenorista agya már végképen felmondta a szolgálatot.

- Ejh, ezt mindenki tudja, - vetette oda.

- És te mégis?... Te mégis elküldenél engem hozzá?...

- Morini egyszerre megértette, hogy rossz vágányra tévedt.

- Egyetlenem...

És összekulcsolta kezét, az alkalmas, meggyőző szavak után keresgélt.

- Látod, drágám, most nem szabad ilyen apróságokkal törődni. Most. Mikor élet-halálról van szó. Mikor énrólam van szó... Lili, drágám... Ha elmennél és beszélnél vele...

- Nem fogja megtenni.

- De igen, igen, - erősködött Morini. - Megteszi. Ha te kedves leszel hozzá, neked megteszi. Neked biztosan meg.

Lili most már figyelmesen, fürkészve, kutatóan nézte, mint vizsgálóbíró az előtte álló vádlottat.

- És ha arra kér?... Ha azt akarja, - mondta vontatottan.

- Mit?

- Hogy legyek az övé.

- Nem. Nem fogja. Sokkal becsületesebb, lovagiasabb ember. Nem él vissza egy védtelen nő helyzetével.

Színész volt és a nagy percekben néha a legrosszabb szerepeiből szavalt.

- De, ha mégis? - folytatta a kegyetlen vizsgálóbíró.

- Te olyan okos vagy, drágám. Olyan ügyes. És én úgy imádlak, hogy az én nagy szerelmem...

Lili arca undorodó grimaszba torzult.

Aztán megvetőleg vállat vont.

Hát ez a szerelem?... gondolta, de nem szólt egy szót sem.

Hogy is lehetett ilyen ostoba.

Az a Morini, akit ő szeretett, álmokkép volt, amely saját lelkében született.

Mit tehetett róla ez az ostoba, hiú, felfuvalkodott, üres és önző hanggép, hogy ő álmai káprázatos bíborpalástját ráborította hitvány alakjára?...

És ez a hazugsággal, képmutatással, mocsokkal teli kegyetlen valami: ez az élet.

Ez az, amiről ő annyit álmodott gyerekhájában. Ami után olyan forrón vágyódott. Amiért olyan nagyon szenvedett.

A mamának igaza volt, állapította meg szinte tárgyilagosan. És én buta voltam. Mélységesen, feneketlenül, jóvátehetetlenül ostoba.

De ezt is csak magában gondolta.

Beszélni? Minek? Kinek?

Odament az asztalhoz, melyre még délelőtt ledobta kalapját, kesztyűjét.

Most feltette a kis fekete kalapot és felhúzta a kesztyűt.

- Hová még? - kérdezte a férfi?

- Nem tudom. Nem is fontos. Csak el innen. Mellőled. El a mocsokból. Ki az életből!

Morini egy mozdulatot tett, mintha vissza akarná tartani, mintha szólni, válaszolni akarna.

De a következő pillanatban Lili már nem volt a szobában.

X.

A Sósék hotelszobái mindig rendetlenek voltak.

Meglátszott, hogy olyan emberek laknak bennük, akik tegnap érkeztek és már holnap esetleg még ma az éjjeli vonattal tovább utaznak.

Olyan emberek, akik mindig sietnek valahová és sehol sincsenek otthon.

Az egyik szobában rendszerint ott állt néhány bőrönd, melyeket „majd csak Párizsban pakkolunk ki, itt már nem érdemes” mondják és ide-oda tologatnak. „Hiszen itt úgyis olyan rövid ideig maradunk.”

És az asztalon, a dívánon mindig hevert egy csomó holmi, melyeket Vali húzott elő s aztán rájött, hogy jelenleg nincs szüksége rájuk.

Most aztán egészen olyan volt a hotelszoba, mint egy feldúlt csatatér.

A pamlagon kétségbevonhatatlant látszott, hogy valaki sírógörcsöt kapott rajta.

A zöld-ezüstcsíkos modernmintájú dívánpárna könnyektől volt maszatos. A párna anyaga nem lehetett túlságosan finom, mert a csíkok egymásba futottak.

A középütt álló kerek asztalon valaki feldöntötte a tintásüveget. A tinta a fehér tülterítőn Olaszország térképéhez meglepően hasonló alakban feketélt.

De ezt az érdekes és véletlenokozta hasonlóságot a Sós-család egyetlenegy tagja sem méltányolta.

A ragadós feketeséggel élénkített tülterítőn még ott állt egy üveg tej is. Lili rendes, mindennapi tejadagja.

A szálló, mint minden nagy test, mint minden sok személyből álló alakulat, konzervatív volt szokásaiban, lomha az elhatározásokban, fantáziánélküli a megsejtésekben és közömbös az egyén bajai iránt. Ma reggel is felküldte a tejet az 52-es appartementbe.

Mintha csak ez a mai nap Sósék számára mitsem különbözött volna a többi, rendes napoktól.

Sós Vali idegesen járt fel s alá a feldúlt szobában. Csinos arca egészen elcsunyult az izgalomban, a méregtől és felháborodástól.

Vannak ilyen, egyébként feltűnően csinos arcok, melyek pillanatok alatt szinte groteszkké torzulnak a felindulástól.

Kitti, a menyasszony, szipogva sírt.

Mióta Sósné azzal a hírrel jött vissza, hogy Lili nem hajlandó többé visszatérni csodagyereknek, Kitti állandóan, úgyszólván megszakítás nélkül, hol hangosabban, hol szipogva, - de sírt.

Sósné volt az egyetlen, akit az izgalmak nem viseltek meg. Legalább is látszólag nem. Mert hogy az utolsó 24 órában mi történt vele, azt senkisé sem tudta.

És senkisé merte volna megkérdezni.

- Ne bőgj, - kiáltott most Vali hugára, aki jobb ügyhöz méltó buzgalommal tovább sirdogált.

És arra gondolt, hogy mi lesz most? Mi lesz belőlük?

Mi lesz vele?...

Mi lesz a szép étellel? A könnyű étellel? Az uri étellel?

Vali arra gondolt, hogy visszazuhanni oda, ahonnan kijutottak, hát azt nem lehet...

Akkor inkább...

Erre az következett volna, hogy inkább a halál... De hát Vali sokkal értelmesebb volt, semhogy így fejezze be a gondolatot.

Ő még nagyon is jól emlékezett a zajos, csikágói házra. Tizenhárom éves volt, mikor kiszabadult onnét.

Nagyon jól emlékezett a lépcsőházra, hol nappal a gyerekek hancuroztak, alkonyatkor pedig a cselédek bonyolították le szerelmi ügyeiket állandó, vagy alkalmi hódolóikkal. Emlékezett az ablakra, mely az udvarra nézett, hol a szomszéd és szembenlévő kisasszonyok diszkrétén, a cselédek pedig vigyorogva bámultak be. Az állandó káposzta- és borsószagra, amint különböző konyhákból beáramlik - Vali úgy képzelte, mind-mind az ő sötét, levegőtlen lakásukba.

És emlékezett Lili végtelen gyakorlásai hogy szaggatták a fejét egészen addig, amíg meg nem tudta, hogy ezek a gyakorlások, ez az örökös zongorapuffogatás nyithatja ki talán előttük a lezárt ajtókat.

És most megint visszazuhanni...

A mocskos, levegőtlen Csikágóba, ahol minden héten visznek be egy-egy cselédlányt a kórházba, - aszpirint, gyufaoldatot, vagy gázt nyelt a nyomorult, - mert a szeretője elhagyta, vagy ő akarta elhagyni születendő gyermekét. Ahol mindenki tudja, hogy Rohringerné egy démon, akinek a tulajdon leánya udvarlójával... És hogy a Mondscheinné egy szent, akit szétépnek a férje, meg a gyerekei...

Vali sokat gondolt annakidején a szabadulásra. Reménykedett abban, hogyha majd elvégzi a negyedik polgárit, felveszik a sziniiskolába, vagy ha felcseperedik, ki tudhatja, talán egy szépségverseny győztese lesz?... Az is lehet, hogy az osztálysorsjegyen, melyet a mama a legnagyobb nyomor idején is megújít minden hónapban?...

Vali nagyon korán rájött, hogy a mai élet az összes rendes polgári boldogulás eshetőségét és lehetőségét lezárta.

Ma már csak egy szépségverseny, színiskola vagy főnyeremény segíthet az emberen.

Mint ahogy csakugyan a főnyeremény segített, mikor Lili útján kimenekültek a Csikágóból.

Vali azóta megszokta, hogy fehérneműje kreppdesinből van és parfümje Coty legjobb márkája.

Megszokta az elegáns ruhákat, a mélyenkívágott nagy estélyiket, amikben olyan jó, hosszú, ruganyos lépésekkel, előrenyújtott nyakkal, kissé ringatózó járással „bevonulni” a páholyba, a dancingsba, a bálba.

Vali nagyon büszke volt arra, hogy milyen hatásosan tud „megjelenni”.

És aztán utazni egyik nagyvárosból a másikba, ahogy ezt az ő nyugtalan életük megkívánta.

A szállodai szobák otthontalansága, az egész életmód gyökértelensége nem bántotta, nem fájt neki.

Hiszen elegáns volt és változatos.

Az új városokban új ruhákat lehet venni, új kirakatokat lehet nézni, új emberekkel lehet megismerkedni.

És nem kell törődni semmivel, nem kell semmit sem dolgozni.

Hát most ennek, - hogyha Lilit valamiképen nem sikerül visszahozni csodagyereknek - vége.

És jön az ételfoltos abrosz, marhapörkölt nokedlivel, spórolás és házimunka és kifordított télikabát.

Lenyomott, szürke, lehetetlen élet jön akkor. És most gyötörte igazán magát a mulasztásért, hogy itt, ebben a mindenkivel összekerülő életükben nem tudta egy férfihez csatolni életét.

Egy olyan férfihoz, aki mellett nem függ a Lili szeszélyétől.

Tudta magáról, hogy csinos.

Ám ritka önismerettel megállapította, hogy nem elég ügyes.

Ha hosszú bolyongásuk alatt nem bírt találni alkalmas médiumot.

Most aztán hiába.

Még a vadászterület is le lesz zárva.

Ha mégegyszer, ha valahogy kinyílnék előtte az, amit ebben a pillanatban, mikor minden veszendőben, a korlátlan lehetőségek világának érzett.

Hiszen még ez a hülye, ez az esetlen Kitti is.

Még ez is tudott magának egy Georges-féle embert fogni...

Összeszorította öklét... Hát nem...

Hát nem! Harc, küzdelem nélkül nem fogja magát megadni.

- Öt órára itt lesz Settembrini a szerződéssel, - fordult anyjához. - Mit mondasz neki, mama?

Az asszony vállat vont.

- Az igazat. Most már megmondhatom. Semmit sem veszünk vele.

A „nem veszünk”-re Kitti hangosan felzokogott.

- Na, most kezd előlről a bögést, meg a panaszt, hogy Georges nem vesz el, - kiáltott rá Vali. - Meg hogy mi lesz belőled, édes jó Istenem?!... És csak fújd, csak fújd, mint a verkli, amíg az ember...

Kitti most abbahagyta a sírást.

- Mert csak neked szabad lármázni, - vetette oda. - Csak neked! A ruhákért, amiket nem rendelhetsz meg ezentúl. A rongyokért. Én legalább egy emberért sírok.

- Ember?... Georges ember?!...!

És Vali gúnyosan felkacagott.

- Ha Georges ember volna, drágám, akkor nem reszketnél, hogy mert a Lili lekracholt most nem vesz el. Hogy majd dohány nélkül nem vesz el. Ha Georges ember lenne?...

- Irígy vagy. Rossz vagy, - zokogta Kitti. - Irigyled tőlem Georgest.

- Majd éppen Georgest!

És Vali kiment a szobából, dühösen becsapva maga mögött az ajtót.

- Rémes, - gondolta. - A mama nem törődik semmivel... Nekem kell kitalálni valamit...

Legjobban az anyja közönyös viselkedése rémítette meg. Úgy látszik reménytelennek tartja az esetet, hogy feladta a harcot.

De végre is, ami a mamának nem sikerült, az sikerülhet nekik, a gyerekeknek. Az esetleg sikerülhet neki. Valinak.

Legalább a mama rájönne egyszer, hogy nem ő ért mindenhez a legjobban. És amiért valamit elrendel, hát annak nem muszáj okvetlenül meg is történni. Legalább akkor a mama megtanulná...

Kitti ezalatt az asztalra hajtotta fejét és tovább sírt. Csapzott haja a tintás tülterítőre hullott. És Georgesra gondolt, aki...

Úgy érezte, akárhogy is van, ezt nem, ezt sosem lett volna szabad Lilinek „elkövetni”. Így tönkre tenni mindnyájukat.

Az egész családot.

És éppen azon töprengett, mi lenne, ha ő, Kitti (mert Valit sohasem állhatta Lili), elmenne hozzá és térdénállva könyörögne neki, hogy jöjjön vissza a családhoz?...

Látott is egyszer valahol egy ilyen színdarabot és a letérdeplési jelenetnek óriási hatása volt úgy a közönségnél, mint a családi akolba visszavezetett tévelygőnél.

*

Kopogtattak.

Útiruhában, kezében kis kofferrel, csinos, elegáns fiatalember nyitott be.

Károly volt, a legidősebb Sós fiú, akit Vali korareggel hazasürgönyözött családi tanácskozásra.

Károly a huga sürgönyéből nem sokat értett, de mindenesetre büszkén jött el, mert a távirat így szólt:

„Jöjj azonnal, szükség van rád. Vali”.

Sósné gyerekei ritkán érezték, hogy szükség van rájuk.

Az asszony úgy a nyomorúságban, mint Lili ragyogása óta teljesen egyeduralmú, abszolút uralkodó volt.

Véleményekre, nézetekre sohasem volt kíváncsi.

Ha kéretlenül megpróbáltak előjönni vele, rideg egykedvűséggel, száraz fensőbbiséggel visszautasította.

Tizennegyedik Lajos sohasem mondta a neki imputált „az állam én vagyok”-ot... De Sósné keményebb, gögősebb és mindenesetre edzettebb volt a megboldogult Bourbonnál.

Vagy talán túlfentül jól ismerte családja tagjait...

A férje?...

Azzal a vállvonogatással intézte el, mellyel az asszony minden időkben, minden helyzetben és minden társadalmi osztályban elintézi a férfit, aki nem képes őt és főként gyermekeit kivédeni, ellátni és biztosítani.

A gyerekei?...

Tisztában volt vele, hogy mindegyik gyöngébb anyagból való, mint ő.

Mit mondhatnának neki, amin ő már régen túl nem ment volna?

Eddig nem is volt fennakadás az egyeduradalomban.

A nyomor sötét esztendeiben örültek, hogy volt kire hárítani a felelősséget.

A gyöngék titkos, csöndes örömeivel nézték, hogy az erős, kemény lélek mint vesz magára mindent.

De Lili diadala után, a jó módban, a felfelé lendülő életben egyszerre érezni kezdték az elnyomtatást és úgy találták, hogy velük igazságtalanság történt.

A férj lázadási kísérleteivel volt a legkönnyebb elbánni. Meghatározott havi pénzzel, (melyet huszadika táján mindig pótolni kellett) sikerült a családfőt távoltartani a családtól, - és főként a Lili szereplési helyétől.

Kitti, mióta a milánói koncertiroda aligazgatójával, Georges Serviennel összehozta a végzet, nem törődött többé semmivel.

Sósné ugyan tudta, hogy a fiatalember Lili diadalán keresztül vonzódik Kittihez, s hogy ez az érdeklődés egyenes arányban áll Lili emelkedésével.

De hát ez se baj, - gondolta Sósne.

Georgesnak biztos állása van, rendes fizetéssel és szeret Kitti kettőjük helyett is. Az igénytelen, szürke lányok megrendíthetetlen ragaszkodásával.

Amíg ezt a szerelmet veszedelem nem fenyegeti addig Kittinél rendben van minden.

Csak hogy most itt a földrengés...

Felborult minden.

Vali lázadása volt a legkomolyabb.

Mert neki fájt legjobban a leigázás. Neki fájt, hogy az anyját mindig szembetalálta magával, ha rá akarta vetni magát Lili diadalaira.

Mióta Sósne visszajött Lilitől és szinte apatikusan hagyta folyni az eseményeket, Vali úgy érezte, hogy itt a döntő perc és kezébe veheti az uralmat.

Károlyt azonnal hazasürgönyözte.

Elégké korlátolt és szintelen figurának tartotta ugyan bátyját, de hát férfi...

Valiban ott élt a primitív asszonyok tisztelete a férfi iránt.

*

- Kezedet csókolom, mama.

És Károly szinte alázatosan csókolt kezét anyjának.

- Mihelyest megkaptam Vali sürgönyét, azonnal vonatra ültem, - folytatta. - Tulajdonképpen mi a baj?

- Lili elszökött, - jelentette ki Vali, aki közben visszajött a szobába.

És hogy bátyja csodálkozva, értelmetlenül és tájékozatlanul bámult rá, hozzátette:

- Illetve megszökött a tenoristával. Morinival.

Kitti újabb zokogási rohamba tört ki.

- Igen, megszökött, - folytatta idegesen Vali. - Nem hajlandó tovább koncertezni.

Egy pillanatig habozott, de aztán minden bátorságát összeszedve kinyögte:

- A mama nem akart neked sürgönyözni.

Most már vakmerő lett és egy szemrehányó tekintetet lövelt anyjára:

- Én úgy gondoltam... Végre is te vagy a legidősebb férfi családjunkban...

- A majoresco, - vágott közbe Sós né és végignézett rajtuk. - Röviden és egyszerűen: a majoresco.

A gyerekek hallgatva nyelték le a megjegyzést. Egyikőjük sem mert visszavágni.

Még Vali sem.

- Beszél valaki azóta Lilivel? - kérdezte Károly.

- Igen. A mama.

- De hát ez rettenetes!...

És Károly fel s alá járkált a szobában.

- Elszökik egy tenoristával, - sopánkodott. - Itthagymindent. Felborít mindent.

És elérzékenyülten nézett anyjára:

- Szegény jó mama... Hogy ezt meg kellett érned?...

- Engem ne sajnálj, fiam, - vetette oda szárazon Sós né. - Különb bajokat is megértem én.

Hiszen tudta ő jól, hogy egyik sem törődik vele. Éppen olyan kevésbé, mint Lilivel.

Csak színielőadás az egész elérzékenyülés.

A színházat pedig soha, semmi formájában sem szerette. Konkurenst látott benne, mely elszívja a koncert, - esetleg a Lili koncertjei elől a közönséget.

Annál kevésbé állta az otthoni előadásokat. A családi életben lejátszódó színielőadásokat.

Neki ugyan ágálhattak. Úgy keresztül látott rajtuk, mintha üvegből volnának.

Saját kenyerüket féltik, - gondolta magában. A saját kalácsukat. A jó módjukat. A kis kényelmüket. Azért sír az egyik, azért lármázik a másik, azért sápítozik és pózol a harmadik.

- Beszélni kellene vele. A lelkére kellene beszélni, - indítványozta Károly.

Vali felvonta vállát.

- A mama már megpróbálta.

És a fellázadt rabszolga szemtelen vakmerőségével hozzátette:

- Enyhén szólva kevés sikerrel.

- És ha mi?... vetette fel a lehetőséget Károly.

- Minket gyűlöl.

Kitti felzokogott.

- Hát ezen meg mit bögsz? - förmedt rá néne. - Éppen olyan jól tudod mint én, hogy Lili utál minket. Mindnyájunkat utál.

Sós né kibámult az ablakon, mint akit az egész jelenet nem érdekel. Mint akire a lázas izgalommal megbeszélte események semmiképpen nem tartoznak.

- Végül is meg kellene Lilivel értetni, hogy ez a könnyelmű lépés egész családjára, - kezdte újra Károly.

Kis szünetet tartott, miközben az alkalmas szavakat kereste.

- Mert itt nem egy ember múltó örömeiről van szó, hanem az egész család biztonságáról, életéről... Egy családról, amely...

- Mondd el neki személyesen, - vágott közbe szárazon Vali, - Majd azt fogja válaszolni, hogy fűtyül az egész családjára.

- Rettenetes... És szegény jó apánk? Ő már tudja?...

Sósné hátrafordult és végignézett fián:

- Szegény jó apátok, nem tudom, melyik város, melyik kávéházában kártyázik. Így hát őt nem lehetett a családi örömről értesíteni.

- De mama kérlek...

Károly nem merte kimondani, de most végtelenül közönségesnek és durvának találta anyját.

Ő, a Lili diadalai óta, mint ahogy szokta mondani, százszázalékos dzsentleménnek tartotta magát, kire nézve az úri társadalom szabályai kötelezők.

Régebbi olvasmányai, - a nálunk még egy évtizede is olyan népszerű regények nyomán -, feltámadt benne a gondolat, hogy talán a „csábítót” kellene felelősségre vonni, és...

Károly sok lelki nosztalgiával gondolt ezekre a lovagias és előtte, meg a Magyar Tudományos Akadémia előtt még ma is népszerű regényekre, hol a férfi becsülete éppen úgy ki van vasalva, mint a nadrágja.

Az ő esetében ilyenkor a megbántott férfi - mert hogy idegen városban történt a sérelem, - fölkeres két katonatisztet, akiknek segítségével lemossa a nevén ejtett gyalázatot.

S talán ki tudja, a lovagias ügyeket olyan lelkesen propagáló irodalom útmutatása nem is lett volna egészen meddő, ha Károly ismeri Morinit.

De nem tudott egyebet a tenoristáról, csak azt, hogy énekel.

És nem tudta, hogy ehhez az emberhez küldhet bátran tisztet, avagy civileket. Morini nem áll ki semmiféle más helyre, csak a közönség elé.

- Hagyd a mamát, Károly, - szólt rá most Vali, aki bátorságot merített abból, hogy anyja ma még egyszer sem hallgattatta el.

- A mama Lili-párti, - fakadt ki aztán. - Mindíg is az volt. Lilinek minden szeszélyét kiszolgálta.

De ő is megijedt saját vakmerőségétől s hirtelen másról kezdett beszélni.

- Settembrini egy félóra múlva itt lesz. Akkor aztán jóvátehetetlenül kisül minden.

- Mi lesz velünk, Istenem? - szipogott Kitty. És felsírt. - Édes jó Istenem, Georges...

- Igen, mi lesz velünk? - vette át a szót Vali. - Erre én is kíváncsi vagyok. A mama pedig olyan nyugodtan nézi, hogy...

Sósné most szembefordult a leányával, tetőtől-talpig végignézett rajta:

- Mit mondtál? Mit nézek én nyugodtan?

Vali már megrémült és zavarba jött. Dadogva kezdte.

- Hogy mi?... Hogy az egész család?...

Aztán kétségbeesésében újra bátorságra kapott és hirtelen odavágta:

- Végre is az életünkről van szó! Mi lesz velünk, ha?...

- Igen, hát mi lesz velünk? - sietett Károly is huga segítségére, míg Kitti belezokogott a társalgásba.

Georges...

Sósné egyszerre úgy csapott le rájuk, mint a királysas csap le prédájára.

- Elég volt! Hogy mi lesz belőletek? Elkezditek azt, amit már régen csinálnátok, ha Lili el nem tart mindnyájatokat. Te, Károly, majd nem jársz az egyetemre napot lopni, hanem beállsz kereskedősegédnek és dolgozol. Erős vagy, ügyeskező, lehet, hogy még ki is verekeded magad! Te, Vali, valami cukrászdába mégysz kiszolgálóleánynak, vagy moziba jegyszedőnőnek. Te, Kitti, nem vagy elég csinos ehhez, te csak gyerekek mellé mehetsz bonnenak, vagy más ilyesminek.

- Mama! - kiáltotta három hang egyszerre.

- Mit méltatlankodtok? Mit hápogtok? - Talán nem ez várt volna rátok, ha Lili véletlenül nem tud zongorázni? Az emberek nagyrésze még sokkal rosszabbul él, pedig különbek, mint ti. Én is sokkal rosszabbul éltem. Pedig nálatok még én is különb vagyok!

Csend volt egy pillanatig, aztán Kitti lassan odament anyjához:

- Igazad van, mama. Önzők vagyunk. Gyávák vagyunk.

- Kérlek, engem hagyj ki a dologból, - mondta Vali, remegve a dühtől.

Kitti azonban, mintha nem is hallotta volna, tovább beszél.

- Én nem tudom elítélni Lilit. Én... Én megértem szegényt.

Vali most félrevonta Károlyt és halkán mondta:

- Láthatod. Kitti hülye. A mama pedig nem törődik semmivel. Én hát azt gondoltam... Hát ha Warrenst megkérnénk, hogy ő beszéljen Lilivel?...

- Azt hiszed?

- Talán. Sok reményem nincs ugyan benne, de hát...

Egy pillanatnyi csend után még hozzátette:

- A mamán kívül Warrens az egyetlen, akire Lili valamennyire hallgat.

- A mama már tudja?

- Mit? - kérdezte Vali.

- Hogy Warrenst meg akarod kérni...

- Pardon, - vágott közbe a lány. - Meg akarjuk kérni.

És fejét rázva folytatta:

- Nem. Nem tudja.

- Akkor meg kell kérdezni tőle, hogy beleegyezik-e? - mondta lovagias arcot öltve Károly.

- Természetesen, - bólintott Vali. - Meg kell kérdezni. Kérdezd meg.

- Én kérdezzem meg?

És Károly hangja kissé bizonytalanná vált.

- Természetesen, hogy te. Te vagy a férfi.

Egy pár pillanatig csend volt, aztán Károly összeszedte bátorságát, - mert hát szegény nem tehetett másként.

- Mama kérlek...

- Na mi az? - mondta Sós né, de tovább is kinézett az ablakon, mintha a hotel előtt álló és a délutáni napfényben fürdő pálmák nagyon lekötnék figyelmét.

- Mi nem akarunk semmit a te beleegyezésed nélkül, - folytatta Károly bizonytalan hangon. - De úgy gondoltuk, hátha megkérnénk Warrenst, hogy beszéljen Lilivel.

- Megkérhetitek.

Károly nagyot, megkönnyebbülten lélekzett és szinte diadalmasan nézett hugára.

- Köszönöm, mama.

- Nincs mit köszönnöd. Megkérheted Warrenst, - úgy sem ér semmit.

De Vali már ott volt a telefonnál, leemelte a kagylót és bemondta a számot.

- Halló... Kapcsolja kérem John Warrens urat.

A kapcsolás ügylátszik nem ment könnyen, végre is Warrens titkára jelentkezett.

- Halló... Itt Sósék. Warrens úrral szeretnénk... Nagyon kérem... Személyes ügy... Ha talán jelentené, hogy Sósék?

És pár pillanatnyi habozás után kivágta a nagy-nagy tromfot:

- Sós Lili kéreti.

Csönd volt.

Az egész család izgatottan várakozott, csak Sós né nem törődött az üggyel.

De Vali diadalmaskodott, mert néhány pillanat múlva már magával Warrensszel beszélt.

- Halló, jónapot Mr Warrens. Itt Sós Vali... Ne vegye kérem rossznéven, hogy a Lili nevében... De nagyon fontos ügy... Nagyon fontos... Ha megengedné, ha volna ideje, felmennék önhöz a bátyámmal, aki most érkezett. És ha szíves lesz meghallgatni elmondanánk?... Hát mikor lehetne?... Rettenetes... Halasztást nem tűrő ügy. Liliről van szó...

Most hirtelen megváltozott Vali aggodalmas hangja és biztossá, erőssé vált:

A férfi válaszára felelt.

- Nagyon köszönöm, Mr Warrens. Nagyon köszönjük mi mindnyájan... Igen, igen. Még egyszer hálásan köszönöm.

Letette a kagylót és úgy nézett körül a szobában, mint egy hadvezér a győzelem után.

- Ő maga jön hozzánk. Rögtön jön.

- Mégiscsak derék ember. - És Kitti elérzékenyülve törölgette könnyeit.

- Ragaszkodik a családhoz, - tette hozzá.

- Ragaszkodik, - mondta Vali, - de most nem ez a fontos, hanem hogy ki fogja neki elmondani?

Károly félénk tisztességtudással nézett Sós né felé.

- Ha a mama lenne olyan jó és értünk a gyerekeiért... A családért...

Sós né visszafordult az ablaktól.

Energiáját, akaraterejét szólitották, ilyenkor még sem birt közömbös maradni.

Hosszú esztendők óta megszokta, hogy mindig mindenben ő intézkedik.

Most, hogy Károly szavát hallotta, úgy érezte magát mint a harci paripa ha trombitaszót hall.

De aztán megrázta fejét.

Eszébe jutott a jelenet ott az Éden-Hotelben, Morini szobájában, mikor Lilivel szemben állt.

Mintha most is hallaná leánya hangját:

„Te olyan okos asszony vagy mama, miért harcolsz szélalmok ellen?”

És nem is nekik, hanem távollévő gyermekének felelt:

- Én nem harcolok szélalmok ellen.

Kitti nagy, kerek szemekkel bámult anyjára.

- Mi ellen nem harcolsz mama?

- Buta vagy fiam, - mondta felelet helyett Sósné.

Aztán elnéző legyintéssel tette hozzá:

- Mindegy. Hiszen nem tehetsz róla.

XI.

- Ugyanis arról van szó, - kezdte Vali akadozva magyarázni Warrensnek és anyjára nézett, mintegy segítséget kérve tőle.

De Sós né némán ült helyén.

És Vali kénytelen volt továbbfolytatni:

- Hogy a dolgot teljesen megértse Mr Warrens, előbb el kell mondanom valamit Lilire vonatkozólag. Ugyanis Lili...

Vali ritkán jött zavarba. A vitéz huszárok csapatába tartozott, akik minden helyzetből kivágják magukat.

De most megakadt.

Zavartan keresgélte a megfelelő tapintatos kifejezéseket mondanivalójához.

- Lili tulajdonképpen egy kicsit idősebb, mint ahogy az emberek gondolják.

- Idősebb? - ismételte Warrens.

Aztán Sós né felé fordult.

Ilyennek még nem látta ezt az asszonyt.

Mikor bejött Sós né kezét adott neki, aztán megint csak visszament az ablak mellé.

A gyermekei, vagy a vendég kedvéért megtett annyit, hogy most nem állt és nem fordult el tőlük.

Az ablaknál volt egy karosszék, ebbe ült le.

De mozdulatlansága, tekintete, némasága mind-mind azt jelezte, hogy neki voltaképpen semmi köze ahhoz, ami ebben a szobában, ezek között az emberek közt történik.

A gyermekei?...

Hát természetes, hogy kapkodnak mindenfelé, de Sós né utálta a hiábavaló handabandát. Energiája eddig azért nem tört meg, mert sohasem fogta lehetetlen célok szolgálatába.

Warrens nem vette le róla szemét.

Döntő csatavesztés érhetette ezt az asszonyt, ha most így ült némán, elvonatkozva, nemcsak letéve minden harci fegyvert, hanem egyenesen el is fordulva tőlük.

Warrens egy pillanatig végignézett a családi tanácson.

Az eltorzult arcú Valin, a sírásba már félig megvakult, bedagadt szemű Kittin és a fiún, akit az imént mutattak be neki és aki nem tudta, hogy a nagy Warrens előtt hogy viselje elég férfiasan és méltósággal a családi bánatot és szégyent.

Aztán mégis Valinak felelt:

- Hogy a kis Lili idősebb?... Na ne mondja! És hány éves tulajdonképpen a kis Lili?

- Lilike tulajdonképpen tizenhét éves, - felelt Vali alig észrevehető pillanatnyi habozás után. - De művészi szempontból kíváncsabb volt...

- És előnyösebb, - tette hozzá Warrens nyugodtan.

- Szóval Lili mindenkinek tizenkétéves volt, de -

- De önmaga számára tizenhét.

És a férfi erősen megnyomta a számot.

- Értem, - tette hozzá aztán kis feszült csend után.

Vali egy pillanatig várt, hogy Warrens talán szól még valamit, de mivel a férfi hallgatott, hát így folytatta:

- És ebből a helyzetből aztán mindenféle komplikációk támadtak. Komplikációk amelyek... És... és...

Nem tudta hogyan mondja meg, megint segélykérően nézett anyjára. Sós né kibámult az ablakon.

Hallgattak.

Aztán Warrens nyugodt, szinte közömbös hangon szólalt meg:

- Talán nem vagyok indiszkrét, ha megkérdem: a kis Lili itthon van?

A Sós gyerekek egymásra néztek. Végre Károly zavartan mondta:

- Nem. Lili pillanatnyilag sajnos nincs itthon.

- És mióta nincs itthon a kis Lili pillanatnyilag?

- A tegnapesti koncert óta, - felelt Vali.

- Úgy - bólintott Warrens. - Gondoltam.

- És éppen azért szeretnénk megkérni magát, hogy... Olyan jó, olyan nagylelkű volt hozzánk... Ha Lili? Ő a maga kedvéért...

- Gondolja? - és Warrens keményen a Vali szemébe nézett.

- Egészen biztosra veszem. Ha maga beszél vele...

- Hát nekem elhiszi, hogy csak tizenkétéves... Így gondolja?...

- Azt gondolom... azt remélem, hogy...

Vali nem tudta befejezni a mondatot, mert az ajtó kinyílt és Lili jött be.

Nyugodtan, mintha csak sétáról érkezne haza, nyitott be a szobába.

Idegenül csak a nagyos délutáni ruha, meg a festék hatott rajta és a kiondulált frizura.

Kitti rohant hozzá legelőbb.

- Lilikém... Édes, drága Lilikém...

- Szervusztok, - mondta nyugodtan Lili. Aztán anyjára nézett.

- Kezedet csókolom mama.

- Isten hozott Lili.

És Sós né felállt, Lilihez ment s homlokon csókolta leányát. Aztán megint csak visszaült az ablakhoz.

Lili Warrenshez lépett és mind a két kezét odanyújtotta a férfinak:

- Rám sem ismer? Mi? - És még mosolygott is. Furcsa, fáradt, szomorú mosollyal.

- Bizony alig-alig Lilike.

- Nini - fordult aztán bátyjához. - Mikor érkeztél haza Karcsi?

- Most, alig egy órája.

A család férfitámasza még akart valamit mondani, már csak a Warrens kedvéért is. Valami szép, méltóságteljes, keserűen bánatos mondat, de még ilyesmin törte a fejét. Lili körülnézett.

- Jó nagy rendetlenség van ebben a szobában, - konstátálta és leült az egyik karosszékbe.

- Uzsonnáztatok már? - kérdezte aztán.

- Nem, még nem uzsonnáztunk, - sietett Kitti a felelettel és lopva, félénken megsimogatta nénje kezét.

Lili nem utasította vissza testvére kedveskedését, de nem is viszonzta. Az is lehet, hogy észre sem vette.

- Nahát ez az új ruha? - nézegette most Vali figyelmesen nénjét.

- Mikor vetted? - kérdezte.

- Mikor?... Régen.

Vali bámulva értelmetlenül nézett rá.

- Régen? - ismételte.

- Igen. Nagyon, nagyon régen.

Most mindnyájan Lilit figyelték. Volt valami a hangjában, ami megdöbbenetett őket. De senki sem mert szólalni.

- Hány óra? - kérdezte Lili.

- Háromnegyed öt.

- És hánykor jön Settembrini?

- Ötkor, - mondta Sós né. Felállt és közelebb lépett lányához.

Mióta Lili bejött a szobába, egy pillanatig sem vette le róla tekintetét.

Megint csak csend volt. Furcsa, nyomasztó csend.

Aztán Vali halkán, félénken megszólalt:

- És ha? Ha Settembrini jön? Hová vezessük?

- Hová vezessétek? - És Lili rábámult testvére. - Hát ahová szoktátok.

És vállatvont.

Vali minden bátorságát összeszedve tovább érdeklődött:

- És... És ki fog vele beszélni?...

- De furcsákat kérdeztek? Hát aki szokott. A mama.

Sós né ott állt közvetlenül leánya előtt. Erősen a szeme közé nézett és úgy kérdezte:

- Én?

- Hát persze, hogy te. Mi van ezen csodálkozni való? Milyen furcsa vagy, mama.

Végignézett előbb az anyján, aztán testvérein.

- Mindnyájan olyan furcsák vagytok, - tette hozzá és megint vállat vont.

Sós né arca kipirult és ami ritkán esett meg rajta, szörnyen izgatott lett.

- És... És?... Mit mondjak neki? Settembrininek?

Lili felállt, letette kalapját, lehúzta kesztyűjét és odaszólt Kittinek:

- Hozz csak egy kis vazelint.

Kitti engedelmesen rohant az íróasztal fiókjához és egy tubus vazelint halászott elő.

Lili pedig előszedte retiküljéből kistükrét s a vazelinnel kezdte leszedni arcáról a rúzszt. Közben csak úgy odavetőleg felelt anyjának:

- Hát amit szoktál mama. Ahogy szoktad. Hathónapi turné. Egyharmadrésze svájci frankban. Genfben átutalva. Szóval, ahogy szoktad. Ahogy rendesen...

A festéket már leszedte magáról. Most látszott csak, hogy milyen sápadt, kísértetiesen sápadt. Warrenshez fordult.

- Kérem, legyen olyan jó és menjen át a másik szobába. Át akarok öltözni.

- Nem volna jobb, ha most elmennék és aztán, - ha akarja, ha kívánja - inkább később visszajövök? - kérdezte Warrens.

- Nem, nem, csak maradjon. Ott a másik szobában várjon. Aztán majd... Szeretnék még beszélni magával.

- Ti pedig, - fordult a lányokhoz, - hozzátok be a matrózruhámat, a lakkcipőmet és a... aaa...

Egy kicsit elakadt a hangja, de aztán mégis csak kimondta:

- A zoknimat.

Warrens még látta, hogy Sós né és a gyerekek odarohannak Lilihez és összevissza csókolják.

Aztán átment a másik szobába.

Az ajtó nyitvamaradt utána.

Warrens beült egy karosszékre, látni nem látott semmit, de úgy hallott mindent, mintha csak ott lenne a szobában, ahol Lili újra magára vette a ledobott szűk gyerekruhát.

- Na siessetek már azzal a matrózzal, - mondta Lili. - Settembrini minden percben itt lehet.

Sós né most először lágyult el, mikor halkán mondta:

- Köszönöm Lili, hogy ezt... Hogy értünk.

- Nem mama - És megrázta fejét. - Én nem akarom, hogy jobbnak lássatok, mint amilyen vagyok.

Csönd volt egy pillanatig, aztán folytatta:

- Én nem értetek jöttem. Én magamért jöttem vissza. Neked volt igazad mama. Az élet... Az ember semmit sem veszít, ha nem ismeri meg.

Közben felvette a matrózruhát, felhúzta a zoknit és Warrens megint hallotta a hangját:

- Igazán nem veszít vele semmit.

Aztán felállt, a tükör elé lépett, frizuráját rendezte és úgy mondta:

- Csak azt nem értem mama, hogy neked, aki olyan helyesen gondolkozol az életről, hogy lehetett mégis öt gyereked? Mért nem fojtottad magadba az életet? Pedig hát te különben bátor és okos vagy?

Egyszerre szembefordult anyjával és kitört belőle a vád, melyre nincs is védekezés. A kérdés, melyre nincs felelet.

- Miért nem fojtottad magadba az életet? A szenvedést? A piszkot?!

Sós né lehajtott fejjel, némán állt helyén.

Lili nézte egy pillanatig, aztán vállat vont. Keserű, fáradt, ideges rándítással.

- Add ide a szalagot, - fordult Kittihez. - Nem. Nem a fehérét. A pirosat.

Kifésülte a haját, és máslit kötött belé.

És megint csak az anyjához beszélt.

- De mit is kérdek én tőled ilyeneket mama. Hiszen úgyis mindegy. Minden mindegy. Fő az, hogy visszajöttem. Mert még gyermekruhában is, így hazugsággal is jobb itt. Mert az élet, a nagyok élete, az igazi élet, az elviselhetetlen. Azt nem lehet kibírni. Abba bele kell pusztulni. Vagy rossz lesz az ember. Förtelmesen, mocskosan rossz. Inkább így. Beletemetve a fejem a homokba, mint a strucc. Hogy ne lássak. És amit látnom kellett, azt igyekszem elfelejteni. Ne bögj Kitti. Tudod, hogy ez idegesít.

Sósné gyöngesége már elmúlt.

Érezte, hogy itt a pillanat, mikor újra át kell vennie a vezényletet, a hatalmat.

- Ne bögj Kitti, - szól rá leányára.

Pedig Georges menyasszonya egészen önzetlenül sírt. Hiszen a vőlegény most, hogy Lili visszajött, megvan.

Kitti, a jószívű Kitti, most már csak néniét siratta.

De nem adhatta át magát érzékenyülésének, mert anyja újra rákiáltott:

- Mondtam már Kitti, hogy ne bögj. Hozd magad rendbe, Károllyal együtt.

A család férfitámasza örült, hogy menekülhet.

A helyzet, melybe belesürgönyözték, mindenképpen kényelmetlen volt reánézve.

Míg Sósné passzív rezisztenciával visszavonult, az ő kezében volt a rendelkezés joga és semmit sem tudott csinálni, Vali ráncigálta jobbra-balra.

Mióta Warrens bejött, egészen megsemmisült.

De most érezte legjobban fölöslegességét és jelentéktelenségét, hogy Lili valami isteni csoda vezérlete alatt magától hazajött és a mama is megtalálta régi hangját és ami ennél is fontosabb: régi énjét.

Most már minden rendben van, - vagy rendben lesz.

És Lili szökése?...

Károly az úri életben szerzett lovagiasságánál fogva úgy érezte, hogy neki kötelessége volna ezzel a családot ért szégyennel behatóbban foglalkozni. De amint látta testvérei örömét, az anyja nyugodt, biztos határozottságát, Lili egykedvűségét, amint belebújik gyerekruhájába, Károlynak eszébe jutott, hogy „nem élünk a középkorban, hogy a huszadik században a nőnek is joga van a maga egyéni életéhez,” - mint ahogy ezt az idevágó újságcikkekben és aktuális elmélkedésekben naponta olvashatjuk.

Örült, hogy anyja rendelkezése fedezi visszavonulását.

- Igen mama. A hajnali utazás után igazán rám is fér, hogy rendbehozzam magam.

- Hát csak menj. Kitti majd megmutatja a fürdőszobát. Vali te is velük mehetsz. Tudjátok, hogy Lilit idegesíti a sok ember.

A Sós-gyerekek engedelmesen kivonultak.

- Fáradt vagyok, - mondta Lili és leült az egyik fotelbe.

Behúnyta szemét. A feje hátrahanyatlott.

- Valami bajod van?

És Sósne lánya fejére tette kezét.

- Nem mama. Csak fáradt vagyok. Nagyon fáradt.

- Mindjárt lepihensz Lilikém. És pár napig pihenni fogsz. Meglátod hogy...

Kopogtattak.

- Szabad, - kiáltotta Sósne.

Egy boy nyitott be és jelentette:

- Settembrini úr várja a nagyságosasszonyt a hallban.

- Megyek, - mondta Sósne élénken. - Mondja meg az impresszárió úrnak, hogy azonnal lent leszek.

Aztán leányához fordult:

- Akkor átszólok Warrenshez. Itt marad veled, amíg én Settembrinivel...

És már át is ment a másik szobába.

- Nem tart sokáig, - mondta Warrensnek. - A fontos dolgokat már letárgyaltam Settembrinivel. Most már úgyszólván csak az aláírás... És szeretném, ha megvárna.

A tükör elé lépett, figyelmesen végigmustrálta magát, aztán fekete retiküljéből, mely állandóan nála volt, elővett egy kis fésűt és végigsimította néhányszor világosbarna, vékonyszálú haját. A kontyát is megigazította és meghúzogatta kávészínű ruháján fehér gallérját és kézeltőjét.

Miután az oldalsó tükör segítségével hátul is végignézte, magát és úgy találta, hogy minden rendben van, lányához fordult:

- Nem ennél valamit addig Lilike?

- Nem mama. Nem vagyok éhes.

Sósne megindult a folyosó felé.

Már az ajtónál volt, mikor egyszerre eszébe jutott valami.

Arra gondolt, hogyha Lili most együtt marad Warrenssel, biztosan arról is fog beszélni. Felizgatja magát. Nem volna jobb most lefektetni és Warrens a hallban megvárna, míg ő az impresszárióval tárgyal?

Megállt, kissé habozva visszafordult, lányára nézett, aztán Warrensre.

Lili elmosolyodott.

Kicsit gúnyos, kicsit felsőbbbbséges és nagyon szomorú mosollyal.

- Mehetsz nyugodtan mama, - mondta. - Egészen nyugodtan. Most már nem kell féltetni engem. Már nem.

- Tőlem? - kérdezte Warrens.

- Senkitől. Semmitől. Soha semmitől.

XII.

- És most? - kérdezte Warrens a gyerekrúhás Lilitől, - most mi lesz?

Lili gyerekes kis alakja majdnem elveszett a nagy karosszékekben. Egy furcsa, groteszk, felnőtt mozdulattal egyik zokni lábát átdobta a másikon és úgy mondta:

- Mi lesz? Maga olyan okos ember és épen úgy bámul rám, mint a többiek. Az lesz, ami eddig volt.

És hogy a férfi megrázta fejét, erősebb hangon folytatta:

- Ami eddig volt. Gyerekruha. Zokni. Koncert. Utazás. Gyakorlás. Az, ami eddig volt.

Warrens ott állt a Lili karosszéke előtt.

- És gondolja, hogy ezt így lehet?... Hogy ezt így lehet tovább?

- Miért ne?

És Lili vállát vonogatta.

- Eddig csak a család ismerte a nagy titkot. Most már két emberrel több tudja, hogy nem tizenkétéves vagyok, hanem...

Egy kis grimasszal dobta oda:

- Hanem tizennyolc.

- Maga ugyan édes fiam tizenkilenc múlt októberben, - de hát az se baj. Azért megőrizzük a titkot.

Lili fölnézett. A férfi szeme közé nézett.

- Honnét tudja?

- Tudom.

- Vali megmondta?

- Ő óvatosabb volt, mint maga és csak tizenhetet vallott be.

Lili egyszerre karjára hajtotta fejét és keserves sírásra fakadt.

- Miért sír? - kérdezte Warrens. - Azért, hogy nem tizennyolc éves, hanem tizenkilenc? Az még nem olyan nagy baj.

Lili sírása most heves zokogásba ment át. Warrens gyöngéden végigsímította nagy kezével a leány fejét.

- Miért sír Lili?... Kis Lili miért sír?

Lili zokogásával küzködve kérdezte:

- Honnét tudja, hogy én tizenkilenc múltam októberben?

- Pontosan október tizennegyedikén. Láttam a keresztlevelét.

- Mióta tudja?

- Régóta, - évek óta, - legyintett Warrens.

- Hát akkor... akkor nem igaz...?

- Micsoda?

- Maga tudja... Azt beszélnek magáról...

- Tudom. Hát fontos az, hogy az emberről mit beszélnek? Ki törődik azzal Lili? Hiszen csak azért érdemes a földszintről feljutni, fel az emeletre, hogy ezzel ne kelljen törődnünk. Hát magáról nem azt beszélték, hogy tizenkétéves, pedig...

- Pedig tizenkilenc múltam októberben.

Kicsit elhallgatott, aztán nagyon halkán, nagyon zavartan, akadozva kérdezte:

- És maga?... Hát amit magáról mondanak, az sem igaz? Hogy a kislányok?...

- Lehet, hogy igaz. Például tizenkilenc éves kis gyereklányok... mosolygott Warrens.

- Dehát ez nem fontos, - folytatta aztán nagyon komolyan. Beszéljünk inkább másról. Arról - tette hozzá egy pillanatnyi szünet után, - hogy ez nem fog ám így menni Lili. Higgyen nekem.

Lili arca könyben úszott és Warrens, mintha csak síró kisgyerek ülne vele szemben, odanyújtotta neki zsebkendőjét, hogy törölje meg vele arcát, meg a szemét.

- Magának meg a mamának, sajnos, általában igazuk szokott lenni, - sóhajtott fel Lili. - De hát miért gondolja, hogy nem fog menni?

- Mert az ember hazudhat mindenkinek, - csak sajátmagának nem.

- A gyerekuha? - kezdte újra félénken Lili.

- Kinőtte. Egyszer s mindenkorra kinőtte: kislány. Nem fér már bele. Szorítja mindenütt. Fojtogatja. A testébe kellene belevágnia, önmagát kellene megnyomorítani, hogy benne tudjon tovább maradni.

- Én nagyon megúgáltam az életet, - mondta most csöndesen Lili. - Az igazi életet. A felnőttét. Én nem hiszem, hogy kibírnám.

- Ki fogja bírni, - felelt Warrens.

Egy széket húzott magának, - leült vele szemben és hallgatta Lili gyerekes, vékony hangját.

- Mert megváltoztatni az életet, hogy jobb legyen, hogy más legyen, azt úgy sem lehet...

És reménykedve, félénk bizakodással nézett fel Warrensre.

- Ugy-e nem lehet, - mondta újra.

És várta, bizakodva várta, hogy megcáfolják. A férfi elfordította fejét és hallgatott.

- Akkor hát, - folytatta keserű hangon Lili, - miért nem hagyja, hogy mint a strucc, beledugjam fejem a homokba, hogy ne lássak?

- Én hagynám, - de nem ér vele semmit.

S egy pillanatnyi hallgatás után még hozzátette.

- Semmit, Lili. Ne feledje el, hogy a mamájának és nekem - sajnos - igazunk szokott lenni. Hiába ássa be fejét a legmélyebb homokba, - látni fog. Ez nem megoldás Lili. A dolgokkal szembe kell nézni. Az élettel szembe kell nézni.

- Akkor is, ha fáj és rossz és kegyetlen? És mi nem tudjuk szebbé és jobbá tenni?

- Akkor is, - bólintott Warrens.

- Miért?

- Hogy megtanuljuk elviselni. Hogy megszokjuk elviselni.

- Én mindig azt reméltem, - kezdte most Lili halkán, - hogy mikor majd ismerni fogom az életet, akkor nagyon-nagyon szépen fogok muzsikálni. És az emberek szeretni fogják egymást. Olvastam valahol egy íróról, aki egy boltra vágyott. Egy kis boltra, ahol boldogságot árulhat az embereknek. Én is ez szerettem volna lenni. Egy ilyen kis boltos. Szerettem volna boldogságot árulni mindenkinek. Én hittem az életben...

Maga elé nézett, a szeme könnyes lett, mikor mondta:

- Ma már tudom, hogy az emberek sosem fogják egymást szeretni. Hogy muszáj nekik rosszaknak lenni és Jézus is hiába halt meg értük a keresztfán. Nem nevet ki, hogy ilyesmiről beszélek magának, Warrens?

- Arról beszéljen, ami jól esik, - mondta a férfi és megint végigsimított Lili haján.

Kis csend volt köztük.

Lili az életre gondolt, amiből kimenekült. Gordon és Rufus, Morini és a riporterek, az orvos és hoteligazgató fia... Lehet, hogy nem is tehetnek arról, hogy ilyenek. Lehet, hogy az ember nem tehet semmiről. Csak él és nekimegy a másinak és elpusztítja a másikat. És talán épen ez a legszomorúbb, hogy nem is tehet róla...

- Az ember - mondta most Warrens - nehezen és fájdalmasan nyugszik bele, hogy az élet olyan, mint amilyen. Mentől értékesebb az ember, annál fájdalmasabb és nehezebb a bele-nyugvás. De lássa, Lili, mégis csak szembe kell nézni a dolgokkal. És lassanként ahogy felismerjük az életet kormányzó megváltozhatatlan törvényeket, valami megnyugvás jön belénk. Az ember felnéz a csillagokra és arra gondol, hogyan keringnek pályájukon; és a saját testét alkotó parányi sejtrészekre gondol, melyek végtelen kicsibe ugyanazt az utat futják meg. Az élet rendszere nem szép és nem jó. Nem olyan, amilyennek szeretnénk, hogy legyen. Néha talán logikátlan is. De mégis rendszer és mi benne élünk. El kell fogadni és meg kell szokni, kislány.

- Megszokni... Így csak menni... Azt sem tudni merre, hova, miért?... Cél nélkül?

- Cél? - És a férfi vállat vont.

- Az élet előbb volt, mint a cél és túlmegy rajta. Hagyjuk ezt Lili.

Lili maga elé nézett.

A szőnyeg mintája piros volt meg kék. Azt bámulta.

És hirtelen egy-egy ismerős arc bukkant elő a minta közül.

Morini... Gordon... Rufus... A doktor... Az újságírók... Roger...

A tenorista mosolyog, Rufus alkudozik, Gordon remegve törli meg halálverejtékes arcát, a doktor könyörög, hogy nevét ki ne felejtse a holnapi lapból, Roger az apja halálát várja, az újságírók rohannak, hogy egymást megelőzzék a hírrel.

Hogy meghalt egy ember és a mélységbe rántotta magával gyilkosát.

A szőnyeg piros és kék mintái...? Hány fej fog még felbukkanni az életből, ahová valaha - tegnap - olyan mohón, olyan remegéssel vágyakozott.

Ahonnét ma olyan halálos útálattal menekült.

És most!... Most mi lesz?...

Csak jöttek elő a szőnyeg mintájából az alakok. Jöttek, hogy újra eltűnjenek.

És mikor már azt hitte, hogy leszámolt velük, akkor még egy fej bukkant elé.

A saját feje.

Hát ő talán jobb, különb volt, mint a többiek?

Nem futott-e el utálattal, undorral attól az embertől, aki két esztendő óta ott élt minden csöpp vérében, minden idegszálában?

Akinek az éjszaka odaadta magát.

Az az ember hitvány volt, gyáva, kegyetlen, gyilkos is. De ő mégis szerette, odaadta magát neki, aztán elhagyta.

Otthagytá egyedül.

Mivel különb ő, mint a többiek?

Mint Roger, Rufus, Gordon, a doktor, az újságírók, - vagy akár Morini?

Lili fölneézett Warrensre.

Hátha most mindezt elmondaná neki?

Talán meg is értené?

Ennek az embernek nem a vagyonában, nem az újságjaiban, nem a befolyásában van az ereje, hanem, hogy mindent meg tud érteni.

De aztán mégsem mondta el. Most nem. Talán egyszer később... Most másról beszélt.

- Láss, Warrens, nekem így kell maradnom. Ebben a gyerekruhában.

Warrens fejét rázta.

- Nem lehet. Hiába akarja.

- Mert ha lenne is bátorságom, ha szembenéznék is az élettel, nem lehet. Nem szabad.

- Miért?

- Hogy én mindig csak magamra gondoljak? Azt tettem és látja, mi lett belőle? Jobb, ha az ember megy az úton, amin mennie kell.

- Hát maga már tudja, hogy merre kell mennie?

- Tudom. A mama, meg a többiek?... Mi lenne belőlük, ha én?...

Megrázta fejét.

- Azt hittem, hogy nem törődöm velük. De nem úgy van. Hiába. Mégsem tehetem.

Warrens felállt, végigsimította Lili haját, de amint a leány ránézett, rögtön levette kezét.

- Maga mindig arról beszél, Lili, hogy mit nem tehet. És nem arról, hogy mit kell tennie.

A vékony kéz, a hosszú sovány ujjakkal ott feküdt összekulcsolva Lili ölében, mikor kérdezte:

- Hát mondja meg maga.

- El kell fogadni, ami magára vár. A jót is, a rosszat is. Az édest is, a keserűt is. Nem lehet elbújni és nem lehet elfutni előle. Egyik sem ér semmit. Mindennap újra kezdődik az élet. Mindennap újra kell kezdeni vele a harcot.

- Maga nagyon erős, Warrens.

A férfi elmosolyodott.

Furcsa, szomorú, önmagát gúnyoló, szánó mosolygással.

- Ha tudná maga, Lili, ha tudná, hogy soha életemben nem voltam olyan gyöngé, mint most. Mint most, ebben a pillanatban...

Valami feleletet várt, de merthogy a leány hallgatott, hát folytatta:

- De ha volt néha úgy, hogy erős bírtam, erős tudtam lenni?... Azt hiszi, hogy ez csak úgy jött magától? Én is sokat szenvedtem érte, épen úgy, mint maga. Mint mindenki.

- Maga, Warrens?

És Lili bámulva nézett fel a nagy hatalmas emberre, aki ott állt karosszéke előtt, aki mellett olyan volt, mint egy kis porcellánfigura.

- Úgy van, - bólintott Warrens. - Én is alulról kerültem ki, vagy fel, ahogy az emberek szokták mondani. És akik onnét küzdöttek fel magukat, azok tudják, hogy mennyit kell bolyongani abban a szörnyű labirintusban, amíg az ember megleli a világossághoz vezető utat.

És a különben nagyon is kimért, magától mindenkit távoltartó ember egyszerre úgy beszélt Lilihez, mintha valami ellenállhatatlan hatalom vinné, sodraná.

- Azok aztán tudják. Tudják, hogy a keresztutaknál micsoda szörnyű, micsoda undok, micsoda óriási és micsoda szennyes szörnyetegek várják, akikkel birkóznia kell. Ha szétszaggatják, hát ottmarad és vége. De ha kikerül, Lili, ha kikerül?...

Nagyot lélegzett és úgy folytatta:

- Hogy mi mindent hagyott ott a szörnyetegek karmai között? Mire kijut a világosságra, már nincs is kedve a mérleget megcsinálni. Minek is? Ami ott maradt méltóságából, az emberi együttérzésből, az önmagába és az életbe vetett hitből, a lelkipirinc egyenességéből, annak úgyis vége. Odase a veszteségnek. Nem szabad vele törődni, mert nem lehet többé visszanyerni. Soha, soha. Nézzük inkább azt, amit kaptunk helyette.

- Hát kapunk valamit? - kérdezte Lili. - Kapunk?

- Igen. Kapunk. A megértést. A megértését annak, hogy a labirintusból kijutott embertől nem szabad számonkérni senkinek, - még sajátmagának sem azt, ami ott bent maradt. Hajoljon meg előtte tisztelettel mindenki - még sajátmaga is - azért, amit kitudott hozni, amit onnét megtudott menteni.

Lili most fölemelte fejét és úgy nézett a férfi szemébe.

Warrens halkabban, szinte megindult hangon mondta:

- Mindenkinek fáj az, Lili, mikor szeméről leesik a gyerekhályog és meglátja az életet. Az igazit. Magánál túlon túl gyors és brutális volt az operáció, szegény gyermek, de hát...

Legyintett és Lili majdnem mosolygott.

Milyen furcsa... Az ő anyja is éppen így szokott legyinteni, mikor valamivel már nem akar, vagy nem bír foglalkozni.

Csend volt egy pillanatig, aztán Warrens egészen más hangon folytatta:

- A családjáról beszélt az imént.

- Akikkel szemben kötelességeim vannak.

És Lili hangja talán még sohasem volt ilyen súlyos.

- Míg rabszolgamódra, járombafogva teljesítettem - folytatta - nem is tudtam hogy kötelességem. Azóta tudom, mióta próbáltam megszökni előle. Nem lehetett.

- Ezt csakugyan nem lehet, kislány. Ezt nem. De a családja miatt ne legyen nyugtalan, mert...
Lili nem engedte, hogy befejezze a mondatot.

- Azt mi nem fogadhatjuk el. Hogy a maga szívességéből, a maga jóindulatából...

- Ki mondta, hogy szívességéből? Jegyezze meg, Lili, hogy az emberek soha semmit nem tesznek jóindulatból. És ha egyszer, kivételképen rá is szánják magukat, - hát az úgy is néz ki.

- Szóval, - mondta pár pillanatnyi szünet után - ne legyenek aggodalmai.

Most először jött zavarba, kereste a formát, a módot, hogy ehhez a gyerekhez vezető utat megtalálja.

És mert érezte, tudta: milyen döntő fontosságú rá nézve, hogy megtalálja, hát szinte félszeg és ügyetlen lett.

Olyan félszeg és ügyetlen, hogy Lili elmosolyodott, amint ránézett.

És ettől a mosolytól Warrens valahogy bátorságot kapott.

- Igen, igen a család... No lássuk csak, kislány, van-e magában üzleti érzék? Mit szólna hozzá, ha én... én megvenném magát tőlük. Mintha az impresszáriója lennék. Settembrini helyett majd én fogok fizetni, ha kell svájci frankban és Genfben átutalva.

Lili nagyon keményen, áthatóan nézett a férfi szemébe.

És Warrens felelt a leány tekintetére.

- Igen. Én vagyok az impresszáriója, aki úgy látja, hogy magának egyelőre pihenni kell. Pihenni, ahol akar. Ha úgy akarja, elviszem magammal...

Feleletet várt, de mert Lili nem szólt, most sokkal halkabban, szomorúbban, de épen olyan határozott hangon folytatta:

- Ha akarja, itt marad. Ahogy maga jónak látja.

Lili felállt és keskeny kezét a férfi széles vállára tette:

- Maga nagyon erős ember Warrens - mondta, - Nagyon erős. Én nem vagyok magába szerelmes. Talán nem is leszek sohasem. De mégis jó itt maga mellett. Az ember olyan biztonságban van és én félek, egyedül.

Aztán mégegyszer megismételte:

- Igen. Jó itt maga mellett. - És fölmosolygott a férfira. - Kérem, vegyen meg engem a mamától.

- Rendben van Lili, megveszem.

Lili most gyerekes, védelmet kereső mozdulattal a férfi vállára hajtotta fejét.

Óh, milyen más volt ez a mozdulat, mint mikor a tenorista vállára esett elbódult kis szerelmes feje.

Akkor az ezeregyéjszakai mesék beteljesülését várta.

Most védelemért és oltalomért könyörgött, mint az eltévedt gyermek, aki nem tudja magában meglegelni a rengetegből kivezető utat.

- Én nem akarom, hogy másnak képzeljen, mint amilyen vagyok, - mondta most Lili. - Én ugyan nem szeretem magát, de azért előbb-utóbb úgyis arra fog kerülni a sor. Ennyit már tudok az életből.

Megint a szőnyeget nézte, a piros-kék cirádákat.

- Nekem már szeretőm volt, - mondta halkan. - Nem sokáig. Egy éjszakáig. De mégis volt.

Felkapta fejét és méltósággal, kicsit pózosan jelentette ki:

- Én tartoztam magának ezzel a vallomással. És ha maga...

De Warrens félbeszakította.

- Én is tartozom magának egy vallomással, kislány. És sajnós, az enyém sokkal súlyosabb, jóvátehetetlenebb.

Lili sápadt lett. Fakón sápadt.

- Hát mégis?... Hát igaz?...

Egyszerre beletemette fejét két keze közé.

- Ne mondja ki! Nem akarom!

- De igen. Ki kell mondanom, Lili. Ötvenkétéves vagyok.

- Hát ez az? Más nincs?

És Lili leengedte két kezét arcáról s megkönnyebbülten lélegzett fel.

- Maga pedig tizenkilenc, kisleány.

- Múltam. Már rég elmúltam. Már húsz leszek októberben. Aztán pedig hamarosan huszonegy.

Aztán odalépett a férfihez, megállt előtte és a kezét nyújtotta:

- Vigyen el engem magával, Warrens.

*

- Nahát ez a Settembrini, - mondta Sósne, mikor bejött a szobába.

Letette fekete bőrretiküljét az asztalra, leült. Az arca, a hangja nagyon bosszús volt.

- Hallatlan, hogy ez az alak mennyit akadékoskodik megint. A vége az lesz, hogy szakítok vele és majd Rufussal...

Aztán egyszerre egészen más hangnembe csapott át és a férfihez fordult:

- Drága jó Mr. Warrens, ugy-e megteszi? Jó volna Lilikéről egy pár hosszabb cikk... Fotográfia... Apróságok... Mindenesetre egy-két interjú is. Ennek a Settembrininek nagyon megnőtt a szarva. Muszáj neki megmutatni...

A férfi nem felelt és Sósne folytatta az ostromot.

- Ha majd meglátja, hogy a lapok egyszerre mind Lilikével vannak tele, ő is más húrokat fog pengetni. Különben is az ausztráliai turné előtt nagy szükségünk van az újságokra. Ugye megteszi?

Warrens még mindig szótlanul, mozdulatlanul állt helyén.

Sósne kissé riadtan kapta fel fejét. Nem értette a férfi hallgatását.

- Nem, mama - mondta most Lili csöndesen. - Rólam nem fognak cikkezni a lapok. Legalább is egy darabig nem. Itthagynom a csodagyerekséget, mama. Tudod, akartam, értetek is, de mégsem ment. Warrens majd gondoskodni fog rólatok. Rólam is. Mindenkiről gondoskodni fog.

Sósné a leányára nézett, aztán ki az ablakon.

Odakint a hotel előtt a pálmafák már nem úsztak napsütésben. Most kis könnyű szél lebegtette a hosszú leveleket.

Az asszony arra gondolt, hogy milyen sok minden történhetik, változhat, születhet és pusztulhat el rövid, egészen rövid idő alatt.

- És te? - kérdezte és megint Lilit nézett.

- Én elmegyek vele, mama. Levetem ezt a ruhát. Szűk. Nem férek én már bele. Hazug. Nem bírom, mama. Nem nekem való.

Kicsit elhallgatott. Sok mindenre kellett gondolnia, mindenféle zavaros és mély dologra, mely benne és körülötte forrt. Nem is értette meg mind őket, de hogy Warrens ott állt mellette nem nyugtalanították túlságosan.

- Én mégis csak megpróbálom az életet, mama. Igaz, hogy már nincsenek illuzióim, de Istenem, neked sincsenek illuzióid, mama, és mégis élsz. Hát én is megpróbálom.

Sósné felállt. Egy pillanatig lehajtott fejjel állt helyén aztán odament Warrenshez és erősen, mélyen a szeme közé nézett:

Hát ha így van...

- Vigyázzon Lilit, Warrens. Vigyázzon erre a gyerekekre.

- Vigyázni fogok rá, - mondta csöndesen a férfi.

- Én nem tartalak vissza Lili. Nem akarlak visszatartani.

Egy kis szégyenkezés volt a hangjában:

- Nem is tudnálak.

Felvette az asztalról fekete retiküljét és újra letette. Csontos, hosszú ujjú kezével végigsimította haját. Csak ezekből a kényszermozgásokból látszott, hogy nagyon izgatott lehet.

- Isten áldjon meg, Lili, - és homlokra csókolta leányát. - És ne haragudj rám - folytatta olyan lágy hangon, mint amelyet még sosem hallottak tőle. - A többiekre se haragudj. Én tudom, hogy neked nem volt könnyű. De eljön majd az idő, mikor megérted, hogy nem tehettem másként.

- Tudom, mama. Én sosem szerettelek téged, de mindig imponáltál nekem. Van benned valami, valami...

Elakadt, nem találta a helyes, a kifejező szót. Kicsit összehúzta homlokát.

- Kemény energia, - segített neki Warrens és Sósné nézett.

Most neki is nagyon imponált az asszony.

- Több annál, több annál, - rázta fejét Lili. - Lendület. Bátorság. Nem vagy mindennapi ember.

Megfogta az anyja kezét.

- Látszik rajtad, mama, hogy az én mamám vagy, - állapította meg elismerőleg.

Lehajolt, megcsókolta anyja kezét.

- A többiektől majd levélben búcsúzom. Majd később. Egyszer.

- Lili, - mondta halkán Warrens, - ha úgy akarja, indulhatunk.

- Így? - kérdezte Lili és most jött először zavarba. - Ebbe a matrózruhába? Így induljak?

Sósné gyöngén elmosolyodott és legyintett.

- Ugyan, Lili, nem az a fontos, hogyan indulunk el?

Aztán nagyon komolyan folytatta:

- Még az sem, hogy mi minden történik velünk útközben. A megérkezés a fontos, Lili. A megérkezés.

VÉGE.